

Servicestyrelsen

Evaluering af opfølgningen på Hvidbogen om socialt udsatte grønlandere i Danmark

juni 2008

Servicestyrelsen

Juni 2008

Ref 7018 2088

Rambøll Management A/S
Nørregade 7A
DK-1165 København K
Danmark

Telefon 3397 8200
www.ramboll-management.dk

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	1
1.1	Evalueringens metode	1
1.2	Rapportens indhold	3
2.	Resumé	4
3.	Spiller initiativerne sammen, og er de relevante i forhold til at forbedre vilkårene for socialt udsatte grønlandere?	9
3.1	Situationen for de allersvageste grønlandere i Danmark	9
3.2	Puljens formål	12
3.3	Er der umiddelbart behov for indsatsen, og hænger den sammen med den foreliggende viden?	15
3.3.1	Afspejler puljen behovene på området, og hænger de sammen med den foreliggende viden?	15
3.3.2	Hænger målsætningerne sammen med lignende indsatser?	16
3.4	Puljens udmøntning og indhold	20
3.4.1	Puljens tematiske og geografiske udmøntning	20
3.4.2	Vurdering af indsatsområderne og balancen mellem dem	23
4.	Aktiviteter	24
4.1	De gennemførte aktiviteter på puljeniveau	25
4.2	De gennemførte aktiviteter på projektniveau	30
4.2.1	Om projekterne vedrørende tolkebistand	33
4.2.2	Om projekterne vedrørende opkvalificering af fagpersoner	34
4.2.3	Om projekterne vedrørende direkte indsatser over for brugerne	38
5.	Resultater	46
5.1	Projekternes resultater på puljeniveau	46
5.1.1	Antallet af deltagende udsatte grønlandere	48
5.1.2	Projekternes realisering af de forventede resultater	51
5.1.3	Projekternes metodeudvikling	54
5.1.4	Projekternes formidling	55
5.2	Projekternes resultater på projektniveau	57
5.2.1	Projekternes resultater i forhold til tolkebistand	57
5.2.2	Projekternes resultater i forhold til opkvalificering af fagfolk	58
5.2.3	Projekternes resultater i forhold til direkte indsatser over for brugere	61
6.	Udvikling i samarbejde, informationsudveksling og supervision	66
6.1	Behovet for samarbejde, information og supervision	66
6.2	Helhedsorienteret indsats for den enkelte	66
6.3	Koordinering af og overblik over indsatserne for udsatte grønlandere	72
6.4	Samarbejde, dialog og erfaringsudveksling mellem aktørerne	73
7.	Holdninger til særlige indsatser over for udsatte grønlandere	77
7.1	Forskellige tilgange til arbejdet med udsatte grønlandere	77
7.1.1	Tilgange til gruppen af udsatte grønlandere	77

7.1.2	Tilgangen til arbejdet med udsatte grønlandere	79
7.2	Projekternes holdninger til arbejdet	79
7.2.1	Holdninger til gruppen af udsatte grønlandere	80
7.2.2	Holdninger til arbejdet med udsatte grønlandere	81
7.3	Ændringer i tilgange og holdninger til arbejdet med udsatte grønlandere?	81
8.	Forankring af indsatserne?	84
8.1	Forankring af indsatserne	84
8.2	Fortsættes indsatserne og på hvilken måde?	86
9.	Anbefalinger til fremtidige indsatser for udsatte grønlandere	92
9.1	Projekternes vurderinger af væsentligste barrierer og indsatsområder	92
9.2	Anbefalinger i forhold til de enkelte indsatsområder	94
9.2.1	Fortsatte behov	94
9.2.2	Afhjælpning af hjemløshed, udslningsmuligheder efter misbrugsbehandling mv.	95
9.2.3	Tolkebistand	95
9.2.4	Konsulentbistand til kommuner med mange socialt udsatte grønlandske borgere samt supervision af medarbejdere	95
9.2.5	Videnformidling og udvikling af indsatsen for socialt udsatte grønlandere	96
9.2.6	Danskundervisning for socialt udsatte grønlandere	96
9.2.7	Samarbejde, koordinering og helhedsorienterede indsatser	96
9.2.8	Holdninger til arbejdet – behov for særlige indsatser?	97
9.2.9	Differentiering af eksisterende tilbud så de kan rumme målgruppen	97
9.2.10	Konkrete metodespecifikke anbefalinger	98
Litteratur		101
BILAG A: Oversigt og information over de enkelte projekter		102
9.3	Tolkebistand DGH København	102
9.4	Supervision for medarbejdere DGH København	104
9.5	Projektkoordinator og etnografisk tilgang Århus	105
9.6	Støtte- og kontaktpersonordning DGH Odense	107
9.7	Hjemmeside DGH Odense	108
9.8	Tolkebistand DGH Århus	110
9.9	Fællesseminarer Kofoeds Skole	111
9.10	Støttekontaktperson Kofoeds Skole Aalborg	113
9.11	Helhedsorienteret afklaringsforløb Esbjerg	114
9.12	Bofællesskab i Colbjørnsensgade, København	116
9.13	Opsøgende indsats på Christianshavn, København	117
9.14	Avancementsmentor København	119
9.15	Helhedsorienteret indsats på Vesterbro, København	121
9.16	Supervision i netværk, København	123
9.17	Videnudveksling i København	124
9.18	Videnudveksling i Aalborg DGH, Aalborg	125
9.19	Legetilbud DGH Aalborg	126
9.20	Tolkebistand DGH Aalborg	128
9.21	Kaosboliger Christiania	129
9.22	Danskundervisningsprojektet	131
9.23	Formidlingsprojektet	132

BILAG B: Evalueringstilgang og metode	135
Evalueringens ramme	135
Evalueringens analysestrategier	136
Evalueringens datakilder	138

1. Indledning

Denne rapport indeholder evalueringen af opfølgningen på Hvidbogen for socialt udsatte grønlandere i Danmark, som var en pulje, der over fire år bevilgede 20 millioner kr. til særlige indsatser for socialt udsatte grønlandere.

Evalueringen er gennemført i perioden 2004 – 2008 for Servicestyrelsen. Evalueringen har sigtet mod at belyse puljens hensigtsmæssighed, effektivitet samt nytte og bæredygtighed på basis af det opdrag, som Servicestyrelsen oprindeligt gav i udbudsmaterialet.

Servicestyrelsen har i sit udbud i forbindelse med evalueringen ønsket en besvarelse af seks overordnede evalueringsspørgsmål, jf. nedenstående tabel.

Evalueringen skal:	
1	Beskrive, hvordan de forskellige initiativer spiller sammen i forhold til den overordnede målsætning om at forbedre vilkårene for gruppen af de allersvageste grønlandere, der opholder sig i Danmark, herunder afdække, om alle relevante indsatsområder er dækket, og om der er en rimelig balance mellem de forskellige indsatsområder for målgruppen.
2	Omfatte en evaluering af udviklingen i samarbejdet mellem de forskellige aktører, herunder hvorledes der sker koordinering og overblik over indsats og behov, dels i forhold til den enkelte grønlander, dels på overordnet niveau.
3	Belyse den generelle styrkelse af indsatsen i form af udvidelse af antallet af projekter/aktiviteter til de socialt udsatte grønlandere, herunder hvor mange grønlandere, der har fået glæde af den øgede indsats.
4	Belyse, om der gennem projektperioden sker en holdningsændring til at yde en særlig indsats for de socialt udsatte grønlandere.
5	Belyse den forventede fastholdelse af indsatsen efter projektperiodens ophør.
6	Beskrive, hvad man skal være opmærksom på i relation til en evt. efterfølgende indsats for målgruppen, fx barrierer for en vellykket indsats og indsatsområder med et fortsat stort behov.

Evalueringen er således gennemført med henblik på at besvare de seks overordnede evalueringsspørgsmål, som Servicestyrelsen ønskede belyst. De seks evalueringsspørgsmål har struktureret både opgaven og besvares løbende i rapportens kapitler.

Konkret har Rambøll Management operationaliseret udbudsmaterialets evalueringsspørgsmål i tre gængse evalueringskriterier:

- Hensigtsmæssighed (spørgsmål 1)
- Effektivitet (spørgsmål 2, 3 og 4)
- Nytte og bæredygtighed (spørgsmål 5 og 6).

1.1 Evalueringens metode

Rambøll Management har i evalueringen lagt vægt på, at der anvendes en systematisk og gennemskuelig metode, så evalueringens resultater og anbefalinger ligger i logisk forlængelse af hinanden. Vi vurderer, at evalueringsspørgsmålene i udbudsmaterialet er knyttet til tre gængse evalueringskriterier:

- Hensigtsmæssighed
- Effektivitet
- Nytte og bæredygtighed.

Projekternes **hensigtsmæssighed** evalueres ved hjælp af en *relevansanalyse*, der kortlægger, hvorvidt puljen og aktiviteterne imødegår de faktiske behov og problematikker, der kan identificeres i relation til udsatte grønlandere. I relevansanalysen sammenlignes også aktiviteterne relation til den overordnede strategi for socialt udsatte grønlandere.

Projekternes **effektivitet** evalueres ved hjælp af tre delanalyser: En *målindfrielsesanalyse*, der har fokus på, om projekterne har gennemført det, de forventede. En *virkningsanalyse*, der har fokus på, hvilke umiddelbare virkninger der kan ses af projekternes aktiviteter. Dertil kommer en mere klassisk *organisationsanalyse*, som fokuserer på den konkrete organisering og koordinering på tværs af indsatsområder i kommunerne.

I den afsluttende, integrerede evaluering af indsatsen analyseres den overordnede **nytte og bæredygtighed** i et fremtidigt perspektiv. Dette sker i form af en *virkningsanalyse*, om indsatsen kan forventes at have langsigtede virkninger efter projekternes levetid.

I lyset af evalueringens varighed, fra indsatsens igangsættelse til dets umiddelbare afslutning og de afsatte ressourcer, har Rambøll Management væg- tet etableringen af et troværdigt monitorerings- og evalueringssystem (M&E-system) som den centrale datakilde for evalueringen.

Denne metodologi indebærer indledningsvis en analyse, hvor projekternes målsætninger er blevet sat i relation til de politiske og strategiske målsætninger for indsatsen over for socialt udsatte grønlandere i Danmark. For at sikre indberetningen af troværdige data fra projekterne, etablerede Rambøll Management i samarbejde med projektmedarbejderne *log frames* for alle projekter, hvorved der blev udarbejdet specifikke indikatorer for projekternes input, output og resultater.

Resultaterne fra M&E-systemet er blevet sammenholdt med resultaterne af casestudier til seks udvalgte projekter. I casestudierne er der foretaget interview med medarbejdere, samarbejdspartnere, brugere, politikere m.fl.

Der er foretaget casestudier i følgende projekter:

- Tolkebistand til andre aktører end kommuner, Århus
- Bofællesskab i Colbjørnsensgade, Vesterbro, København
- Den helhedsorienterede indsats på Vesterbro, København
- Avancementsmentor – pilotprojekt, København
- Omsorgs-, motivations- og netværksarbejde, Aalborg
- Projektkoordinator og etnografisk tilgang Århus, Århus.

Herudover har vi afslutningsvis foretaget interview med socialchefer og projektmedarbejdere i alle projekter for at drøfte vurderinger af projekternes resultater og eventuelle virkninger. Som led i den afsluttende evaluering er der endvidere gennemført interview med repræsentanter for Rådet for Socialt Udsatte, Velfærdsministeriet, Grønlandske Repræsentation i Danmark, Frederiksbergcentret, Koføeds Skole, socialborgmesteren i København, bestyrelsesformændene i De Grønlandske Huse i Aalborg, Århus, Odense og København.

1.2 Rapportens indhold

Rapporten er struktureret, så evalueringsspørgsmålene i kommissoriet besvares fyldestgørende.

Kapitel 2 indeholder et resumé af rapporten og konklusionerne.

Kapitel 3 omfatter indsatsens hensigtsmæssighed. I kapitlet beskriver og analyserer vi, hvordan de forskellige projekter spiller sammen i forhold til den overordnede målsætning for puljen, og om puljen som sådan imødegår de faktiske behov og problematikker på området. I kapitlet indgår en analyse af puljens udmøntning og balancen mellem de forskellige indsatsområder for målgruppen. Kapitlet er således med til at belyse evalueringsspørgsmål 1.

Kapitel 4 indeholder en analyse af indsatsernes effektivitet. Mere konkret går kapitlet ind i en beskrivelse og analyse af de aktiviteter, som er igangsat på baggrund af indsatserne. Kapitlet er således med til at besvare evalueringsspørgsmål tre.

Kapitel 5 redegør for projekternes resultater, og indgår som en del af analysen af indsatsernes effektivitet. Det er således ligesom foregående kapitel med til at belyse evalueringsspørgsmål tre.

Kapitel 6 sætter fokus på udviklingen i samarbejde, informationsudveksling og supervision. En del af analysen vil endvidere omhandle implementeringen af indsatserne og knytter med andre ord an til og er med til at forklare og perspektivere analysen af indsatsernes effektivitet. Dette er med til at besvare evalueringsspørgsmål nummer to og tre.

Kapitel 7 indeholder mere generelle betragtninger om de holdninger og vurderinger, der er til særlige indsatser for udsatte grønlandere på feltet. Kapitlet søger med andre ord at vurdere, om der er sket et skift i holdningerne mht. at arbejde med udsatte grønlandere, jf. udbuddet for evalueringen. Dette omhandler med andre ord evalueringsspørgsmål nummer fire.

Kapitel 8 analyserer indsatsernes nytte og bæredygtighed. Spørgsmålet, som kapitlet sigter mod at besvare, er, om indsatserne i projekterne forankres, om det er muligt at pege på mere langsigtede virkninger af puljen. Kapitlet er med til at afdække evalueringsspørgsmål nummer fem.

Kapitel 9 opsummerer forslag og erfaringer som indsatserne har afdækket og som kan bringes videre til det fortsatte arbejde på området. Kapitlet er med til at belyse evalueringsspørgsmål nummer seks.

Bilag A indeholder en oversigt over de enkelte projekter med en kort status for projektets aktiviteter og resultater.

Bilag B indeholder en redegørelse for evalueringstilgang og metode.

2. Resumé

Puljen stemmer overens med behov, men initiativerne synes ikke at bunde i en sammenhængende strategi

Evalueringen af opfølgningen på Hvidbogen om socialt udsatte grønlandere vurderer indledningsvist, om puljen stemmer overens med de behov og den viden, som foreligger på området. Det er i den forbindelse vurderingen, at udsatte grønlandere udgør en gruppe socialt udsatte, der har brug for støtte og indsats til at afhjælpe de komplekse problemer, som mange i målgruppen står overfor. Problemerne er på mange områder de samme som andre socialt udsatte står overfor. Dertil kommer imidlertid, at udsatte grønlandere ofte har sproglige vanskeligheder og en begrænset forståelse for det sociale systems indretning, hvilket gør det vanskeligt at udnytte eksisterende tilbud.

Puljen er blevet udmøntet inden for fem hovedområder, hvoraf de første tre indgik i en ansøgningspulje:

- 1) Afhjælpning af hjemløshed, udslusningsmuligheder, specielt i forbindelse med endt misbrugsbehandling eller projektophør.
- 2) Tolkebistand. Støtte til dækning af evt. udgifter til tolkebistand til private og selvejende institutioner (fx krisecentre, private herberger, misbrugsbehandlingssteder mv.) i forbindelse med de grønlandske huses arbejde med socialt udsatte grønlandere.
- 3) Konsulentbistand til kommuner og amter med mange socialt udsatte grønlandske borgere og supervision af medarbejdere i kommuner, de grønlandske huse, sociale viceværter m.fl.
- 4) Et udbud vedrørende videnformidling og udvikling af indsatsen omkring socialt udsatte grønlandere.
- 5) Et udbud vedrørende danskundervisning for socialt udsatte grønlandere.

De fem hovedområder afspejler samlet set et forsøg på at afhjælpe den kombination af problemer, som er fremhævet som fremherskende blandt socialt udsatte grønlandere. Det er vurderingen, at indsatsområderne umiddelbart står i forlængelse af de behov, der er identificeret. Initiativerne dækker tilsammen de problemer, som er rapporteret for målgruppen, men samtidig kan det dog bemærkes, at indsatserne på mange måder fremstår som relativt adskilte. De synes således ikke at tage afsæt i en samlet strategi, der på et mere overordnet plan kan afhjælpe problemerne for gruppen af udsatte grønlandere. Indsats fra andre puljer (fx storbypuljen) har ligeledes indeholdt særlige aktiviteter for udsatte grønlandere. Opdelingen af midler til socialt udsatte grønlandere i forskellige puljer vurderes ikke at fremme overblik og sammenhængende dokumentation af indsats og erfaringer på området.

Koncentration af midlerne i storbyerne

Midlerne fra puljen er koncentreret omkring de fem største byer i landet, hvilket stemmer godt overens med, at problemet med de allersvageste grønlandere helt overvejende er et storbyfænomen. Hovedparten af midlerne (ca. 2/3) er bevilget til aktører, der har hjemme i Københavns-området. Landets næststørste by, Århus, modtager ca. 1/4 af det samlede beløb. Når man ser på fordelingen på de forskellige indsatsområder, så er langt hovedparten, 86 %, fordelt til projekter med et sigte på en direkte indsats over for brugere. 10 % af de samlede midler går til opkvalificering af fagfolk, mens de resterende midler går til tolkebistand.

Aktiviteter som følge af puljen

Projekternes erfaring med gennemførelsen af de planlagte aktiviteter er blandede. På den ene side angiver godt halvdelen af projekterne ved projektperiodens afslutning, at færdiggørelsesgraden af de planlagte aktiviteter er på mere end 90 %. Samtidig er der imidlertid 4 projekter, som angiver, at deres færdiggørelsesgrad er på under 60 % (3 af disse projekter er relativt små med bevillinger under 400.000 kr.). Når det kommer til projekternes vurdering af, om projektet er forløbet som planlagt, er der i forlængelse heraf 2 projekter der angiver, at forløbet kun i ringe grad er forløbet som planlagt, mens omkring halvdelen af projekterne angiver, at forløbet i høj grad har været som forventet. Et enkelt projekt er aldrig kommet i gang.

Resultater

Projekterne er i deres egne vurderinger gennemgående tilfredse med de opnåede resultater, og hovedparten anslår, at de realiserer mere end 90 % af de forventede resultater. Lidt over halvdelen mener, at puljen i høj grad har været med til at styrke kvaliteten af arbejdet for udsatte grønlandere.

Halvdelen vurderer, at metoder og tilgange fra projektet bruges i det videre arbejde på feltet. Set i et lidt bredere perspektiv vurderer godt halvdelen af projekterne, at projektet har været med til at styrke kvaliteten af indsatsen over for udsatte grønlandere.

Socialcheferne fra de deltagende kommuner er også gennemgående positive, men lidt mere forbeholdne. Socialcheferne er således generelt mindre positive i deres generelle vurderinger af projekterne og deres resultater. Dette dækker naturligvis over meget store forskelle mellem de konkrete projekter. Samtidig understreger flere af socialcheferne, at de ikke altid har konkret kendskab til de enkelte projekter.

Projekterne som omhandler tolkebistand har ifølge projekterne selv levet op til målsætningerne. Ikke alle midler er dog blevet brugt i projekterne, hvilket kunne indikere, at den måde hvorpå man har valgt at forankre organiseringen af midlerne og formidle viden om tolkningsmuligheder, ikke har fungeret optimalt.

Projekterne som omhandler opkvalificering af fagfolk, har også samlet set nået resultater, der har svaret til målsætningerne, men med en vis variation mellem projekterne.

De klientrettede aktiviteter har haft svingende resultater, idet der er tale om forholdsvis forskellige forløb og indsatser.

Danskundervisningsprojektet kunne dokumentere gode resultater i Esbjerg, men projektet blev aldrig en succes i København.

Formidlingsprojektet fra SUS er af alle deltagere blevet betegnet som en succes, der har medvirket til at sikre erfaringsudveksling og en bedre forståelse aktørerne imellem.

Udvikling i samarbejde og helhedsorienterede indsatser

Erfaringerne fra casestudier med projekterne som har arbejdet på at udvikle mere helhedsorienterede indsatser for udsatte grønlandere peger på, at det med løbende og målrettet arbejde med opfølgning for den enkelte er muligt at styrke den helhedsorienterede indsats.

Det er Rambøll Managements vurdering, at man ikke på baggrund af projekterne som er sat i værk som opfølgning på Hvidbogen om udsatte grønlan-

dere, kan forvente, at problemerne med manglende helhedsorienterede indsatser løses med ét slag. I omkring en tredjedel af projekterne er det vurderingen, at der har været en løbende koordinering, en anden tredjedel peger på en vis koordinering, mens en sidste tredjedel peger på en begrænset koordinering med andre instanser i projektførelsen. Dette er med til at understrege, at det i nogle tilfælde er muligt at ændre og styrke koordineringen af indsatser ved en dedikeret indsats. Umiddelbart må det dog betegnes som forholdsvis begrænset, at kun 6 projekter mener, at der er sket en løbende koordinering.

Generelt peger interviewene med aktørerne på området mod, at helhedsorienterede indsatser og samarbejdsrelationer er blevet styrket som følge af de aktiviteter, der er sat i gang i forbindelse med opfølgning på Hvidbogen. Det er Rambøll Managements vurdering, at mange af de igangsatte aktiviteter ikke ville være ført ud i livet uden den særlige tilførsel af midler, som puljen muliggjorde. Puljen synes på denne baggrund at have styrket forståelsen for vigtigheden af helhedsorienterede indsatser, samtidig med at samarbejdsrelationerne er blevet styrket mellem aktørerne på feltet. Lokalt er der imidlertid forskelle på, hvordan relationerne har været i praksis. I nogle kommuner peger aktørerne på et godt og konstruktivt samarbejde, mens flere aktører peger på manglende ledelsesmæssigt fokus på feltet fra kommunalt plan.

Tilgange til arbejdet med udsatte grønlandere

Der kan identificeres forskellige holdninger og tilgange til arbejdet med udsatte grønlandere. Nogle peger på, at det er vigtigt at have specialiserede tilbud til målgruppen, mens andre vurderer, at det er mere hensigtsmæssigt at sikre, at udsatte grønlandere kan tilbydes hjælp og støtte i almindelige tilbud for socialt udsatte.

Der peges fra flere sider på nødvendigheden af, at man som medarbejder på feltet er bekendt med de forhold, som gør sig gældende for socialt udsatte grønlandere. Særligt i forbindelse med opsporing og inddragelse i sociale tilbud til målgruppen kan der være brug for særlige tilbud, som er i stand til at håndtere målgruppens særlige ønsker og behov. Samtidig peger hovedparten af aktørerne på, at hensigten med sådanne tilbud bør være at sigte mod en integration af socialt udsatte grønlandere i andre 'almindelige' tilbud til målgruppen, i overensstemmelse med den enkeltes særlige problemstillinger og behov. Dette fremhæves bl.a. som vigtigt for at undgå, at man fastholder socialt udsatte grønlandere i en særlig og marginaliseret position. Det er dog ikke på baggrund af evalueringen muligt at give klare bud på den mest hensigtsmæssige strategi for arbejdet med målgruppen.

Forankring

Det er kendetegnende, at kun meget få projekter kører videre i uændret omfang, når puljefinansieringen ophører. Næsten alle projekter stopper eller kører videre i et begrænset omfang. Mange projekter vurderer, at indsatserne med fordel kan forankres i andre regier frem for at køre videre som selvstændige projekter. Halvdelen af projekterne vurderer dog alligevel, at der sker en forankring, idet de metoder eller tilgange som er anvendt i projektet, fortsættes efter projektophør, og næsten alle de øvrige projekter vurderer, at det vil ske i nogen grad.

Det Rambøll Managements vurdering, at kombinationen af midler til igangsættelse af metodeudviklingsprojekter på lokalt plan og formidlings- og erfaringsudvekslingsaktiviteter på nationalt plan (i form af SUS-projektet) er meget velegnet til at sikre en formidling og videndeling af de erfaringer, som gøres i forbindelse med de enkelte projekter.

Nedenfor opsummeres i tekstboksen de anbefalinger, som Rambøll Management kan give på baggrund af evalueringens resultater:

Anbefalinger til indsatser for socialt udsatte grønlandere

- Evalueringen viser, at der fortsat er et generelt behov for indsatser, der tilgodeser målgruppen af socialt udsatte grønlandere. Ansvar for indsatserne ligger hos kommunerne, som er forpligtede på at yde tilbud som matcher målgruppens behov. Kommunerne kan endvidere trække på faglig ekspertise fra andre aktører.
- Der er fortsat behov for indsatser, som kan få udsatte grønlandere til at benytte tilbud for socialt udsatte med henblik på at afhjælpe hjemløshed mv. og sikre integration i det danske samfund.
- Selvom projekter med tolkebistand til udsatte grønlandere gennemgående har levet op til målsætningerne, har der været vanskeligheder med at nå ud til de rette målgrupper (institutioner og aktører). Det synes vigtigt at arbejde videre med at finde måder, hvorpå tilbuddene kan synliggøres.
- Der er fortsat behov for en stærk faglig kompetence på området for at kunne yde de mest kvalificerede indsatser for målgruppen. Netværksaktiviteter og løbende opkvalificering af medarbejderne på feltet synes at være mere hensigtsmæssigt end bredere orienterede uddannelsesaktiviteter, hvor tilslutningen kan være begrænset.
- Kombinationen af konkrete aktiviteter og tværgående formidlingsaktiviteter, der medvirker til at samle aktørerne på feltet har vist sig som en god kombination, der også i fremtiden bør prioriteres.
- Der er ikke i projektet fundet en passende form for danskundervisning i København. Da det vurderes af projektmedarbejderne, at sproglige barrierer udgør en væsentlig hindring for vellykkede indsatser, bør der arbejdes videre med at afsøge alternative muligheder for at give sprogundervisning i en struktur og under en form, som er velegnet for målgruppen.
- Evalueringen har vist, at der er et stort behov for helhedsorienterede indsatser for socialt udsatte grønlandere. Samtidig synes det vigtigt også i fremtiden at prioritere samarbejde og koordinering af indsatser.
- Nogle af de allersvageste grønlandere benytter kun i begrænset omfang almindelige tilbud til socialt udsatte. Dette synes at indikere et behov for særlige indsatser, der kan målrette tilbuddene til den enkeltes konkrete behov. Særligt i forbindelse med kontaktskabelsen synes det hensigtsmæssigt at have særlige tilbud, der formår at få skabt kontakt til udsatte grønlandere.
- For at kunne rumme socialt udsatte grønlandere, bør der ske en differentiering og opkvalificering af de eksisterende tilbud til socialt udsatte grupper, som vil gøre det muligt at tilgodese socialt udsatte grønlanderes særlige behov. Dette kan evt. medføre et behov for flere ressourcer i en overgangsperiode.
- Der er endvidere peget på et behov for opsøgende indsatser for udsatte grønlandere, der for nylig er kommet til Danmark.

- Der er peget på behov for medarbejdere med særlig kompetence på feltet, som har kendskab til problemstillingerne, stederne, hvor udsatte grønlandere opholder sig, og som er i stand til at identificere relevante hjælpetilbud til målgruppen. Disse kan evt. være en del af den almindelige gadeplansindsats, men det er vigtigt, at de har en særlig viden om målgruppen.
- Det kan i nogle tilfælde være hensigtsmæssigt at arbejde med udsatte grønlandere i grupper for at understøtte og basere arbejdet på at den enkelte føler et gruppetilhørsforhold. Dette er særligt relevant i en indledende fase, hvor der er brug for at skabe kontakt til, sikre tryghed og få indledt et tættere samarbejde med den enkelte.

3. Spiller initiativerne sammen, og er de relevante i forhold til at forbedre vilkårene for socialt udsatte grønlandere?

Dette kapitel ser på, hvorvidt indsatserne adresserer de problemer og vilkår, som gælder for gruppen af de allersvageste grønlandere. Samtidig inddrager det overvejelser om, hvorvidt alle relevante indsatsområder er dækket, og om der er en rimelig balance mellem indsatsområderne for målgruppen.

Analysen går ud på at vurdere, hvorvidt interventionen, og interventionens forandringsteori, ligger i forlængelse af den foreliggende viden. I dette tilfælde den viden som blev sammenfattet i Hvidbogen om socialt udsatte grønlandere i Danmark. Indledningsvis er det imidlertid vigtigt kort at skitsere den eksisterende viden om situationen for de allersvageste grønlandere i Danmark.

3.1 Situationen for de allersvageste grønlandere i Danmark

Ifølge oplysninger fra Danmarks Statistik anno 2008 er 13.864 personer, som er bosiddende i Danmark, født i Grønland. En undersøgelse fra Den Nordatlantiske Gruppe i Folketinget (baseret på analyse fra Danmarks Statistik) når med en lidt anden definition frem til, at antallet af grønlandere i Danmark er 18.563.¹ Dette tal svarer til knapt en tredjedel af Grønlands nuværende befolkning. Godt halvdelen af de 18.563 grønlandere i Danmark er født i Grønland.

Hovedparten af grønlanderne i Danmark er velfungerende, selvforsørgende eller under uddannelse. Beskæftigelsesprocenten for grønlanderne i aldersgruppen 25-59 år er således godt 55 procent, og næsten 65 procent modtager *ikke* overførselsindkomster.²

Samtidig er der dog en mindre gruppe af de allersvageste grønlandere, som lever et kaotisk liv med mange sociale og sundhedsmæssige problemer og en ringe tilknytning til arbejdsmarkedet. Godt 30 procent af grønlanderne i Danmark (svarende til godt 5.851 personer) modtager overførselsindkomster.³ (I denne beregning ses bort fra personer, som modtager barseldagpenge, efterløn eller folkepension). Ud fra oplysningerne om grønlandere i Danmark fra den Nordatlantiske Gruppe i Folketinget kan det konstateres, at der særligt blandt 1. generationsgrønlandere, der opholder sig i Danmark, er en overvægt af personer, som modtager overførselsindkomst (godt 65 procent). Hvis vi udelukker de personer, der er på barseldagpenge (og som må formodes at vende tilbage til arbejdsmarkedet), efterløn eller modtager folkepension i beregningen, svarer det til, at godt halvdelen af 1. generationsgrønlanderne, som opholder sig i Danmark, modtager overførselsindkomst. At dette tal ikke er helt skævt, underbygges endvidere af Tøgebys spørgeskemaundersøgelse fra 2002. 40 % af de grønlandere der indgår i undersøgelsen, levede helt eller delvist af førtidspension, kontanthjælp eller dagpenge.

¹ Tallet inkluderer personer der er født i Grønland og bosiddende i Danmark, foruden børn og børnebørn til disse. Tallet ekskluderer dog de personer, hvis forældre begge er født i Danmark. Undersøgelsen er baseret på tal fra Danmarks Statistik fra 2005 (Den Nordatlantiske Gruppe i Folketinget, 2007).

² Den Nordatlantiske Gruppe i Folketinget (2007: s. 15-16).

³ Beregningen er baseret på oplysninger fra Den Grønlandske Gruppe i Folketinget (2007) og er fratrukket personer på barseldagpenge, efterløn eller folkepension.

En specialanalyse fra Odense Kommune viser ligeledes, at en del 2. generationsgrønlandere er dårligt integreret på arbejdsmarkedet. 2. generationsgrønlandere i Odense Kommune klarer sig således dårligere end kommunens 2. generationsindvandrere fra ikke-vestlige lande og væsentligt dårligere end kommunens borgere af dansk oprindelse, viser analysen. Gruppen er i væsentlig mindre grad selvforsørgende eller under uddannelse end Odenseborgere af dansk oprindelse. Sammenlignet med 2. generationsindvandrere fra ikke-vestlige lande modtager 2. generationsgrønlandere typisk sociale ydelser, som er mindre arbejdsmarkedsrettede. (Det Grønlandske Hus i Odense, 2004: s. 20)

Manglende bolig er også et problem for nogle. Ifølge undersøgelsen fra den Nordatlantiske Gruppe i Folketinget er der 7 procent af grønlanderne, som ikke bor i enten ejet eller lejet bolig. Disse er enten ikke tilmeldt folkeregistret eller er boligløse. Det tilsvarende tal for den resterende danske befolkning er 4 procent, hvilket vidner om, at en relativt større andel af grønlanderne tilsyneladende står uden bolig sammenlignet med resten af befolkningen.⁴

I Hvidbogen fra Socialministeriet blev det konstateret, at grønlandernes uddannelsesmæssige og beskæftigelsesmæssige ressourcer er svagere end i den øvrige danske befolkning, og at de kan mangle sproglige, uddannelsesmæssige og sociale forudsætninger for at klare sig, når de ankommer til Danmark. Samtidig får de som danske statsborgere ikke tilbudt samme integrationshjælp som flygtninge og indvandrere.

Hvidbogen sætter imidlertid også fokus på nogle særlige problemer for de socialt udsatte grønlandere. Et sådant særligt problem knytter sig til grønlandernes status som danske statsborgere, men stadig tilhørende en etnisk minoritet, der ikke nødvendigvis behersker det danske sprog i tilstrækkeligt omfang. Et andet særligt problem, som Hvidbogen peger på, er, at en del af de socialt udsatte grønlandere har en kulturel anderledeshed sammenlignet med udsatte af dansk oprindelse, der gør det vanskeligt for dem at begå sig i det danske samfund.

En væsentlig del af de problemer, der opsummeres i Hvidbogen, som findes for socialt udsatte grønlandere i Danmark, er de samme som de problemer, der gælder for andre af de allersvageste grupper i Danmark: Det handler om problemer relateret til misbrug af alkohol og euforiserende stoffer, problemer med hjemløshed og boligløshed, problemer med arbejdsløshed og egentlig marginalisering fra arbejdsmarkedet, problemer med en generelt kaotisk livsførelse og egentlig fattigdom. Samtidig synes det vanskeligt at tilbyde hjælp og indsatser, der er i stand til at se den enkelte i et helhedsorienteret perspektiv og på en og samme tid tage hensyn til den kombination af problemstillinger med eksempelvis hjemløshed, arbejdsløshed, misbrug og ufuldstændige dansk kundskaber hos den samme borger.

Der er ikke nogen helt præcis opgørelse over antallet af socialt udsatte grønlandere i Danmark, men en række rapporter forsøger at skønne antallet. I Hvidbogen om udsatte grønlandere nævnes den talmæssige usikkerhed også. Der henvises her til, at Lise Togeby skønsmæssigt anslår, at der er tale om mellem 200 og 400 socialt udsatte grønlandere i Danmark, hvilket svarer til 5 pct. af grønlanderne i Danmark. (Socialministeriet 2003:7). Et andet tal præsenteres af Kofoeds Skole, der vurderede, at det ca. drejer sig om mellem 7-900 grønlandske personer, som lever en tilværelse med

⁴ Det må forventes, at der i forbindelse med tilflytning til Danmark vil være en lidt større andel af grønlanderne, som midlertidigt står uden bolig.

misbrug, og især i København også med hjemløshed. I projektrapporten fra danskundervisningsprojektet, som har fået midler i forbindelse med opfølgningen på Hvidbogen peges der på, at organisationer og aktører på området skønner, at der bor mellem 700 og 900 socialt udsatte grønlandere her i Danmark. Dette svarer altså til vurderingen fra Kofoeds Skole (Styrelsen for Specialrådgivning og Social Service 2007:6). På SUS' hjemmeside om socialt udsatte grønlandere sættes tallet ét sted til at være mellem 700 og 900, men et andet sted på hjemmesiden sættes tallet en del højere, nemlig til at være omkring 1000-1500 socialt udsatte grønlandere i Danmark. (<http://www.udsattegroenlaendere.dk/> 2008).

Der er endvidere en del skøn over, hvor mange socialt udsatte grønlandere der befinder sig i mere afgrænsede områder. I projekt 'Projektkoordinator og etnografisk tilgang' i Århus blev der lavet videnopsamling vedrørende grønlanderne i kommunen. Projektrapporten påpeger, at der bor knap 1000 grønlandere i Århus, hvoraf 125-150 er socialt udsatte. (Grønlanderprojektet 2007:2).

I Aalborg udgav Brobyggerselskabet i 2004 en rapport om indsatsen over for de socialt udsatte grønlandere. I denne forbindelse blev der konkret identificeret 81 socialt udsatte grønlandere, som benyttede sig af kommunens tilbud. Rapporten har efter samtale med medarbejdere ved tilbuddene konstateret, at kun to personer gik igen i flere tilbud. Ud fra dette konkluderer rapporten, at der i Aalborg minimum er tale om en gruppe på 81 socialt udsatte grønlandere. (Hjelm Hansen 2004:10)

Det Grønlandske Hus i Odense udgav ligeledes i 2004 en rapport om grønlandernes vilkår på Fyn. I denne sammenlignes grønlanderne mest med danskere på en række områder, hvorfor der ikke er konkrete tal på de socialt udsatte grønlandere. Det nærmeste rapporten kommer dette tal er, at 17 socialt udsatte grønlandere har indgået i et tilbud i Odense Kommune. Derfor må dette antal ses som et minimum for målgruppens størrelse, men ikke nødvendigvis som dækkende. (Det Grønlandske Hus 2004:24).

I projektet i København om en helhedsorienteret indsats på Vesterbro, anslås antallet af socialt udsatte grønlandere på Vesterbro og i Kgs. Enghave til at være mellem 80 og 100, der opholder sig i længere perioder i området. (Ellermann 2008:10).

I rapporten "Små skridt – store forandringer" har Center for Kulturanalyse set nærmere på hjemløshed hos de københavnske grønlandere og har dermed valgt at sætte fokus på en del af gruppen af socialt udsatte grønlandere og samtidig se på gruppen i et afgrænset geografisk areal. Midlerne til rapporten er givet af Styrelsen for Social Service og Københavns Kommune, og rapporten ligger til grund for blandt andet puljemiddelprojektet Avancementsmentor.

Målgruppen defineres i rapporten ud fra Serviceloven, hvor en hjemløs defineres til at være en person, der har særlige sociale problemer, som ikke har egen bolig eller ikke kan opholde sig i sin egen bolig, og som har behov for botilbud og social støtte. Herved menes der med hjemløshed både faktisk og funktionel hjemløshed. På samme tid tager definitionen 'grønlander' udgangspunkt i målgruppens selvopfattelse og fokuserer på identifikation og selvidentifikation. Med andre ord, hvem der identificerer sig selv som værende grønlander, men også hvem der af andre defineres som værende grønlander. (Center for Kulturanalyse 2006:6).

Undersøgelsen der ligger til grund for rapporten omfattede 137 personer under denne definition i København, hvoraf 83 er mænd og 54 er kvinder. (Center for Kulturanalyse 2006:6). På baggrund af dette drages der den konklusion i rapporten, at målgruppens samlede antal i København må være minimum 137. Samtidig påpeges det, at der i undersøgelsen har været tegn på, at der er flere personer under definitionen end de 137. Ud fra vurderinger fra de professionelle på feltet, anslås det, at der er yderligere 25-30 personer, der opfylder rapportens definition for målgruppen. (Center for Kulturanalyse 2006:35).

Det er på baggrund af ovenstående tydeligt, at der er en vis usikkerhed om det præcise antal socialt udsatte grønlandere i Danmark. De anslåede tal varierer på landsplan fra mellem 700 til 1500 (og hvis Togeby's tal inkluderes, varierer det fra 200-1500 personer). Samtidig fremgår det, at problemet i høj grad er knyttet til storbyerne.

3.2 Puljens formål

Udgangspunktet for at iværksætte en særlig indsats over for socialt udsatte grønlandere udspringer primært af et voksende fokus på gruppens særlige problemer, der gradvist er blevet erkendt gennem det sidste halve årti. Dette ledte til et politisk ønske om sætte fokus på og prioritere området.

Fokuseringen ledte til udformningen af en Hvidbog, der sammenfattede eksisterende viden om de socialt udsatte grønlandere. Regeringens Hvidbog om socialt udsatte grønlandere i Danmark blev til på baggrund af en evaluering af Kofoeds Skoles grønlanderarbejde, som Socialministeriet fik foretaget i 2002. Rapporten pegede på en række indsatsområder, der kunne forbedres. Som opfølgning på Hvidbogen blev der i satspuljeaftalen for 2004 afsat 5 mio. kr. om året fra 2004-2007 til at gennemføre initiativer for socialt udsatte grønlandere i Danmark (en del af aktiviteterne er efterfølgende blevet forlænget til 2008).

Ifølge satspuljeaftalen skulle der særligt fokuseres på følgende områder:

- At øge informationen og supervision rettet mod personale som arbejder med målgruppen
- At fokus i langt højere grad end hidtil rettes mod udslusningsmuligheder, som tilgodeser målgruppens særlige behov. Dette er særligt tænkt i forbindelse med endt misbrugsbehandling eller projektophør.
- At de kommuner og amter, hvor der er mange grønlandske borgere, får mere og kvalificeret konsulentbistand fra en person med dybere kendskab til grønlandske forhold end den, der er til stede i dag.
- At der tilbydes sprogundervisning i dansk på det niveau og i den kontekst, hvor målgruppen på bedste vis kan profitere af tilbuddet.
- At synliggøre og øge mulighederne for tolkebistand for grønlandere, som pga. sprogvanskeligheder ikke er opmærksomme på eksempelvis de sociale ydelser og hjælpeforanstaltninger, som de har krav på.
- At socialt belastede grønlandere i langt højere grad end tidligere medtænkes, når bofællesskaber og opgangsfællesskaber oprettes.

De afsatte midler (20 millioner kr. over 4 år) blev udmøntet i form af en ansøgningspulje, der kunne finansiere aktiviteter inden for de følgende tre udmeldte områder:

- 1) Afhjælpning af hjemløshed, udslusningsmuligheder, specielt i forbindelse med endt misbrugsbehandling eller projektophør.
- 2) Tolkebistand. De grønlandske huse kan søge støtte til dækning af evt. udgifter til tolkebistand til private og selvejende institutioner (fx krise-

centre, private herberger, misbrugsbehandlingssteder mv.) i forbindelse med institutionernes arbejde med socialt udsatte grønlandere.

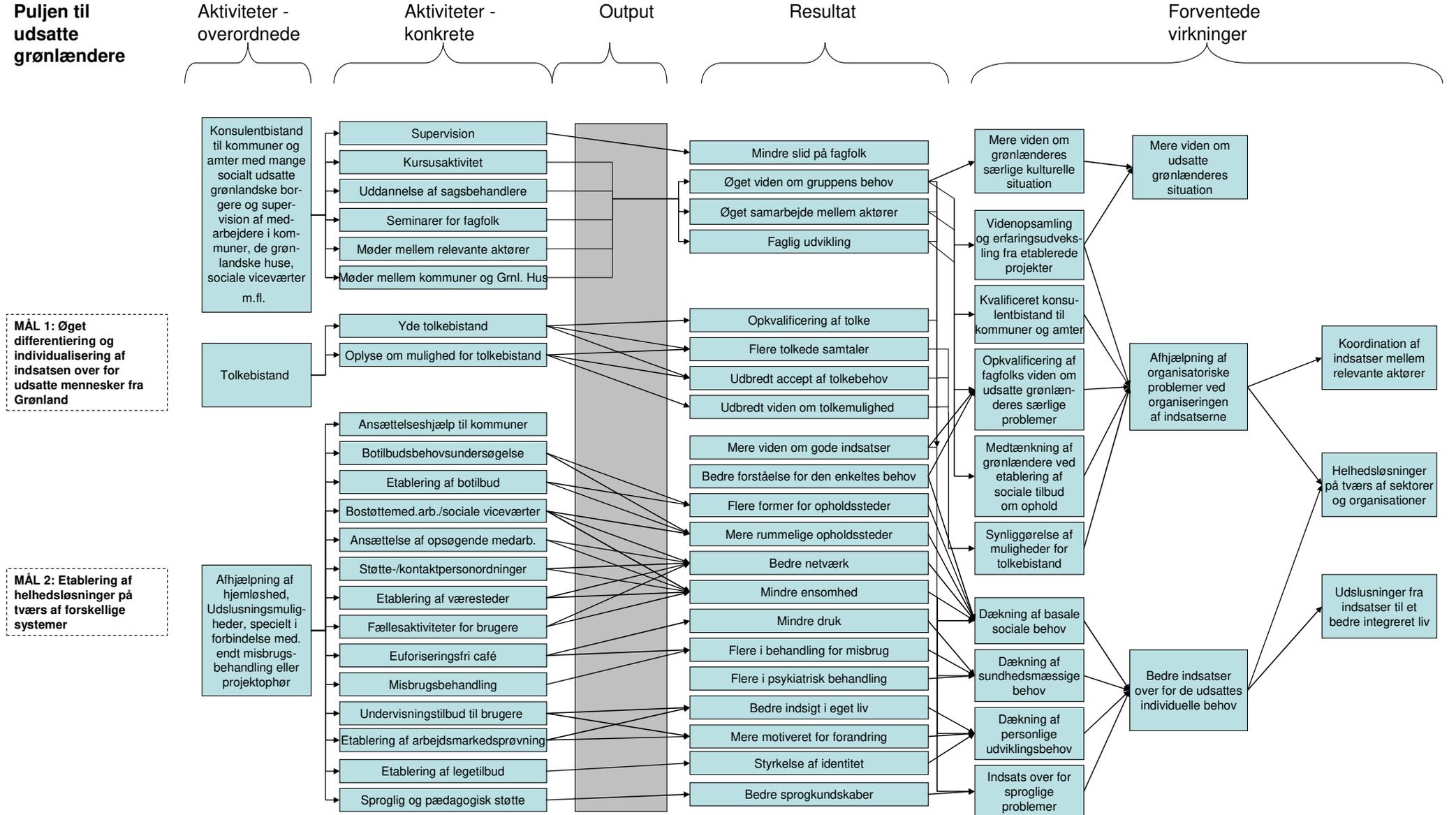
- 3) Konsulentbistand til kommuner og amter med mange socialt udsatte grønlandske borgere og supervision af medarbejdere i kommuner, de grønlandske huse, sociale viceværter m.fl.

Herudover er en del af puljens midler udmeldt gennem to andre udbud. Det drejer sig henholdsvis om:

- 4) Et udbud vedrørende videnformidling og udvikling af indsatsen omkring socialt udsatte grønlandere.
- 5) Et udbud vedrørende danskundervisning for socialt udsatte grønlandere.

Rambøll Management har i forbindelse med evalueringen sammenfattet puljens interventionslogik i nedenstående figur:

Puljen til udsatte grønlandere

På programniveauet i denne evaluering er det således de fremhævede problemstillinger, der er fokuseret på over for udsatte mennesker fra Grønland. Man vil *for det første* forsøge at øge differentieringen og individualiseringen af indsatsen over for udsatte mennesker fra Grønland, og *for det andet* forsøge at etablere helhedsløsninger på tværs af forskellige systemer, og ad den vej få etableret en indsats, som både kan afhjælpe de udsatte grønlændere med de problemstillinger, som ikke adskiller sig fra de problemstillinger, andre socialt udsatte står overfor, og samtidig have opmærksomhed på og mulighed for at agere over for de udsatte grønlænderes særlige problemer.

Forestillingen om, hvordan de iværksatte projekter leder til de ønskede målsætninger, kan ligeledes aflæses af ovenstående figur. Gennem de umiddelbare virkninger af konkrete projekter søger man på lidt længere sigt at få mere viden om udsatte grønlænderes situation, at afhjælpe organisatoriske problemer ved organiseringen af indsatserne, og at forbedre indsatser, der tager hånd om de udsattes individuelle behov.

Intentionen er, at det skal lede til, at man får koordineret indsatser, får skabt den ønskede helhedstænkning og får sluset udsatte grønlændere, der magter det, videre til et mere integreret liv.

3.3 Er der umiddelbart behov for indsatsen, og hænger den sammen med den foreliggende viden?

Indledningsvis er det centralt at vurdere, om indsatserne fremstår som relevante set i lyset af de problemstillinger, der er blevet peget på i Hvidbogen og i lyset af den viden, som foreligger på feltet. Det handler kort og godt om følgende elementer:

1. *Behov.* Hvorvidt de valgte foranstaltninger afspejler de reelle behov på området.
2. Hvorvidt de prioriterede indsatser hænger sammen med den foreliggende viden.
3. Hvorvidt målsætningerne i foranstaltningen hænger sammen med lignende indsatser.

Vi vil komme ind på punkterne nedenfor. Analysen vil i dette kapitel primært være baseret på programniveauet, ikke på projektniveauet, hvor den faktiske iværksættelse foregår. Dette vil være et selvstændigt fokus i de efterfølgende kapitler.

3.3.1 Afspejler puljen behovene på området, og hænger de sammen med den foreliggende viden?

Puljen sigter mod at styrke indsatsen for og dermed hjælpe de allersvageste grønlændere i Danmark. Umiddelbart kan det konstateres, at der er enighed på feltet om, at der eksisterer en gruppe af meget svage grønlændere i Danmark, som har et særdeles udtalt behov for hjælp. I den generelle statistik er det vanskeligt at dokumentere dybden i gruppens sociale problemer. Men *alle* de aktører, som vi har interviewet i forbindelse med evalueringen, har været enige i, at der eksisterer et alvorligt problem for en mindre gruppe (anslået mellem 700 og 1500) udsatte grønlændere.

Set i dette lys er det Rambøll Managements vurdering, at puljen afspejler behovene på området, og også afspejler den foreliggende viden om problemerne, således som de er beskrevet på de foregående sider. Samtidig skal det dog bemærkes, at dokumentationen vedrørende de allersvageste udsatte, som puljen vedrører generelt, er mangelfuld. Dette gør vurderingsgrundlaget spinkelt.

Alle interviewede aktører og alt tilgængeligt materiale peger på, at der er en mindre gruppe af de allersvageste grønlandere i Danmark, der har så massive problemer, at de sjældent i tilstrækkelig grad profiterer af de eksisterende tilbud. De interviewede er ikke enige om, hvorvidt der skal anvendes puljemidler eller kulturelt specifikke strategier for at afhjælpe problemerne, eller om problemerne skal afhjælpes igennem den almindelige indsats for udsatte grupper. Til gengæld er de enige i, at problemerne og behovene er der, og at det er nødvendigt at gøre noget for at afhjælpe dem. En specialanalyse fra Odense Kommune opsummerer situationen og behovene på følgende måde:

“En specialanalyse fra Odense Kommune tegner dog et billede af en gruppe grønlandere, der er dobbelt-udstødte. De er for dårligt fungerende til at kunne drage nytte af de almindelige kommunale tilbud om afklaring og opkvalificering med henblik på selvforsørgelse. Samtidig hindrer deres svage personlige ressourcer og forhold i øvrigt dem i at deltage i tilbuddene til de mest socialt udsatte grupper i samfundet.” (Det Grønlandske Hus i Odense, 2004: s. 24)

Der er altså en mindre gruppe udsatte grønlandere, som har særlige behov for indsatser, bl.a. fordi de af forskellige årsager ikke visiteres til de rigtige tilbud eller ikke evner at indgå i dem. Om denne gruppes behov for indsatser er anderledes eller mere kritiske end andre grupper af socialt udsatte, er imidlertid vanskeligt at vurdere, og spørgsmålet ligger umiddelbart uden for kommissoriet for denne evaluering.

3.3.2 *Hænger målsætningerne sammen med lignende indsatser?*

Et yderligere spørgsmål handler om, hvorvidt målsætningerne i den igangsatte indsats over for socialt udsatte grønlandere er sammenhængende med lignende indsatser. Da projekterne er iværksat i 2004, er der i løbet af projektperioden gennemført flere andre større projekter for udsatte voksne. Ved projektets opstart var det primært Det Fælles Ansvar og storbypuljen, der var de væsentlige initiativer på området, mens det fra 2007 og frem primært er Det Fælles Ansvar II, der tegner indsatsen for udsatte voksne.

Afsnittet vil derfor fokusere på Det Fælles Ansvar II for at se, hvordan indsatsen hænger sammen med den nuværende indsats på området. Der gives ligeledes en beskrivelse af storbypuljens initiativer, da der er projekter i de to puljer, som minder om hinanden.

Det er Rambøll Managements overordnede vurdering, at der er en god sammenhæng mellem storbypuljen, Hvidbogen for socialt udsatte grønlandere og Det Fælles Ansvar II. Det skal dog bemærkes, at der mellem Storbypuljen og Hvidbogen for udsatte grønlandere er et vist overlap i projekter, der måske mere hensigtsmæssigt burde være blevet placeret i samme pulje for at sikre en sammenhængende indsats, videnindsamling og evaluering. I forhold til Det Fælles Ansvar II er der i et enkelt projekt et særligt fokus på grønlandere. Det er endnu for tidligt at vurdere, hvorvidt udsatte grønlandere vil anvende og profitere af initiativer under Det Fælles Ansvar II.

3.3.2.1 *Storbypuljen*

Et af de større centrale initiativer iværksat af regeringen er Storbypuljen (2003-2006). På trods af, at denne pulje ikke er en del af nærværende evalueringens kommissorium, er Storbypuljen en væsentlig rammebetingelse for de projekter, der er finansieret gennem puljen til social indsats over for udsatte grønlandere. Man kan således se den sidstnævnte pulje som et supplement, der yderligere skal målrette og opprioritere indsatsen over for nogle af de grupper, der også er en del af målgruppen for Storbypuljen.

Med Storbypuljen blev der afsat 517 millioner kr. til projekter rettet mod socialt udsatte. Det overordnede sigte med puljen handler gennemgående om forbedringer af de udsattes livskvalitet, ved at give de udsatte en fornemmelse af, at de er en del af det omgivende samfund, at give de udsatte et mindre negativt syn på deres livssituation og skabe trygge rammer for deres hverdag og mulighed for at komme videre, hvis det er det, de ønsker. Det tilstræbes, at man opnår målene ved, i sidste instans, at forankre et fokus der går på tværs af de ofte anvendte typologiseringer af de udsatte grupper, og ved at man tager afsæt i det enkelte menneske. De mere konkrete virkninger af indsatserne, der sættes i værk som led i Storbypuljen, søger at give mulighed for en hurtigere indsats, at bedre mulighederne for at stoppe en social deroute, at etablere beskyttede opholdssteder og at hjælpe udsatte til at klare sig i eget hjem.

Af de 517 millioner kr. er de 88 procent (svarende til 455 millioner) henlagt i en ansøgningspulje, der kan søges til lokale projekter. 315 millioner kr. er bundet til projekter, der skal afvikles i de seks største byområder i Danmark – København, Århus, Aalborg, Odense, Esbjerg og Frederiksberg. 120 millioner kr. udgør en generel ansøgningspulje, mens 20 millioner er afsat til børn af socialt udsatte grupper. Endelig er de resterende 62 millioner kr. afsat til nationale og tværgående projekter.

Der er således et betydeligt sammenfald mellem de kommunale myndigheder (med Frederiksberg Kommune som undtagelse) som modtager midler fra Storbypuljen og fra puljen til opfølgning på Hvidbogen.

Der er fra Storbypuljen bevilget midler til 4 projekter, der er målrettet udsatte grønlændere. Tre af projekterne er placeret i København og ét i Esbjerg. Projekterne bestod i oprettelse af bofællesskab for kvinder, støtte til misbrugsbehandling (Frederiksberg Centret), initiativ for at oprette et bofællesskab for socialt udsatte grønlændere (som ikke blev oprettet inden for evalueringssperioden grundet modstand fra naboer), og styrkelse af indsatsen for grønlændere i Esbjerg ved oprettelsen af et værested. Evalueringen viste i den forbindelse, at Storbypuljens tilbud har bidraget til at styrke indsatsen for udsatte grønlændere, og at de i høj grad har levet op til målgruppens behov.

Evalueringen af Storbypuljen viste herudover bl.a.:

- at det med de alternative plejehjem og botilbud med bostøtte i vid udstrækning har været muligt at udvikle indsatsstyper, der tager udgangspunkt i de komplekse problemer, der ofte kendetegner brugernes livssituation
- at der er givet et løft til den private og frivillige sociale sektor, hvor det sociale arbejde, som en række private og frivillige organisationer udfører i de seks byer, er blevet understøttet ressourcemæssigt
- at storbypuljen samlet set har bidraget til at styrke servicetilbuddene til de udsatte grupper.

Samtidig meldes der i alle byerne om et generelt behov for at videreudvikle indsatsen, fx gennem en fortsat målretning af tilbuddene til specifikke gruppers problemstillinger og behov, ligesom der er et behov for at styrke den forebyggende indsats. Der meldes også om grupper, som indsatsen ikke når i tilstrækkeligt omfang. Det gælder særligt de etniske minoriteter og de unge. (SFI 07:05).

Evalueringen anbefalede bl.a. flere alternative plejehjemspladser og flere sociale aktiviteter på væresteder. Begge disse initiativer er nu et element i Det Fælles Ansvar II fra august 2006.

Samlet set vurderes det, at Storbypuljen i høj grad spiller sammen med Hvidbogen om socialt udsatte grønlandere. Der er i et vist omfang tale om overlappende projekter, men samlet set vurderer Rambøll Management, at tilgangen og målsætningerne er sammenfaldende. Det bør dog overvejes, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at placere relativt ens projekter i forskellige puljer i den samme tidsperiode. Dette giver en udfordring i og med, at det kan være vanskeligt at samle erfaringerne på tværs af igangværende puljer, hvormed den fælles erfaringsopsamling vil skulle afvente de endelige evalueringer. Det giver endvidere en uklarhed i forhold til at få et overblik over den samlede indsats for målgruppen, da dette skal sammenstykes af projekter fra flere forskellige puljer.

3.3.2.2 Det Fælles Ansvar II

Formålet med handlingsprogrammet for de svageste grupper "Det Fælles Ansvar II", august 2006, er at skabe konkrete forbedringer – små eller store – i socialt udsatte borgeres liv, fx sundhedsmæssigt, boligsmæssigt, gennem deltagelse i sociale netværk, deltagelse i social aktivering, eller ved at opnå en tættere tilknytning til arbejdsmarkedet mv.

Den samlede indsats tilrettelægges bredt, og der skal gives hjælp til at nedbryde barrierer, så også de allermest socialt udsatte gruppers muligheder for at udvikle og udnytte egne ressourcer og kompetencer forbedres. Der skal skabes atypiske tilbud til borgere, der ikke matcher de almindelige tilbud.

Målsætningen med indsatsen er defineret på følgende måde:

Det overordnede mål er at støtte de socialt udsatte grupper i at tage de nødvendige skridt hen mod en form for beskæftigelse. Samtidig må vi erkende, at for nogle af de allersvageste udsatte er vejen endda meget lang. Her må vi også fokusere på at styrke den enkeltes livskvalitet og personlige kompetencer. Det ene formål udelukker altså ikke det andet. Ofte kan en parallel indsats, hvor der både satses på beskæftigelse og andre tilbud, være den rette vej.

Målet er altså ikke alene at skabe bedre muligheder for selvforsørgelse. Lige så vigtigt er det at skabe bedre muligheder for at kunne indgå i et større fællesskab, der skaber struktur på hverdagen, udbygger det sociale netværk, giver mulighed for socialt samvær og fører til øget værdighed og selvrespekt hos den enkelte.

Programmet er organiseret omkring 12 initiativer og tre overordnede indsatsområder. I nedenstående tabel ses en oversigt over dem.

Område	Initiativ	Afsatte midler
Opsøgende, kontaktskabende og støttende indsats	1) Flere aktiviteter på væresteder	270,1 mio. kr.
	2) Døgnåbne væresteder	50 mio. kr.
	3) Idéudvikling	32 mio. kr.
Flere indgange til arbejdsmarkedet	4) Virksomhedscentre	35 mio. kr.
	5) Partnerskaber	30 mio. kr.
	6) Medarbejderkurser	30 mio. kr.
	7) Særlige uddannelsesforløb	20 mio. kr.
Forbedret sagsbehandling	8) Uddannelse for sagsbehandlere	5 mio. kr.
	9) Udsatteteams	88,8 mio. kr.
	10) Satellitkontorer	20,9 mio. kr.
	11) Kommunale målsætninger	-
	12) Alternative plejehjemspladser	13,8 mio. kr.

Første indsatsområde har det formål at forbedre den opsøgende og kontaktskabende indsats for udsatte voksne. Indsatserne har bl.a. vægt på at bruge værestedernes kontakt til borgerne som en løftestang til at forbedre deres livskvalitet og bringe dem tættere på arbejdsmarkedet. Det er særligt i forhold til flere aktiviteter på væresteder, at de fleste ressourcer bruges.

Andet indsatsområde har fokus på flere indgange til arbejdsmarkedet. Her har initiativerne bl.a. fokus på at etablere andre indgange til arbejdsmarkedet (virksomhedscentre, partnerskaber) samt støtte og vejledning til kolleger til socialt udsatte mennesker og efteruddannelsesprojekt for socialt udsatte grupper.

Tredje indsatsområde har fokus på at forbedre sagsbehandlingen for udsatte voksne. Initiativerne har bl.a. fokus på at forbedre sagsbehandlernes kompetencer i forhold til målgruppen, samt at skabe flere og lettere indgange til sagsbehandlere ved at etablere udegående medarbejdere (udsatteteams) og satellitkontorer i boligområder, hvor udsatte opholder sig og bor.

Den samlede bevilling til udmøntning af Det Fælles Ansvar II er i alt 621,8 mio. kr. i perioden 2007-2010 inklusive.

Handlingsprogrammet er en stor satsning på området for socialt udsatte grupper, og det er derfor afgørende at følge med i, om målene nås. Derfor er løbende dokumentation af resultater på deltagerniveau et krav både til det samlede program og til de enkelte projekter, der får støtte.

Det Fælles Ansvar II er således et pilotprojekt i Velfærdsministeriets arbejde med Resultatbaseret styring – en tilgang der har fokus på at dokumentere effekterne af de indsatser, der gennemføres. Der foretages derfor en løbende individbaseret opfølgning på alle deltagere i projekterne, der løbende kan give et billede af, om deltagerne opnår de tilsigtede, ønskede forbedringer

som følge af deres deltagelse i projektet. Opfølgningen på Hvidbogen kan med hensyn til evalueringstilgangen endvidere ses som en forløber for den evalueringstilgang, som senere er blevet videreudviklet og nu anvendes i forbindelse med evalueringen af Det Fælles Ansvar II.

En lang række af de ønsker til en bedre indsats der fremstilles i 'Det fælles ansvar II', harmonerer med den særlige indsats over for udsatte grønlandere, hvor der finansieres projekter, der søger at opkvalificere fagfolk, og projekter, der søger at hjælpe brugere videre i livet med afsæt i den enkeltes behov. Der er således glimrende overensstemmelse mellem de overordnede politiske linjer i regeringens udspil og iværksættelsen af de faktiske projekter over for udsatte grønlandere.

Der er ikke et direkte sammenfald i projekter mellem Hvidbogen for socialt udsatte grønlandere og Det Fælles Ansvar II. Det forventes dog, at en del af målgruppen for projekterne for udsatte grønlandere også vil bruge og kunne profitere af en række af initiativerne under Det Fælles Ansvar II, måske særligt initiativ 9 omkring udsatte teams. Det er endnu for tidligt at konkludere på, i hvilket omfang udsatte grønlandere indgår i den faktiske målgruppe for projekterne under Det Fælles Ansvar II.

Rambøll Management vurderer, at målsætningerne i Det Fælles Ansvar II spiller godt sammen med målsætningerne i Hvidbogen for socialt udsatte grønlandere. Der er dog ikke et særskilt fokus på udsatte grønlandere i Det Fælles Ansvar II, hvilket kan betyde, at målgruppen ikke nødvendigvis vil blive prioriteret særligt højt i projekterne. Gennem projektperioden er det relevant at undersøge, i hvilket omfang udsatte grønlandere faktisk profiterer af indsatserne under Det Fælles Ansvar II.

3.4 Puljens udmøntning og indhold

I dette kapitel præsenterer vi udmøntningen af midlerne i forhold til indsatsområder og geografi.

3.4.1 Puljens tematiske og geografiske udmøntning

I dette kapitel præsenterer vi udmøntningen af midlerne i forhold til indsatsområder og geografi. Overordnet set er puljen blevet udmøntet efter to metoder. Hovedparten af puljens midler er udmøntet som en ansøgningspulje i forhold til gennemførelse af projekter inden for et eller flere af de tre indsatsområder: tolkebistand, opkvalificering af fagfolk samt direkte indsatser over for brugere. Ansøgningspuljen blev i maj 2004 udmeldt til kommuner, amter, de grønlandske huse samt Kofoeds Skole. Herudover er en del af puljens midler udmeldt gennem to udbud i maj 2004. Det drejer sig henholdsvis om et udbud vedrørende videnformidling og udvikling af indsatsen omkring socialt udsatte grønlandere og om et udbud vedrørende danskundervisning for socialt udsatte grønlandere.

I forhold til ansøgningspuljen viser tabel 3-2 den økonomiske udmøntning af puljen til de socialt udsatte grønlandere i Danmark fordelt på indsatsområde og geografi.

Det er iøjnefaldende, at de økonomiske midler er koncentreret omkring de fem største byer i landet. Problemet med de allersvageste grønlandere er et storbyfænomen. Set i lyset af, at størstedelen af de mest socialt udsatte er koncentreret i de større byer, forekommer denne fordeling relevant.

Som det fremgår af tabellen, modtager det geografiske område København ca. 2/3 af midlerne. Landets næststørste by, Århus, modtager ca. 1/4 af det samlede beløb.

Når man ser på fordelingen på de forskellige indsatsområder er langt hovedparten, 86 %, fordelt til projekter med et sigte på en direkte indsats over for brugere. 10 % af de samlede midler går til opkvalificering af fagfolk, mens de resterende midler går til tolkebistand.

Tabel 3-2: Udmøntningen af midlerne i ansøgningspuljen fordelt på tema og geografi

Geografisk placering	Typer projekter	Beløb tildelt
København	Direkte indsatser over for brugere	6.858.000
	Tolkebistand	355.000
	Konsulentbistand til fagfolk	1.173.000
	I alt	8.386.000
Odense	Direkte indsatser over for brugere	175.000
	Tolkebistand	0
	Konsulentbistand til fagfolk	182.820
	I alt	357.820
Århus	Direkte indsatser over for brugere	3.280.000
	Tolkebistand	100.000
	Konsulentbistand til fagfolk	0
	I alt	3.380.000
Aalborg	Direkte indsatser over for brugere	1.211.400
	Tolkebistand	85.130
	Konsulentbistand til fagfolk	50.000
	I alt	1.346.530
Esbjerg	Direkte indsatser over for brugere	730.000
	Tolkebistand	0
	Konsulentbistand til fagfolk	0
	I alt	730.000
I alt		14.200.350
Fordeling på indsats typer	Direkte indsatser over for brugere	12.254.400
	Tolkebistand	540.130
	Konsulentbistand til fagfolk	1.405.820
	I alt	14.200.350

Taget i betragtning, at det hører til kommunernes forpligtelser at sørge for tolkning, hvor det er relevant i forbindelse med sociale sager, er den begrænsede udmøntning af midler til tolkning logisk, da denne kun kunne anvendes af aktører, der ikke umiddelbart har denne forpligtelse (fx en grønlanders advokat mv.). Med hensyn til den øvrige fordeling noterer Rambøll Management sig, at udvikling og forandring for målgruppen sker gennem direkte kontakt til brugerne. Qua den meget stærke prioritering af projekter med direkte indsats vil et særligt fokus være, hvordan erfaringer og resulta-

ter af disse projekter forankres i de pågældende organisationer efterfølgende og formidles til andre aktører.

Tabel 3-3 viser udmøntningen af ansøgningspuljen opdelt på leverandører og indsatsområde.

Af tabellen fremgår det, at de kommunale myndigheder samlet set er den største modtager af puljemidler, mens hhv. de grønlandske huse, Koføeds Skole og Christiania samlet set har modtaget godt 3,2 millioner kr. i puljemidler.

Det fremgår videre af tabellen, at der er en række klare træk i forhold til, hvilke leverandører der leverer en indsats inden for de enkelte indsatsområder. For det første viser tabellen, at en forholdsmæssig stor del af kommunernes bevillinger går til direkte indsatser over for brugerne. Dette skal naturligvis ses i lyset af, at kommunerne i forvejen besidder myndighedsansvaret i forhold til indsatsen over for de socialt udsatte grupper, og derfor har mulighed for at sammentænke og koordinere den allerede eksisterende indsats med de planlagte indsatser i forbindelse med puljeudmøntningen. For det andet viser tabellen, at indsatser vedrørende opkvalificering af fagfolk er bevilget til både kommunale myndigheder, de grønlandske huse samt Koføeds Skole. Opkvalificeringsaktiviteterne er dog i fokus ofte målrettet flere aktører end den enkelte leverandørs egne medarbejdere. Endelig viser tabellen for det tredje, at alle aktiviteter vedrørende tolkebistand varetages i regi af de grønlandske huse. Dette skal naturligvis ses i lyset af, at de grønlandske huse allerede stiller tolkebistand til rådighed for de kommunale myndigheder, og dermed var den aktør, som denne del af puljen blev målrettet mod med henblik på at sikre leveringen af tolkebistand til selvejende og private aktører.

Tabel 3-3: Udmøntningen af midlerne i ansøgningspuljen fordelt på leverandørtype og tema

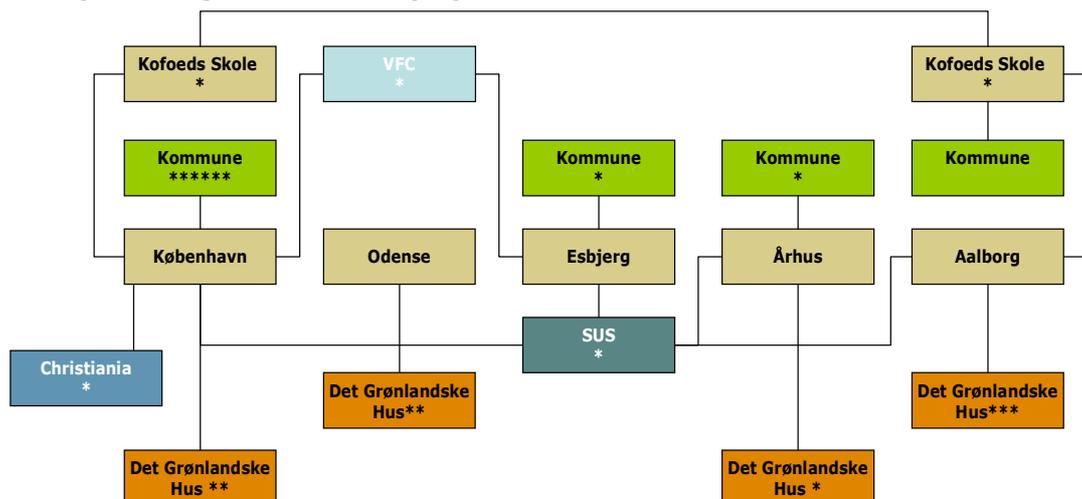
Leverandørtype	Typen projekter	Beløb tildelt
Kommunale myndigheder	Direkte indsatser over for brugere	9.130.000
	Tolkebistand	0
	Konsulentbistand til fagfolk	451.000
	I alt	9.581.000
De grønlandske huse	Direkte indsatser over for brugere	201.400
	Tolkebistand	540.130
	Konsulentbistand til fagfolk	629.820
	I alt	1.371.350
Koføeds Skole	Direkte indsatser over for brugere	1.185.000
	Tolkebistand	0
	Konsulentbistand til fagfolk	325.000
	I alt	1.510.000
Christianias Beboerrådgivning	Direkte indsatser over for brugere	1.738.000
	Tolkebistand	0
	Konsulentbistand til fagfolk	0

Leverandørtype	Typer projekter	Beløb tildelt
	I alt	1.738.000
I alt		14.200.350
Fordeling på indsats-typer	Direkte indsatser over for brugere	12.254.400
	Tolkebistand	540.130
	Konsulentbistand til fagfolk	1.405.820
	I alt	14.200.350

I forhold til udmøntningen af udbuddet vedrørende videnformidling og udvikling af indsatsen omkring socialt udsatte grønlændere (benævnes herefter formidlingsprojektet), så blev denne opgave tildelt Socialt Udviklingscenter SUS for 2.4 millioner kr., mens udbuddet vedrørende danskundervisning for socialt udsatte grønlændere (benævnes herefter danskundervisningsprojektet) blev tildelt Videns- og formidlingscenter for Socialt Udsatte (VFC) for 1,0 million kr.

Fordelingen af projekter på kommuner og aktører fremgår af nedenstående figur.

Figur 3.1: Projekternes fordeling på byer og organisationer. Antallet af stjerner angiver antallet af projektet.

3.4.2 Vurdering af indsatsområderne og balancen mellem dem

Som tidligere nævnt var det i forbindelse med udmøntningen af puljen muligt for kommuner, amter, de grønlandske huse og Koføeds Skole at søge om puljebevilling i forhold til de tre indsatsområder; direkte indsatser over for brugere, tolkebistand og opkvalificering af fagfolk. Hertil kommer formidlingsprojektets og danskundervisningsprojektets indsatsområder.

Som vist ovenfor er der en nær sammenhæng mellem de behov for indsatser, som Hvidbogen om socialt udsatte grønlændere peger på, og puljens indsatsområder. Indsatsområderne omhandler i varierende grad de hhv. individrettede og organisatoriske indsatsbehov over for udsatte grønlændere, som Hvidbogen peger på. I nedenstående tabel er sammenhængen mellem de indsatsbehov, som Hvidbogen peger på, og puljens indsatsområder nærmere præciseret.

Tablet 3-4: Sammenhæng mellem puljens indsatsområder, de identificerede indsatsbehov i Hvidbogen og tildelte puljemidler

Indsatsområde	Indsatsbehov identificeret i Hvidbogen	Samlet puljebevilling
Tolkebistand	- Behov i forhold til tolkebistand	540.130
Opkvalificering af fagfolk	- Behov for øget information og supervision rettet mod fagfolk	1.405.820
Direkte indsatser over for brugere	- Kulturelt betingede behov - Basale sociale behov, herunder bolig, forsørgelse, samvær - Sundhedsmæssige behov - Behov for personlig udvikling	12.254.400
Danskundervisningsprojektet	- Behov i forhold til sprogundervisning	1.000.000
Formidlingsprojektet	- Behov for generel videnopsamling og erfaringsudveksling i forbindelse med diverse projekter for socialt udsatte grønlandere	2.400.000
Udmøntning af ekstrabevillinger af uforbrugte midler	- Ekstrabevillinger til udvalgte projekter	586.000
Administration, evaluering, mv.	- Processtøtte, administration og evaluering af puljen	1.813.650
I alt	-	20.000.000

Som det fremgår af tabellen, er de direkte indsatser over for brugere det indsatsområde, som modtager flest midler. Dette virker rimeligt i betragtning af omfanget og tyngden af de indsatsbehov, som Hvidbogen peger på inden for dette område. Således indebærer indsatsområdet en række intensive indsatser over for en meget udsat social gruppe. I forhold til opkvalificering af fagfolk er der et tydeligt sammenfald mellem dette indsatsområde og formidlingsprojektet, hvilket betyder, at dette område bevillingsmæssigt udgør omkring en fjerdedel af de udmøntede midler. Endelig viser tabellen, at indsatsen med tolkebistand bevillingsmæssigt fylder forholdsvis lidt i forhold til de øvrige indsatsområder. Dette skal dog, som tidligere nævnt, ses i lyset af, at kommunale myndigheder har pligt til at sikre den nødvendige tolkebistand, når det drejer sig om sager, hvor myndighederne inddrages. Dette betyder, at puljebevillingen udelukkende kan målrettes tolkebistand i forhold til selvejende og private aktører, som ikke har denne pligt, samt i forhold til generel markedsføring af tolkebistandsydelsen over for de relevante aktører, herunder de kommunale myndigheder.

4. Aktiviteter

Som led i evalueringen gennemføres i dette kapitel en målindfrielsesanalyse, som kortlægger, i hvilket omfang der er sket en styrket indsats over for udsatte grønlandere, som følge af puljen.

Formålet med denne analyse er derfor at belyse puljens effektivitet. Med puljens effektivitet forstås i den forbindelse den generelle styrkelse af indsatsen over for de socialt udsatte grønlændere, herunder hvor mange grønlændere der har fået glæde af den øgede indsats. Målfrielsesanalysen omhandler dermed det tredje evalueringsspørgsmål i kommissoriet for evalueringen.

Den generelle styrkelse af indsatsen kan overordnet set anskues på to måder, (i) de aktiviteter, som puljens projekter har gennemført over for de udsatte grønlændere og (ii) de resultater, som denne indsats har betydet for gruppen af udsatte grønlændere. Begge disse perspektiver er relevante for målfrielsesanalysen, og vil blive behandlet i de følgende kapitler. I dette kapitel er der fokus på aktiviteter, mens der i kapitel fem er fokus på projekternes resultater.

Nærværende kapitel vil *for det første* fokusere på projekternes overordnede gennemførelse af aktiviteter, herunder i hvilken grad projekterne har gennemført de planlagte aktiviteter og forbrugt de planlagte ressourcer. Denne del af analysen bidrager således til at afdække, om der på puljeniveau er gennemført det forventede. *For det andet* afdækkes det i kapitlet, hvilke aktiviteter, der konkret er gennemført inden for de enkelte indsatsområder, samt hvorvidt aktivitetsniveauet har været i overensstemmelse med de målsætninger, som projekterne selv har opstillet. I denne del af analysen er der altså fokus på de *faktiske* aktiviteter, som der er blevet gennemført med henblik på at styrke indsatsen over for udsatte grønlændere.

Kapitlets analyse hviler ligesom den øvrige evaluering på en flerhed af datakilder med henblik på at sikre en robust analyse. Konkret indgår både projekternes løbende aktivitets- og resultatindberetning, en spørgeskemaundersøgelse blandt projekter og socialchefer i de deltagende kommuner samt casebesøg i seks udvalgt projekter, som datagrundlaget for undersøgelsen. For en nærmere gennemgang af de enkelte datakilder, og hvorledes de bidrager til en grundig belysning af evalueringsspørgsmålene jf. metodebilaget.

4.1 De gennemførte aktiviteter på puljeniveau

Med henblik på at vurdere projekternes effektivitet i form af gennemførte aktiviteter, undersøges det som nævnt først, i hvilken grad de forventede aktiviteter er blevet realiseret på tværs af puljens projekter. Denne analyse indebærer en afdækning af, om der er sammenhæng mellem det aktivitets- og ressourceniveau, som projekterne havde *planlagt* på den ene side, og projekternes *faktiske gennemførte* aktiviteter og *forbrugte* ressourcer på den anden side. Formål med denne del af analysen er at tilvejebringe et grundlag for at vurdere, hvorvidt puljens projekter overordnet set har resulteret i det forventede aktivitetsniveau. Denne del af analysen giver dog ikke et konkret indblik i, hvilke aktiviteter der rent faktisk er blevet gennemført i projektet, da denne gennemgang følger i afsnit 4.2.

Analysen er baseret på projekternes løbende halvårslige indberetning vedrørende projektets fremdrift, samt på en survey blandt projektmedarbejderne og socialcheferne i de deltagende kommuner medio 2008.

Af nedenstående tabel fremgår en opsamling på analysens resultater. Af tabellen fremgår dels Rambøll Managements samlede vurdering, samt hvordan de enkelte datakilder forholder sig til området:

Tabel 4-1: Opsamling på de gennemførte aktiviteter på puljeniveau

		Kilder
--	--	--------

Område	Samlet vurdering	Løbende projektdokumentation	Projektmedarbejdernes vurdering
Projekternes færdiggørelsesgrad i forhold til planlagte aktiviteter	Nogenlunde tilfredsstillende. Nogle, overvejende mindre projekter har ikke gennemført deres planlagte aktiviteter	Omkring halvdelen af projekterne vurderer, at projektets færdiggørelsesgrad i forhold til planlagte aktiviteter er på over 90 %	50 % vurderer, at projektet kun i ringe eller i nogen grad er forløbet som planlagt
Projekternes økonomiske forbrug	Projekterne har medvirket til at forbedre indsatsen for socialt udsatte grønlandere (se også nedenstående oversigt).	11 ud af de 19 projekter som har modtaget midler fra ansøgningspuljen, har forbrugt over 90 % af de planlagte ressourcer.	70 % af projekterne vurderer, at ressourcerne til gennemførelse af projekterne har været passende, mens 25 % finder, at ressourcerne har været for begrænsede i forhold til at sikre en ordentlig gennemførelse af projektet.

I det følgende gennemgås de enkelte delområder nærmere.

Projekterne har som nævnt løbende indberettet oplysninger om, hvor langt projekterne er kommet i forhold til at færdiggøre de planlagte aktiviteter. På baggrund af projekternes sidste og sjette indberetning i marts 2008 vedrørende dette forhold, er det derfor muligt at afdække, i hvilket omfang projekterne overordnet set har gennemført de planlagte aktiviteter⁵. Af nedenstående tabel fremgår således projekternes færdiggørelsesgrad, forstået som den andel i %, som de gennemførte aktiviteter i det enkelte projekt udgør af de oprindeligt planlagte aktiviteter i projektet.

⁵ For enkelte projekter ligger den sidste indberetning tidligere, da deres projekter er blevet afsluttet tidligere end den sjette indberetning.

Tabel 4-2: Opgørelse over projekternes færdiggørelsesgrad (i %) af projektets aktiviteter i forhold til de samlede planlagte aktiviteter

Færdiggørelsesgrad	Projekter	Antal projekter
Under 50 %	- Tolkebistand DGH København - Videnudveksling i København - Tolkebistand DGH Aalborg	3 ud af 21 projekter
50-59 %	- Helhedsorienteret afklaringsforløb Esbjerg	1 ud af 21 projekter
60-69 %		-
70-79 %	- Kaosboliger Christiania	2 ud af 21 projekter
80-89 %	- Hjemmeside DGH Odense - Fællesseminarer Kofoeds Skole - Avancementsmentor København	3 ud af 21 projekter
90-99 %	- Supervision for medarbejdere DGH København - Støtte- og kontaktpersonordning DGH Odense - Støttekontaktperson Kofoeds Skole Aalborg - Opsøgende indsats på Christianshavn København - Legetilbud DGH Aalborg	4 ud af 21 projekter
100 %	- Projektkoordinator og etnografisk tilgang Århus - Tolkebistand DGH Århus - Bofællesskab i Colbjørnsensgade København - Helhedsorienteret indsats på Vesterbro København - Supervision i netværk København - Formidlingsprojektet - Danskundervisningsprojektet - Videnudveksling i Aalborg DGH Aalborg	8 ud af 21 projekter
Respondenter		21

Af tabellen fremgår det, at kun 8 af de 21 projekter⁶, som har indberettet på dette forhold, angiver, at projektet fuldt har færdiggjort de forventede aktiviteter, mens øvrige syv projekter angiver en færdiggørelsesgrad på 80 % eller derover⁷. 3 projekter har indberettet, at de har en færdiggørelsesgrad på under 50 %, mens yderligere et projekt har en færdiggørelsesgrad på mellem 50-59 %.

Om de fire projekter, som oplyser en færdiggørelsesgrad på under 60 %, gælder, at to af projekterne vedrører tolkebistand, et projekt vedrører opkvalificering af fagfolk og et projekt vedrører direkte indsatser over for brugere. I forhold til de projekter, som har en færdiggørelsesgrad på 100 %, er der ligeledes en spredning over de forskellige indsatsområder, da et projekt vedrører tolkebistand, 3 projekter vedrører opkvalificering af fagfolk og fire projekter vedrører direkte indsatser over for brugere. Der er således ikke en tendens til, at projekterne inden for et af de tre indsatsområder har en særlig høj eller lav færdiggørelsesgrad.

⁶ Følgende projekter har en færdiggørelsesgrad på 100 %: Projekt 6, projekt 11, projekt 16, projekt 19, projekt 20, projekt 22, projekt 51 og projekt 52

⁷ Det drejer sig om følgende projekter: Projekt 5, projekt 9, projekt 10, projekt 12, projekt 14, projekt 17, projekt 18.

Geografisk set er der ligeledes ikke noget entydigt mønster i forhold til projekternes færdiggørelsesgrad. Lidt under halvdelen af projekterne (9 projekter) har fokuseret på Københavns Kommune eller bredere dele af hovedstadsregionen, og her kan både observeres tre projekter med en færdiggørelsesgrad på 100 % (Bofællesskab i Colbjørnsensgade, Helhedsorienteret indsats på Vesterbro, Supervision i netværk), samt to projekter med en færdiggørelsesgrad på under 50 % (Tolkebistand DGH København, Videnudveksling i København). En lignende tendens gør sig gældende for de fire projekter, som har haft Aalborg Kommune som indsatsområde. Her spænder færdiggørelsesgraden således fra 40-100 %. I hverken Odense eller Esbjerg forefindes der projekter, som har realiseret en færdiggørelsesgrad på 100 %, mens begge de projekter, som har gennemført deres indsats med udgangspunkt i Århus Kommune har realiseret en færdiggørelsesgrad på 100 % (Projektkoordinator og etnografisk tilgang Århus, Tolkebistand DGH Århus).

Når der endelig ses på projekternes bevillingsmæssige størrelse i forhold til deres gennemførelsesgrad fremgår det, at syv ud af de ni projekter, som har modtaget en bevilling på over én million kroner, har en færdiggørelsesgrad på 90 % eller højere. For de 13 projekter, som har modtaget en bevilling på under én million, er der omvendt kun tale om, at 5 ud af de 13 projekter har en færdiggørelsesgrad på 90 % eller højere. Der er således en tendens til, at de økonomisk set store projekter har opnået en relativt høj færdiggørelsesgrad, når der sammenlignes med de økonomisk set mindre projekter.

Den relativt lave færdiggørelsesgrad i de omtalte projekter kan umiddelbart skyldes flere forhold. For det første kan forskellige årsager have påvirket projektets indsats, således at det kun har brugt en del af sin puljebevilling og som konsekvens deraf kun har gennemført en del af de forventede aktiviteter. For det andet kan det skyldes, at projektet ikke har formået at gennemføre de planlagte aktiviteter inden for projektperioden på trods af, at projektbevillingen er forbrugt.

Nedenstående tabel afdækker, hvilke af disse scenarier der er gældende. Tabellen viser projekternes angivelse af deres samlede faktiske ressourceforbrug i forhold til det planlagte forbrug ved projektperiodens afslutning.

Tabel 4-3: Oversigt over projekternes ressourceforbrug (i %) af de planlagte økonomiske og menneskelige ressourcer

Samlet ressourceforbrug	Projekter	Antal projekter
Under 50 %	- Tolkebistand DGH København - Videnudveksling i København	2 ud af 21 projekter
50-59 %		-
60-69 %		-
70-79 %	- Hjemmeside DGH Odense - Tolkebistand DGH Aalborg - Kaosboliger Christiania	3 ud af 21 projekter
80-89 %	- Supervision for medarbejdere DGH København - Avancementsmentor København - Videnudveksling i Aalborg DGH Aalborg - Legetilbud DGH Aalborg	4 ud af 21 projekter
90-99 %	- Projektkoordinator og etnografisk tilgang Århus - Fællesseminarer Kofoeds Skole - Støttekontaktperson Kofoeds Skole Aalborg - Opsøgende indsats på Christianshavn København	4 ud af 21 projekter
100 %	- Støtte- og kontaktpersonordning DGH Odense - Tolkebistand DGH Århus - Helhedsorienteret afklaringsforløb København - Bofællesskab i Colbjørnsensgade København - Helhedsorienteret indsats på Vesterbro København - Supervision i netværk København - Danskundervisningsprojektet - Formidlingsprojektet	8 ud af 21 projekter
Respondenter		21

Af tabellen fremgår det, at otte af projekterne fuldt ud har forbrugt deres planlagte ressourcer, mens otte øvrige projekter har forbrugt over 80 % af deres ressourcer. Omvendt har 2 projekter brugt under 50 % af deres ressourcer. I forhold til sammenhængen med projekternes færdiggørelsesgrad gælder det, at seks af otte de projekter, som har en 100 % færdiggørelsesgrad, også har et ressourceforbrug på 100 %. De to øvrige projekter med en færdiggørelsesgrad på 100 % har et ressourceforbrug på over hhv. 80 % og 94 %. I forhold til de fire projekter med en færdiggørelsesgrad på under 60 % viser evalueringen, at to af disse projekter også har et ressourceforbrug på under 50 %, ét har et ressourceforbrug på under 80 %, mens kun ét projekt har et ressourceforbrug på 100 %. For tre af disse fire projekter er der tilsyneladende tale om det første scenarium med en sammenhæng mellem et mindre ressourceforbrug end planlagt og en lav færdiggørelsesgrad af de forventede aktiviteter.

Projekternes aktiviteter er ligeledes belyst gennem en survey blandt projektmedarbejderne. Heraf fremgår det, at der overordnet er sammenhæng mellem projekternes indberettede færdiggørelsesgrad og projektmedarbejdernes angivelse af, i hvilken grad projektet er forløbet som planlagt. Såle-

des er det kun 10 ud af 20 projektmedarbejdere, som angiver, at projektet er forløbet som planlagt i høj grad, otte projektmedarbejdere angiver, at dette er tilfældet i nogen grad, mens to projektmedarbejdere angiver, at projektførelsen er forløbet som planlagt i ringe grad. Når dette sammenholdes med projekternes indberettede færdiggørelsesgrad, ses der overordnet en sammenhæng, således at seks ud af otte projekter, som har angivet en færdiggørelsesgrad på 100 %, også angiver at projektet er forløbet som planlagt i høj grad, mens de resterende to projekter angiver, at det er tilfældet i nogen grad. I forhold til de otte projekter som angiver en færdiggørelsesgrad på mellem 80-99 %, er der kun tale om, at to ud af syv projekter angiver, at projektet er forløbet som planlagt i høj grad, mens fire projekter angiver, at dette er tilfældet i nogen grad, og ét projekt angiver, at det er tilfældet i ringe grad. Endelig er det kun ét ud af de seks projekter med en færdiggørelsesgrad på under 80 %, som angiver, at forløbet i høj grad er forløbet som planlagt.

Af surveyen blandt projektmedarbejdere fremgår det videre, at 14 ud af 20 projekter vurderer, at ressourcerne har været passende i forhold til at gennemføre projekterne, mens 5 af projekterne finder, at ressourcerne har været for begrænsede i forhold til at sikre en ordentlig gennemførelse af projektet. Endelig finder ét enkelt projekt, at ressourcerne har været i overkant af hvad der har været nødvendigt for at gennemføre projekterne. I forlængelse heraf fremgår det af projekternes indberetning, at 13 ud af 19 af projekterne er blevet medfinansieret i et eller andet omfang via ressourcer fra deres egne respektive organisationer.

Det er på baggrund af ovenstående Rambøll Managements vurdering, at puljens overordnede aktivitetsniveau er nogenlunde tilfredsstillende, i og med at 15 ud af 21 projekter har indberettet en færdiggørelsesgrad af de planlagte aktiviteter på over 80 %. Hertil kommer, at 18 ud af 20 projektmedarbejdere har angivet, at de respektive projekter er forløbet som planlagt i høj eller i nogen grad. Det er dog samtidig Rambøll Management vurdering, at der kun kan være tale om et nogenlunde tilfredsstillende aktivitetsniveau for puljen som helhed, da hele fire ud af puljens 21 projekter har en færdiggørelsesgrad af de planlagte aktiviteter på under 60 %. Ovenstående analyse har dog vist, at det primært er bevillingsmæssigt mindre projekter (bevilling på under 1 million), som har oplyst en lav færdiggørelsesgrad, hvorfor det samlede aktivitetsniveau og dermed den generelle styrkelse af indsatsen over for de udsatte grønlandere påvirkes mindre, end hvis der var tale om bevillingsmæssigt større projekter.

Ud over en analyse af puljens overordnede aktivitetsniveau indeholder dette kapitel som tidligere nævnt også en analyse af de faktisk gennemførte aktiviteter i projekter. Denne analyse fremgår af de følgende afsnit

4.2 De gennemførte aktiviteter på projektniveau

I alt 21 projekter har modtaget midler til at gennemføre en styrkelse af indsatsen over for udsatte grønlandere inden for de tre identificerede indsatsområder. Af nedenstående tabel fremgår en oversigt over de enkelte projekter.

Tabel 4-4 Oversigt over de enkelte projekter

Projekt navn	Projekt-nummer	Organisation	Indsatsområde	Bevilling*
Tolkebistand DGH København	4	Det Grønlandske Hus, København	Tolkebistand	355.000
Tolkebistand DGH Århus	11	Det Grønlandske Hus, Århus	Tolkebistand	100.000
Tolkebistand DGH Aalborg	25	Det Grønlandske Hus, Aalborg	Tolkebistand	85.130
Supervision for medarbejdere DGH København	5	Det Grønlandske Hus, København	Opkvalificering af fagfolk	397.000
Hjemmeside DGH Odense	10	Det Grønlandske Hus, Odense	Opkvalificering af fagfolk	182.820
Fællesseminarer Kofoeds Skole	12	Kofoeds Skole	Opkvalificering af fagfolk	325.000
Videnudveksling i Aalborg DGH Aalborg	22	Det Grønlandske Hus, Aalborg	Opkvalificering af fagfolk	50.000
Supervision i netværk København	20	Københavns Kommune	Opkvalificering af fagfolk	351.000
Videnudveksling i København	21	Københavns Kommune	Opkvalificering af fagfolk	100.000
Projektkoordinator og etnografisk tilgang Århus	6	Århus Kommune	Opkvalificering af fagfolk samt direkte støtte til brugere	3.280.000
Støtte- og kontaktpersonordning DGH Odense	9	Det Grønlandske Hus, Odense	Direkte indsatser over for brugere	175.000
Støttekontaktperson Kofoeds Skole Aalborg	14	Kofoeds Skole med anbefaling fra Aalborg Kommune	Direkte indsatser over for brugere	1.185.000
Helhedsorienteret afklaringsforløb København	15	Esbjerg Kommune	Direkte indsatser over for brugere	730.000
Bofællesskab i Colbjørnsensgade København	16	Københavns Kommune	Direkte indsatser over for brugere	1.170.000
Opsøgende indsats på Christianshavn København	17	Københavns Kommune	Direkte indsatser over for brugere	1.000.000
Avancementsmentor København	18	Københavns Kommune	Direkte indsatser over for brugere	1.290.000
Helhedsorienteret indsats på Vesterbro København	19	Københavns Kommune	Direkte indsatser over for brugere	1.660.000
Legetilbud DGH Aalborg	23	Det Grønlandske Hus, Aalborg	Direkte indsatser over for brugere	26.400
Kaosboliger Christiania	26	Christiania	Direkte indsatser over for brugere	1.738.000

Projekt navn	Projekt-nummer	Organisation	Indsatsområde	Bevilling*
Danskundervisningsprojektet	52	Videns- og formidlingscentret for Socialt Udsatte	Danskundervisningsprojektet (direkte indsatser over for brugere)	1.000.000
Formidlingsprojektet	51	Socialt udviklingscenter SUS	Formidlingsprojektet (opkvalificering af fagfolk)	2.400.000

* Der er herudover givet mindre ekstrabevillinger af uforbrugte puljemidler til enkelte projekter

I det følgende afdækkes de aktiviteter, som faktisk er blevet gennemført i disse projekter, samt hvorvidt de konkrete aktivitetsniveauer lever op til de målsætninger, som projekterne selv har opstillet for deres indsats. Analysen muliggøres af, at projekterne løbende har foretaget indberetninger om deres gennemførte aktiviteter, samt i samarbejde med Rambøll Management har præciseret succeskriterier for de af projekternes aktiviteter, hvor sådanne succeskriterier er meningsfulde.

Puljen til opfølgningen på Hvidbogen om udsatte grønlandere omfatter som tidligere nævnt de tre indsatsområder: *tolkebistand*, *opkvalificering af fagfolk*, samt *direkte indsatser over for udsatte grønlandere*. Nedenstående tabel opridser overordnet set projekternes aktiviteter inden for de tre indsatsområder:

Table 4-5: Oversigt over aktivitetsniveauet inden for de tre indsatsområder

Område	Rambølls Managements vurdering
Tolkebistand	Samlet set aktiviteter svarende til projekternes målsætninger. Dog en variation mellem projekterne
Opkvalificering af fagfolk	Samlet set aktiviteter svarende til målsætningerne. Der er dog variation mellem projekterne, og et projekt i Københavns Kommune skiller sig ud ved aldrig at være blevet iværksat
Direkte indsatser over for brugere	Samlet set aktiviteter svarende til projekternes målsætninger. Der er dog variation mellem projekterne

Som det fremgår af tabellen, er det Rambøll Managements vurdering, at projekterne samlet set har levet op til deres målsætninger vedrørende aktivitetsniveau inden for de tre indsatsområder, men at der samtidig er en væsentlig variation mellem projekterne.

I det følgende opsummeres baggrunden for denne vurdering i og med, at de gennemførte aktiviteter inden for de tre indsatsområder afdækkes. Da især de to sidste indsatsområder dækker over en stor variation med hensyn til typen af aktiviteter og forventede resultater, vil analysen så vidt muligt tage udgangspunkt i, hvilke konkrete behov de forskellige projekter konkret har rettet sig mod⁸.

⁸ Af Hvidbogen om socialt udsatte grønlandere i Danmark peges der på, at der er en række forskellige indsatsbehov i forhold til udsatte grønlandere. For det første peges der på en række individrettede behov, som (i) behov for tolkebistand, (ii) behov i forhold til sprogundervisning, (iii) kulturelt betingede behov, (iv) basale sociale behov, herunder bolig, forsørgelse, samvær, (v) sundhedsmæssige behov samt (vi) behov for personlig udvikling. For det andet peges der på en række organisatoriske behov, som (i) behov for generel videnopsamling og erfaringsudveksling i forbindelse med diverse

For en nærmere præsentation af de enkelte projekter end den der gives i de følgende afsnit, henvises til Bilag A, hvor de enkelte projekter er beskrevet yderligere i forhold til formål, målgruppe, metoder og aktiviteter samt resultater og erfaringer..

4.2.1 *Om projekterne vedrørende tolkebistand*

Der er i alt blevet givet støtte til tre projekter, som beskæftiger sig med udbud af tolkebistand. Det drejer sig om Det Grønlandske Hus i hhv. København, Århus og Aalborg.

Indsatsområdet vedrørende tolkebistand indebærer, at de grønlandske huse kan søge støtte til dækning af evt. udgifter til tolkebistand til private og selvejende institutioner (fx krisecentre, private herberger, misbrugsbehandlingssteder mv.) i forbindelse med institutionernes arbejde med socialt udsatte grønlændere.

Årsagen til dette fokus på tolkebistand skyldes, at Hvidbogen som tidligere nævnt påpegede, at den udsatte gruppe af grønlændere typisk ikke behersker det danske sprog i et tilstrækkeligt omfang. Samtidig har grønlændere som bekendt status som danske statsborgere, hvilket kan have den konsekvens, at danske myndigheder er tilbøjelige til at opfatte grønlændere som danskere i sprogligt henseende, hvormed der ikke rekvireres tolkebistand til grønlænderne i det nødvendige og lovpligtige omfang. På baggrund af disse problemstillinger var det Hvidbogens anbefaling dels at sætte større fokus på muligheden og behovet for tolkebistand i forhold til gruppen af udsatte grønlændere, og dels at udbrede muligheden for tolkebistand til institutioner, der ikke har et myndighedsansvar og derfor heller ikke har en direkte pligt til at sørge for tolkebistand i det nødvendige omfang.

Af projektansøgningerne fra de tre grønlandske huse, som har fået bevilget midler til gennemførelse af tolkebistand fremgår det, at projekternes formål ligger i forlængelse af puljens formål. For det første er der i alle tre projekter fokus på at tilbyde tolkebistand til private og selvejende institutioner vederlagsfrit igennem perioden. For det andet er der i projekterne i Århus og København ansøgt om midler til at informere om behovet for tolkebistand, samt at synliggøre tilbuddet. Der er valgt forskellige markedsføringsstrategier i de to projekter. Projektet i Det Grønlandske Hus i København har haft fokus på en decideret skriftlig markedsføringskampagne i diverse fagblade, mens projektet i Det Grønlandske Hus i Århus har haft fokus på at etablere et samarbejde med den kommunale tolkeservice i forhold til advisering om tilbuddet. Dette har sigtet mod at udbrede viden blandt den del af de kommunale organisationer, som ikke er lovmæssigt forpligtede til at rekvirere tolkebistand, om de tilbud, som De Grønlandske Huse kan yde.

Nedenstående tabel viser en oversigt over de tre projekters aktiviteter. Af tabellen fremgår for det første det antal tolketimer, som hvert af de tre projekter har leveret til målgruppen af udsatte grønlændere igennem projektperioden. Som det fremgår, er der en vis variation blandt projekterne. Det Grønlandske Hus i Århus har samlet set leveret flest timer – tæt på dobbelt så mange som hhv. husene i København og Aalborg. I forhold til projekternes forventede niveau er det imidlertid kun huset i København, som ligger over sin målsætning, men denne målsætning ligger dog også lavere end både huset i Aalborg og Århus. Samlet set er der igennem projektperioden blevet leveret 436 tolketimer i de tre projekter.

projekter for socialt udsatte grønlændere samt (ii) behov for øget information og supervision rettet mod fagfolk.

Tabel 4-6: Oversigt over aktiviteterne i forhold til tolkebistand

	Det Grønlandske Hus i København	Det Grønlandske Hus i Århus	Det Grønlandske Hus i Aalborg
Samlet antal tolke-timer	125 timer	201,5 timer	109,5 timer
Målsætning	80 timer	250 timer	200 timer
Samlet antal udsatte grønlandere som har modtaget tolkebistand*	50	98	45
Målsætning	16-24 personer	75 personer	15-20 personer
Samlet antal organisationer hvori der er tolket**	29	92	20
Målsætning	16-24 organisationer i alt	40 organisationer i alt	30-36 organisationer i løbet af projektet

* Det er udelukkende muligt at opgøre det samlede antal personer, som har modtaget tolkebistand igennem projektperioden, og ikke det samlede antal personer specificeret ved et unikt personnummer.

** Det er udelukkende muligt at opgøre det samlede antal organisationer, hvori der er tolket samtaler, og ikke det samlede antal unikke organisationer

Af tabellen fremgår det også, hvor mange udsatte grønlandere der har fået tolket samtaler igennem projektperioden. Af tabellen fremgår det, at Det Grønlandske Hus i Århus i alt har tolket samtaler for 98 personer, mens de to øvrige projekter har tolket samtaler for hhv. 50 og 45 personer. Dermed har alle projekter realiseret deres målsætninger i forhold til denne aktivitet. Endelig viser tabellen, hvor mange organisationer der er blevet tolket samtaler for igennem projektperioden. Heraf fremgår det, at Det Grønlandske Hus i Århus samlet set igennem projektperioden har tolket samtaler i 92 organisationer, hvilket er væsentligt mere end husene i København og Aalborg, hvor der hhv. er blevet tolket samtaler i 29 og 20 organisationer.

Det er på baggrund af ovenstående Rambøll Managements vurdering, at de tre projekter vedrørende tolkebistand samlet set har realiseret deres konkrete aktivitetsmålsætninger i tilfredsstillende grad, men at der samtidig er variationer på tværs af projekternes målopfyldelse. Denne målopfyldelse på de konkrete aktivitetsmålsætninger er dog bemærkelsesværdig i og med, at to af de tre tolkeprojekter i hhv. København og Aalborg i forbindelse med deres sidste indberetning som tidligere nævnt kun har oplyst en overordnet færdiggørelsesgrad på 40 % af de planlagte aktiviteter. Af de kommentarer, som projekterne har tilføjet deres løbende indberetning, fremgår det i den forbindelse, at projekternes øvrige aktiviteter vedrørende markedsføringsaktiviteter ikke er blevet gennemført i det forventede omfang og med det forventede resultat, hvilket netop forklarer den lave færdiggørelsesgrad.

4.2.2 Om projekterne vedrørende opkvalificering af fagpersoner

Der er blevet givet støtte til 7 projekter, som fokuserer på opkvalificering af fagfolk. Disse syv projekter er alle blevet tildelt midler i forbindelse med den del af puljeudmøntningen, som dels vedrører konsulentbistand til kommuner og amter med mange socialt udsatte grønlandske borgere og dels supervision af medarbejdere i kommuner, de grønlandske huse, sociale viceværter m.fl. Kommuner og amter kunne ansøge om konsulentbistand i samarbejde med de grønlandske huse, mens både kommuner, amter, de grønlandske huse samt Kofoeds Skole kunne søge om støtte til supervision.

Herudover er der i forbindelse med puljen blevet udbudt og givet støtte til et projekt vedrørende videnudvikling og udvikling af indsatsen omkring socialt udsatte grønlandere på et nationalt niveau.

Som tidligere beskrevet i kapitel 3 er der på *puljeniveau* sammenhæng mellem Hvidbogens anbefalinger og de nævnte fokusområder. Hvidbogen peger således for det første på behovet for øget information og supervision rettet mod personale, som arbejder med målgruppen, og herunder opkvalificering af frontmedarbejderes viden om målgruppen samt information om de grønlandske huses konsulentfunktion. Hvidbogen peger for det andet på behovet for generel vidensopsamling og erfaringsudveksling med henblik på at gøre arbejdet i forhold til socialt udsatte grønlandere mere målrettet, og sikre en større systematik i erfaringsopsamlingen via fx løbende resultatmålinger og evalueringer.

På projektniveau er det første indsatsbehov som nævnt ovenfor søgt imødekommet via en puljeudmøntning til syv projekter, jf. Tabel 4-4. Københavns Kommune har fået bevilget støtte til to projekter, de grønlandske huse i København, Odense og Aalborg har hver fået bevilget støtte til et projekt, Kofoeds Skole har fået bevilget støtte til et projekt og endelig har Århus Kommune fået bevilget støtte til et projekt, som udover opkvalificering af fagfolk også vedrører direkte indsatser over for brugere. Det andet indsatsområde imødekommet gennem et udbud, hvor Socialt udviklingscenter SUS fik opgaven i forhold til vidensformidling og udvikling af indsatsen omkring socialt udsatte grønlandere (herefter benævnt formidlingsprojektet). I nedenstående tabel opremses fokus og hovedaktiviteterne for de enkelte projekter. En mere udførlig gennemgang af de enkelte projekter forefindes i bilagsmaterialet.

Tabel 4-7 Oversigt over projekter vedrørende opkvalificering af fagfolk

Projekt navn	Organisation	Fokus og aktiviteter
Supervision for medarbejdere	Det Grønlandske Hus, København	Opkvalificering af husets personale i forhold til at arbejde med målgruppen. Projektets aktiviteter omfatter supervision, årlige kurser samt mulighed for krisehjælp
Hjemmeside	Det Grønlandske Hus, Odense	Hæve vidensniveauet om målgruppen blandt kommuner i Region Syddanmark samt informere om Det Grønlandske Hus' tilbud. Projektets aktiviteter omfatter både hjemmeside og kontakter til regionens kommuner.
Fællesseminarer	Kofoeds Skole	Opkvalificering af personalet hos Kofoeds Skole igennem afholdelse af årlige seminarer samt delseminarer med konsulentbistand. Formålet med projektet er at bidrage til metodeudvikling i skolens arbejde med målgruppen
Videnudveksling i Aalborg	Det Grønlandske Hus, Aalborg	Undervisningstilbud/temadage for medarbejdere i Aalborg Kommune med oplægholdere fra grønlandske kommuner
Supervision i netværk	Københavns Kommune	Styrke kendskabet hos relevante kommunale medarbejdere til målgruppen. Dette sker gennem supervisionstilbud med fokus på netværksdannelse samt gennem afholdelse af "gå-hjem-møder"

Projekt navn	Organisation	Fokus og aktiviteter
Videnudveksling i København	Københavns Kommune	Undervisningstilbud ved repræsentanter fra grønlandske kommuner. Formålet er at opbygge kontakt og udveksle gensidig viden om sociale forhold med relevante kommunale medarbejdere
Projekt koordinator og etnografisk tilgang	Århus Kommune	Afdækning af målgruppens omfang og behov med henblik på at udbrede og forankre denne viden i de relevante dele af den kommunale organisation. Udover indsamling af viden omfatter projektet tillige gennemførelse af konkrete indsatser over for brugere, som resulterer i yderligere viden om målgruppens behov og metodeudvikling.
Formidlingsprojektet	Socialt udviklingscenter SUS	Generel vidensopsamling og erfaringsudveksling vedrørende arbejdet med socialt udsatte grønlændere. Formidlingsprojektet vedrører (i) etablering og drift af hjemmeside indeholdende oplysninger om indsatsen over for målgruppen med henblik på at virke opkvalificerende og netværksunderstøttende, (ii) etablering af landsdækkende netværksgrupper som skal bidrage til erfaringsudveksling, (iii) afholdelse af temadage som skal bidrage til formidling af ny konkret viden om målgruppen og (iv) gennemførelse af informationskampagne om målgruppen og dens behov.

Som det fremgår af tabellen, er projekternes aktiviteter af varierende karakter, men de kan dog helt overordnet inddeles i aktiviteter vedr. hhv. gennemførelse af opkvalificerende aktiviteter, hjemmesideaktiviteter, vidensudveksling med grønlandske kommuner, supervisionsaktiviteter samt de aktiviteter som er gennemført i regi af formidlingsprojektet. I det følgende gennemgås de forskellige projekters indsats i forhold til disse forskellige typer af aktiviteter.

Opkvalificerende aktiviteter

Flere projekter har indberettet oplysninger om opkvalificerende aktiviteter i perioden. Således har Det Grønlandske Hus i Odense i projektperioden gennemført 5 informationsmøder med i alt 30 deltagere, mens projektet i Københavns Kommune vedrørende netværksdannende supervisionstilbud har gennemført 5 seminarer for en gruppe af i alt 109 deltagere. For begge projekters vedkommende er det på højde med de opstillede mål for indsatsen. Kofoeds Skole har i forbindelse med sit projekt vedrørende supervision og metodeudvikling gennemført 1 fællesseminar for 19 deltagere, hvilket er under projektets oprindelige målsætning, som var 4 fællesseminarer gennem projektet med mellem 25-20 deltagere pr. seminar. Herudover har projektet gennemført 17 delseminarer i forhold til en målsætning om 20 projekter. Herudover har projektet i Århus Kommune gennemført opkvalificerende aktiviteter for relevante dele af forvaltningen. Opkvalificeringen har omhandlet den viden, som projektets afdækning af målgruppens omfang og behov har resulteret i.

Aktiviteter i forbindelse med hjemmeside

Projektet ved Det Grønlandske Hus i Odense vedrørende hjemmeside ændrede undervejs i projektet strategi i forhold til at nå sin målgruppe, som er

kommunerne i Region Syd. Projektet valgte at oprette en hjemmeside med henblik på at gøre opmærksom på målgruppens problemer samt at gøre opmærksom på den konsulentbistand, som Det Grønlandske Hus kan stille til rådighed for kommunerne. Det Grønlandske Hus har i den periode, hvor hjemmesiden har eksisteret haft 13.670 unikke brugere, hvilket er tæt ved tre gange flere end de 5.000 unikke brugere, som projektet havde som målsætning. Herudover har projektet gennemført 95 direkte henvendelser til kommuner om, at hjemmesiden findes. Det er ikke muligt at vurdere, hvorvidt disse indberetninger er lavet til forskellige kommuner eller om der har flere henvendelser til enkelte kommuner. Det er derfor heller ikke muligt umiddelbart at vurdere, hvorvidt projektet har opnået sin målsætning om at rette henvendelse til alle kommuner i Region Syd, men det høje antal henvendelser tyder umiddelbart på en opfyldelse af målsætningen.

Vidensudveksling med grønlandske kommuner

To projekter har fokuseret på vidensudveksling med grønlandske kommuner, hhv. projektet i Københavns Kommune vedrørende gensidig vidensudveksling mellem grønlandske kommuner og København samt projektet ved Det Grønlandske Hus i Aalborg med et lignende sigte i forhold til Aalborg Kommune. Projektet i Københavns Kommune er imidlertid aldrig blevet igangsat, ligesom der heller ikke er forbrugt af bevillingen. Projektet i Aalborg har derimod opbygget samarbejde med 2 grønlandske kommuner, og har i den forbindelse opbygget et netværk, hvori 2 sagsbehandlere fra Grønland deltog i vidensudveksling. I alt deltog 70 sagsbehandlere i netværket ved projektets afslutning.

Supervisionsaktiviteter

3 projekter har gennemført supervisionsaktiviteter. Det drejer sig dels om projektet ved Det Grønlandske Hus i København vedrørende supervision, krisehjælp og uddannelse, projektet ved Kofoeds Skole vedrørende supervision og metodeudvikling samt projektet i Københavns Kommune vedrørende netværksdannende supervisionstilbud. Projektet ved Det Grønlandske Hus har gennemført 65 supervisionsseancer for gennemsnitligt 8 deltagere pr. supervisionsseance. Projektet ved Kofoeds Skole har gennemført 55 supervisionsseancer for gennemsnitligt lige i underkanten af 9 deltagere pr. seance. Endelig har projektet i Københavns Kommune gennemført 54 supervisionsseancer for gennemsnitligt seks deltagere pr. seance. På den baggrund lever de tre projekter op til deres målsætning om antal supervisionsseancer og deltagertilslutning i forhold til disse.

Formidlingsprojektet

Ud over de ovenfor nævnte projekter vedrørende opkvalificering af fagfolk er der som bekendt gennemført et tværgående formidlingsprojekt, som har omfattet en række aktiviteter i forhold til temadage, hjemmeside, netværksgrupper samt informationskampagne. Af projektets indberetninger til Rambøll Management fremgår det, at projektet i forhold til gennemførelsen af temadage har gennemført 12 temadage med i alt 587 deltagere. Dette er i overensstemmelse med projektets målsætning, for så vidt angår antallet af temadage, mens deltagerantallet på 587 ligger en smule under målsætningen på 640 deltagere. I forhold til projektets hjemmeside er denne gennemsnitligt blevet besøgt af 9721 brugere pr. halvår. Da projektets hjemmeside i det sidste halvår af projektperioden blev besøgt af 23.173 unikke brugere, er det tydeligt, at projektets målsætninger om i alt 15.000 unikke brugere af hjemmesiden er opfyldt. I forhold til driften af hjemmesiden har projektet produceret 380 indlæg til hjemmesiden, hvilket ligger pænt over projektets målsætning om 300 indlæg. Hertil kommer, at der er etableret 75 eksternt producerede indlæg til hjemmesiden, hvilket er tre gange mere end målsætningen på 25 indlæg. I forhold til projektets netværksaktiviteter fremgår det

videre af projektet indberetninger, at projektet i overensstemmelse med sine målsætninger har etableret 3 netværk med i gennemsnit 58 deltagere i netværkene. I forhold til projektets informationskampagne fremgår det af projektets indberetninger, at projektet i overensstemmelse med sine målsætninger har gennemført 21 kommunebesøg for den udarbejdede vandrestilling.

Det er på baggrund af projekternes indberetning af gennemførte aktiviteter Rambøll Managements vurdering, at projekterne vedrørende opkvalificering af fagfolk samlet set har gennemført aktiviteter svarende til de opstillede målsætninger. Dette stemmer udmærket overens med at syv ud af de otte projekter har angivet en færdiggørelsesgrad på over 80 %, og at fire af disse har en færdiggørelsesgrad på 100 %. Det ene projekt som skiller sig ud med en lavere færdiggørelsesgrad er aldrig blevet igangsat, og har derfor naturligt en færdiggørelsesgrad på 0 %.

4.2.3 *Om projekterne vedrørende direkte indsatser over for brugerne*

Der er i alt givet støtte til 10 projekter, som er målrettet indsatser for socialt udsatte grønlandere. Disse ti projekter er alle blevet tildelt midler i forbindelse med den del af puljeudmøntningen, som omhandler afhjælpning af hjemløshed og udslningsmuligheder, specielt i forbindelse med endt misbrugsbehandling eller projektophør. Konkret har kommuner og amter kunnet søge om støtte til botilbud og hertil hørende støttepersoner for socialt udsatte grønlandere. Herudover er der i forbindelse med puljen blevet udbudt og givet støtte til et projekt vedrørende danskundervisning for udsatte grønlandere, som udover sprogundervisning også omfatter vidensopsamling og metodeudvikling af denne indsats.

Hvidbogen pegede på en række individrettede behov, som knytter sig til problematikkerne vedrørende gruppen af socialt udsatte grønlandere. Disse drejer sig udover behovet for tolkebistand, som er et selvstændigt indsatsområde for puljen, om behov i forhold til sprogundervisning, kulturelt betingede behov, basale sociale behov, herunder bolig, forsørgelse, samvær, sundhedsmæssige behov samt behov for personlig udvikling. Disse behov er på puljeniveau søgt imødekommet via et fokus på afhjælpning af især grønlandernes sociale behov, sundhedsmæssige behov og behov for sprogundervisning.

På projektniveau er der som nævnt givet støtte til ti projekter efter ansøgning, jf. Tabel 4-4. Dette drejer sig om fire projekter i Københavns Kommune, et projekt i Esbjerg Kommune, et projekt ved Christiania beboerrådgivning, et projekt ved hvert af de grønlandske huse i hhv. Odense og Aalborg, et projekt ved Kofoeds Skole i Aalborg efter anbefaling fra Aalborg Kommune samt et projekt i Århus Kommune, der udover direkte indsatser over for brugere også omfatter indsatsområdet opkvalificering af fagfolk. Hertil kommer danskundervisningsprojekter, som Videns- og formidlingscentret for Socialt Udsatte har fået til opgave at udføre efter udbud. I nedenstående tabel opremses fokus og hovedaktiviteterne for de enkelte projekter. En mere udførlig gennemgang af de enkelte projekter forefindes i bilagsmaterialet.

Tabel 4-8 Oversigt over de enkelte projekter vedr. direkte indsats over for brugerne

Projekt navn	Organisation	Fokus og aktiviteter
Projektkoordinator og etnografisk tilgang	Århus Kommune	Projektet omfatter udover det allerede nævnte vedrørende opkvalificering af kommunens indsats også konkrete indsatser over for udsatte grønlændere. Indsatserne har overordnet til formål at etablere bostøttetilbud og skabe netværk mellem ressourcestærke og socialt udsatte grønlændere.
Støtte- og kontaktpersonordning	Det Grønlandske Hus, Odense	Projektet omfatter etablering af en støtte- og kontaktpersonordning med henblik på at skabe bedre sproglig og pædagogisk støtte til udsatte grønlændere, herunder bedre støtte til personer der lever isoleret samt bedre støtte til børn i misbrugsfamilier.
Støttekontaktperson	Kofoeds Skole med anbefaling fra Aalborg Kommune	Projektet omfatter omsorgs-, motivations- og netværksarbejde i forhold til to socialt udsatte grupper af grønlændere med henblik på at bryde disse personers isolation. Projektet indebærer opsøgende arbejde, støttekontaktpersonordning samt en løbende registrering og vidensopsamling omkring gruppen af udsatte grønlændere i Aalborg.
Helhedsorienteret afklaringsforløb	Esbjerg Kommune	Projektet omfatter gennemførelsen af et helhedsorienteret afklaringsforløb for 21 udsatte grønlændere. Formålet med projektet er at udvikle metoder til et afklaringsforløb til målgruppen, hvor der hurtigere og bedre gennem en helhedsorienteret indsats kan opnås en vurdering af den enkelte grønlænders muligheder og behov i forhold til forsørgelse.
Bofællesskab i Colbjørnsensgade	Københavns Kommune	Projektet omfatter afhjælpning af grønlænderes hjemløshed. Dette skal ske gennem ansættelsen af en social vicevært, der skal bidrage til at fastholde grønlænderne i selvstændig bolig i et etableret bofællesskab for grønlændere. Herudover skal projektet drage erfaringer og udvikle metoder, der kan understøtte udsatte grønlændere i at få og fastholde en bolig.
Opsøgende indsats på Christianshavn	Københavns Kommune	Projektet omfatter etablering af en opsøgende og helhedsorienteret indsats over for socialt udsatte grønlændere, der opholder sig på gaden i området omkring Christianshavn. Denne funktion varetages af en projektkoordinator, som har ansvaret for indsatsen for en gruppe på omkring 20 grønlændere.
Avancementsmentor	Københavns Kommune	Projektet omfatter for det første en undersøgelse af behovet for avancementsboliger til socialt udsatte grønlændere, som et middel til at afhjælpe hjemløshed. For det andet omfatter projektet et efterfølgende forsøg med brugen af avancementsmentor med henblik på at sikre en helhedsorienteret indsats over for gruppen af de allersvageste udsatte grønlændere.
Helhedsorienteret indsats på Vesterbro	Københavns Kommune	Projektet omfatter etablering af en opsøgende og helhedsorienteret indsats over for socialt udsatte grønlændere, der opholder sig på gaden i området omkring Vesterbro. Denne funktion varetages af en projektkoordinator, som har ansvaret for indsatsen for en gruppe på omkring 20 grønlændere. Herudover omfatter projektet konsulentbistand og samarbejde i forhold til andre aktører på området.

Projekt navn	Organisation	Fokus og aktiviteter
Legetilbud	Det Grønlandske Hus, Aalborg	Projektet omfatter en styrkelse af grønlandske børns kulturelle identitet, etnicitet og sprog samt forebyggelse af sociale problemer. Dette sker ved hjælp af etablering af et legetilbud for børn i regi af et værested for grønlændere et par timer om ugen. Herudover har projektet en sekundær målsætning, som omhandler at inddrage forældre samt grønlandske ressourcepersoner i børnenes aktiviteter.
Kaosboliger	Christiania	Projektet omfatter fastholdelse og udvikling af kaosboliger på Christiania. Projektet søger at bidrage til at fastholde boligerne, som er opbygget omkring princippet om social rummelighed og fælles ansvarlighed. Herudover arbejder projektet med motivation for forandring gennem undervisning, misbrugsbehandling og understøttelse af ædruelighed. Projektets aktiviteter omfatter i den forbindelse etablering af en hash- og alkoholfri café, et selvorganiseret alkoholfrit værested samt brug af en decideret social vicevært for tilbuddet
Danskundervisningsprojektet	Videns- og formidlingscentret for Socialt Udsatte	Projektet omfatter for det første videngenerering over hidtidige sprogprojekter for udsatte grønlændere, samt for det andet udvikling og gennemførelse af to modelprojekter for organisering af danskundervisning for de mest udsatte grønlændere. De to projekter gennemføres i hhv. København og Esbjerg. Endelig omfatter projektet for det tredje udvikling af anbefalinger om metode, fastholdelsesmuligheder, fremtidig organisering mv. i forhold til lignende sproglige og sociale indsatser

Som det fremgår af ovenstående spænder de 11 projekter samlet set bredt over de individrettede behov, som Hvidbogen peger på, som indsatsbehov i forhold til målgruppen af udsatte grønlændere.

Projekternes aktiviteter kan således deles op i indsatser rettet mod hhv. udsatte grønlænders kulturelt betingede behov, indsatser rettet mod udsatte grønlænders basale sociale behov, indsatser rettet mod udsatte grønlænders sundhedsmæssige behov samt indsatser rettet mod udsatte grønlænders behov for danskundervisning.

Om projekterne i Københavns Kommune

Generelt gælder det for alle projekter i Københavns Kommune, at i disse er en videreudvikling af den plan for en helhedsorienteret indsats over for grønlændere, som blev vedtaget af Familie- og Arbejdsmarkedsudvalget i 2003. Planen indeholdt en række indsatser over for gruppen af udsatte grønlændere. Denne indsats har Københavns Kommune ønsket at optimere i forbindelse med puljen til opfølgning på Hvidbogen. De første projektbeskrivelser fra Københavns Kommune var lagt an på et omfattende samarbejde med eksterne leverandører, som fx Det Grønlandske Hus i København. Det blev imidlertid af kommunen besluttet i stedet for at sigte mod en større involvering og forankring af projekterne i kommunens lokalcentre. Som resultat heraf udarbejdede kommunen reviderede projektbeskrivelser medio-ultimo 2006.

Indsatser rettet mod udsatte grønlandernes kulturelt betingede behov

En række projekter har gennemført indsatser som på den ene eller anden måde beskæftiger sig med grønlandernes kulturelt betingede behov. Således har to projekter foretaget afdækninger og gennemført undersøgelser vedrørende målgruppens karakteristika og særlige indsatsbehov. Det drejer sig for det første om advancementsmentorprojektet i København, hvor der som første del af projektet blev gennemført en undersøgelse af behovet for udvikling af advancementsboliger. Undersøgelsen blev udført af Center for Kulturanalyse, og resulterede i publikationen *Små skridt – store forandringer, der blev offentliggjort i januar 2006*⁹. For det andet drejer det sig om projektet i Århus Kommune, der som nævnt både har omhandlet indsamling, bearbejdning og formidling omkring målgruppen og dens behov. Indsamlingen af viden har konkret omfattet gennemførelse af brugerundersøgelse blandt de udsatte grønlandere i kommunen samt løbende skriftlig dokumentation af erfaringer og refleksioner som projektets opsøgende medarbejder samt bostøttemedarbejder har gjort sig. Denne viden er herefter blevet bearbejdet af en projektkoordinator, og vidensopsamlingen har i alt udmøntet sig i 30 publiceringer, som er blevet formidlet til kommunen. Med henblik på formidling og forankring af denne viden i den kommunale organisation og blandt andre relevante organisationer har projektet derudover foretaget 71 oplæg eller konsultationsbesøg i andre organisationer og forvaltningsgrene. Konkret dækker disse oplæg/konsultationsbesøg over aktiviteter, såsom formidling på kvartalsmøder, hvor aktører fra arbejdet med socialt udsatte har deltaget, uformel kontakt til sagsbehandlere i forbindelse med fx bisidderfunktion samt orientering af socialudvalget.

Brug af etnografisk tilgang i projektet i Århus Kommune

I projektet i Århus Kommune har alle projektmedarbejdere anvendt logbøger, hvori de ugentligt har dokumenteret deres egen indsats. Bøgerne anvendes ikke "blot" til dokumentation, men anvendes i en analytisk bearbejdende og reflekterende henseende, således at medarbejderne reflekterer over egen indsats. Der er i projektet ansat en projektkoordinator der bl.a. giver projektmedarbejderne sparring og tilskyndelser på baggrund af bøgerne med henblik på at udvikle indsatsen, som der ydes i projektet.

Bøgerne er altså anvendt som et internt videngenererende værktøj. Af interviews med medarbejderne fremgår det, at værktøjet er blevet opfattet som nyttigt i forhold til at systematisere og koncentrere indsatsen i projektets aktiviteter.

Et tredje projekt i Københavns Kommune vedrørende en helhedsorienteret indsats på Vesterbro har ligeledes gennemført oplæg og konsultationer i forbindelse med deres projekt. Projektet har i alt gennemført 187 af sådanne aktiviteter, hvilket ligger pænt over målsætningen om én sådan aktivitet pr. måned i projektperioden. Aktiviteterne dækker udover oplæg og rådgivning til institutioner med behov for viden om socialt udsatte grønlandere, også rådgivning til det grønlandske område om kommunale forhold, tilbud til borgere m.m. Der blev derfor givet rådgivning i konkrete sager såvel som generelle forhold.

⁹ Center for Kulturanalyse: Boeskov S. & N. F. Olsen (2006) *Små skridt – store forandringer – En undersøgelse af hjemløshed i gruppen af grønlandere i København*

Indsatser rettet mod udsatte grønlanderes basale sociale behov

Størstedelen af de ti projekter omhandler på den ene eller måde indsatser, som retter sig mod grønlandernes basale sociale behov, det være indsatser rettet mod at sikre en stabil kontakt til målgruppen, afhjælpning af hjemløshed, forsørgelse eller værestedsaktiviteter. Hovedparten af projekterne har i den forbindelse haft fokus på at sikre en stabil kontakt til målgruppen. Projekterne har anvendt flere aktivitetsmål for dette. Et mål er fx antallet af deltagere, som projekterne har afholdt møder med pr. indberetning, jf. nedenstående tabel. Af tabellen fremgår det, at projektet i Århus Kommune er det projekt, som gennemsnitligt set har holdt klart flest møder med personer i målgruppen pr. halvårlige indberetning. Samtidig har dette projekt dog også den største samlede målgruppe af udsatte grønlandere af de sammenlignede projekter.

Tabel 4-9: Antal personer i målgruppen man har holdt møder med i perioden

Organisation	Titel	Gennemsnitligt antal personer pr. indberetning	Antal personer i målgruppe	Målsætning
Århus Kommune	Projektkoordinator og etnografisk tilgang	62,5	125-150	Målet er, at det sker for alle i målgruppen
Kofoeds Skole, Aalborg	Støttekontaktperson	13,3	25-60	15 personer
Københavns Kommune	Opsøgende indsats på Christianshavn	13,7	50-80	-
Københavns Kommune	Helhedsorienteret indsats på Vesterbro	10,7	50-100	-

Et andet mål for kontinuiteten i kontakten med målgruppen omhandler antallet af personer i målgruppen, som projektet har sporadisk kontakt til, jf. nedenstående tabel. Af tabellen fremgår det, at projektet i Århus igen er det projekt, som gennemsnitligt har haft sporadisk kontakt til flest personer pr. indberetning.

Tabel 4-10: Antal personer i målgruppen som projektet har sporadisk kontakt til

Organisation	Titel	Gennemsnitligt antal personer pr. indberetning	Antal personer i målgruppe	Målsætning
Århus Kommune	Projektkoordinator og etnografisk tilgang	31,6	125-150	Målet er, at det sker for alle i målgruppen
Kofoeds Skole, Aalborg	Støttekontaktperson	19,3	25-60	35 personer
Københavns Kommune	Opsøgende indsats på Christianshavn	15,6	50-80	-
Københavns Kommune	Helhedsorienteret indsats på Vesterbro	18,7	50-100	-

Herudover har projekterne løbende indberettet oplysninger om det antal personer i målgruppen, som projektet ikke er i kontakt med. Ingen af de seks projekter, som har indberettet på dette forhold, har været i stand til at holde kontakt med alle personer i målgruppen, om end projektet i Københavns Kommune vedrørende forsøg med advancementsmentor kun angiver, at der ikke været kontakt med én bruger i mere end en måned, uden at det har været planlagt. Omvendt angiver projektet i Århus Kommune, at der gennemsnitligt pr. indberetningsperiode ikke har været kontakt med 50 personer ud af en målgruppe på 125-150 personer.

I forhold til aktiviteter gennemført med målgruppen, så har en række projekter arbejdet med udarbejdelse af handleplaner, ressourceprofiler o.lign. Af nedenstående tabel fremgår det således, hvor mange personer i målgruppen, som har fået udarbejdet en plan for fremtiden i forbindelse med de enkelte projekter. Som det fremgår af tabellen, er der stor forskel på, i hvilket omfang de enkelte projekter har udarbejdet handleplaner for målgruppen. Især projekterne i Københavns Kommune samt ved Kofoeds Skole har benyttet sig af denne mulighed, og disse lever alle op til deres målsætninger på området på nær projektet i Københavns kommune vedrørende en opsøgende indsats for grønlandske borgere med ophold i området omkring Christianshavn. Omvendt har projekterne i Århus Kommune og Esbjerg Kommune kun i få tilfælde eller slet ikke udarbejdet handleplaner for personer i målgruppen. I alt har projekterne samlet set udarbejdet 153 handleplaner.

Tablet 4-11: Antal personer i målgruppen der har fået udarbejdet en plan for fremtiden (fx SEL § 140-handleplan)

Organisation	Titel	Antal	Antal personer i målgruppe	Målsætning
Århus Kommune	Projektkoordinator og etnografisk tilgang	2	125-150	6 personer
Kofoeds Skole, Aalborg	Støttekontaktperson	35	25-60	7-8 personer
Esbjerg Kommune	Helhedsorienteret afklaringsforløb	0	40	16-17 personer
Københavns Kommune	Bofællesskab i Colbjørnsensgade	34	7-20	13 personer
Københavns Kommune	Opsøgende indsats på Christianshavn	24	50-80	50-80 personer
Københavns Kommune	Helhedsorienteret indsats på Vesterbro	58	50-100	50-100 personer
I alt	-	153	-	-

De københavnske projekter har herudover indberettet oplysninger om, hvor mange brugere der har fået revurderet deres udarbejdede plan for fremtiden, jf. nedenstående tabel. Som det fremgår af tabellen, er projekternes målsætninger med hensyn til revurdering af handleplaner tilnærmelsesvist opfyldt for alle projekter på nær for projektet vedrørende en opsøgende indsats og tværkommunalt samarbejde i relation til grønlandske borgere med ophold på Christianshavn.

Tabel 4-12: Antal brugere der har fået revurderet deres udarbejdede plan for fremtiden

Organisation	Titel	Antal	Antal personer i målgruppe	Målsætning
Københavns Kommune	Bofællesskab i Colbjørnsensgade	12	7-20	13 personer i alt
Københavns Kommune	Opsøgende indsats på Christianshavn	18	50-80	50-80 personer
Københavns Kommune	Avancementsmentor	9	10	10 personer
Københavns Kommune	Helhedsorienteret indsats på Vesterbro	52	50-100	50-100 personer

En række projekter har arbejdet med en helhedsorienteret indsats over for målgruppen via blandt andet varetagelsen af en bisidder-funktion for brugeren, jf. nedenstående tabel. Der er stor variation i forhold til, hvor ofte denne funktion varetages i de forskellige projekter som benytter denne aktivitet. Helt i top ligger projekterne vedrørende hhv. Bofællesskabet i Colbjørnsensgade og en opsøgende indsats på Christianshavn, hvor medarbejdere hhv. 296 og 154 gange har været bisidder for en bruger. I de to øvrige projekter (opsøgende indsats på Vesterbro og Støtte- og kontaktpersonsordning i Odense), som benytter denne tilgang, er tallet noget lavere, nemlig hhv. 48 og 57 gange.

I forhold til det koordinerende arbejde har de to projekter i Københavns Kommune vedrørende hhv. en opsøgende indsats på Christianshavn og en helhedsorienteret indsats på Vesterbro indberettet oplysninger om antallet af koordinerende møder med relevante parter om en konkret klient. Mens førstnævnte projekt gennemsnitligt har afholdt 44 af sådanne møder pr. indberetning, så har det sidstnævnte projekt gennemført 59 af sådanne møder.

Eksempler på projektspecifikke indsatser

En række af projekternes indsatser som adresserer basale sociale behov hos de udsatte grønlandere har en projektspecifik karakter, hvorfor disse ikke er umiddelbart sammenlignelige med andre projekter.

Hos *Det Grønlandske Hus i Odense* har arbejdet med støtte- og kontaktpersonordningen fx udmøntet sig i, at projektet har lavet en lang række henvendelser til de udsatte grønlandere i Syddanmark. 220 gange er der lavet henvendelser til udsatte grønlandere, hvor der er udarbejdet beskrivelse af brugerens problemfelt og behov for handling. Projektets målsætning var 100 henvendelser i alt, og da målgruppen samlet set udgør 100 personer, har der altså været tale om flere henvendelser pr. person i målgruppen. Herudover har projektet lavet 52 opsøgende henvendelser til personer, som er skønnet isolerede, hvilket er over tre gange højere end målsætningen på 15 opsøgende henvendelser. Endelig har de opsøgende medarbejdere i projektet selv modtaget 219 henvendelser, hvilket er omkring 3 gange flere end målsætningen på 70 henvendelser for hele projektperioden.

Et andet projekt med projektspecifikke indsatser er *Christianias Beboerråd-givnings* projekt vedrørende fastholdelse og udvikling af kaosboliger. Projektet har bl.a. omfattet driften af en hash- og alkoholfri cafe, driften af et alkoholfrit værested samt udviklingsaktiviteter med henblik på at ruste målgruppen til at fastholde og udvikle brugen af kaosboliger på Christiania. Væ-

restedet har i overensstemmelse med projektets målsætning været åbent daglig på nær i en periode, hvor denne sammen med caféen var nedbrændt. Der har været nedsat en brugerforening, som har truffet beslutninger om stedets drift. Brugerforeningen har gennemsnitligt haft 53 grønlandske medlemmer af foreningen i projektperioden, hvilket lever op til projektets målsætninger. Herudover har projektet gennemført 33 fællesaktiviteter, som omtrentlig er i overensstemmelse med projektets målsætning på 10 fællesaktiviteter pr. år. Endelig har projektet gennemført 144 undervisningsaktiviteter i perioden, hvilket er et stykke under de 3 aktiviteter om ugen, som er projektets målsætning.

Et tredje projekt med projektspecifikke indsatser er om legetilbud til socialt udsatte grønlandske børn i Det Grønlandske Hus i Aalborg. Gennemsnitlig 15 børn har anvendt tilbuddet pr. indberetning, hvilket er et pænt stykke over projektets målsætning om at mere end ti børn på ethvert tidspunkt i projektperioden skal benytte tilbuddet. Herudover gælder det, at gennemsnitligt 6 børn har anvendt tilbuddet regelmæssigt pr. indberetning, hvilket er lige under projektets målsætning om 7-8 børn.

Indsatser rettet mod udsatte grønlænderes sundhedsmæssige behov

I forhold til indsatser over for målgruppens sundhedsmæssige behov, så har to af københavnerprojekterne indberettet på, hvor mange personer i målgruppen for hvem behandling af psykiske lidelser eller misbrug, er relevant. Af projekternes indberetninger fremgår det, at begge projekter vurderer, at 13 brugere gennemsnitligt har dette behov i hver indberetningsperiode.

Indsatser rettet mod udsatte grønlænderes behov for danskundervisning

Som nævnt er der blevet gennemført et danskundervisningsprojekt i regi af Videns- og formidlingscentret for Socialt Udsatte.

Selve modelprojektet er blevet gennemført ved at VFC socialt i første omgang igennem en survey, der indsamlede andre aktørers tidligere erfaringer. Resultaterne heraf blev efterfølgende afprøvet og opsummeret i et pilotprojekt i Esbjerg. Det konkrete modelprojekt blev afprøvet ved to forskellige geografiske placeringer i henholdsvis København og Esbjerg.

Projektet har indberettet oplysninger om de gennemførte undervisningsaktiviteter i de to modelprojekter. Af indberetningen fremgår det, at der i forsøgsprojektet i Esbjerg er gennemført 270 undervisningstimer fordelt på 69 undervisningsdage, mens der i forsøgsprojektet i København er gennemført 85 undervisningstimer fordelt på 24 undervisningsdage.

På baggrund af ovenstående er det Rambøll Managements vurdering, at projekterne i relation til direkte indsatser over for udsatte grønlændere samlet set har gennemført aktiviteter i et tilfredsstillende omfang, om end aktiviteterne generelt set ligger lige i underkanten af de opstillede aktivitetsmål.

5. Resultater

Som et led i evalueringen gennemføres i dette kapitel en målfrielsesanalyse, som kortlægger, i hvilket omfang der er sket en styrket indsats over for udsatte grønlændere som følge af puljen. Kapitler ligger i umiddelbar forlængelse af forrige kapitel med den ene forskel, at der her er fokus på projekternes resultater frem for aktiviteter.

Formålet med denne analyse er som i forrige kapitel at belyse puljens effektivitet. Med puljens effektivitet forstås den generelle styrkelse af indsatsen over for socialt udsatte grønlændere, herunder hvor mange grønlændere der har fået glæde af den øgede indsats. Målfrielsesanalysen omhandler dermed det tredje evalueringsspørgsmål i kommissoriet for evalueringen. Kapitellet afdækker evalueringsspørgsmålet i forhold til de resultater, som projekternes indsats har betydet for gruppen af udsatte grønlændere.

Kapitlet vil *for det første* fokusere på projekternes resultater, herunder i hvilken grad projekterne er forløbet tilfredsstillende, hvorvidt de forventede resultater er realiseret, samt om projekterne har bidraget til metodeudvikling og formidling af disse. Denne del af analysen bidrager således til at afdække hvilke resultater der er skabt på *puljeniveau*. *For det andet* afdækkes det i kapitlet, hvilke resultater der konkret er realiseret inden for de enkelte indsatsområder, samt om disse resultater lever op til de målsætninger, som projekterne selv har opstillet. I denne del af analysen er der altså fokus på de *faktiske* resultater, som projekterne har skabt i forhold til at sikre en styrkelse af indsatsen over for udsatte grønlændere.

Kapitlets analyse hviler ligesom den øvrige evaluering på en flerhed af datakilder med henblik på at sikre en robust analyse. Konkret indgår både projekternes løbende aktivitets- og resultatindberetning, en spørgeskemaundersøgelse blandt projekter og socialchefer i de deltagende kommuner samt casebesøg i seks udvalgte projekter, som datagrundlaget for undersøgelsen. En nærmere gennemgang af de enkelte datakilder, og hvorledes de bidrager til en grundig belysning af evalueringsspørgsmålene fremgår af metodebilaget.

5.1 Projekternes resultater på puljeniveau

Med henblik på at vurdere projekternes effektivitet i form af realiserede resultater undersøges det, i hvilken grad de forventede resultater er blevet realiseret på tværs af puljens projekter. Dette indebærer konkret en analyse af, hvorvidt projekterne er forløbet som planlagt, og i hvilken grad de realiserede resultater er i overensstemmelse med det forventede. Herefter afdækkes det hvorvidt projekternes indsatser samlet set har bidraget til at styrke indsatsen over for udsatte grønlændere i Danmark. Hernæst undersøges det, hvorvidt projekterne har bidraget til metodeudvikling, og endelig undersøges det, hvorledes projekternes resultater og erfaringer er blevet formidlet. Formålet med denne del af analysen er således at tilvejebringe et grundlag for at vurdere, hvorvidt puljens projekter overordnet set har resulteret i de forventede resultater. En konkret indsigt i, hvilke resultater der i den forbindelse er tale om, fremgår af afsnit 5.2

Af nedenstående tabel fremgår en oversigt over analysens samlede vurderinger, herunder hvordan de enkelte datakilder forholder sig til de forskellige overordnede resultater af projekternes indsats:

Table 5-1: Opsamling på resultaterne

Område	Samlet vurdering	Kilder		
		Løbende projekt-dokumentation	Projekternes vurdering*	Socialchefernes vurdering**
Deltagelse i projekterne	Et tilfredsstillende antal udsatte grøn-lændere har i løbet af projektperioden modtaget indsatser fra projekterne.	Der har løbende været en deltagergruppe på mellem 193-380 deltagere involveret i projekterne igennem projektperioden.	13 ud af 20 projekter vurderer, at det i høj grad er lykkedes at synliggøre projekternes tilbud over for deres målgruppe.	Socialcheferne i Århus og Esbjerg kommuner vurderer, at projekterne i høj grad har været synlige for målgruppen, mens projektet i Københavns Kommune vurderer, at dette i nogen grad har været tilfældet.***
Projekt-gennemførelse	Nogenlunde tilfredsstillende, en række projekter har dog ikke gennemført deres planlagte aktiviteter.		14 ud af 20 projekter vurderer, at projektets forløb har været tilfredsstillende i høj grad, mens 6 projekter finder, at dette er tilfældet i nogen grad.	Socialcheferne i Århus og Esbjerg kommuner vurderer, at projekternes forløb har været tilfredsstillende i høj grad, mens socialcheferne i Aalborg og København vurderer, at dette er tilfældet i nogen grad.***
Resultater af indsatsen	Samlet set tilfredsstillende resultater af indsatsen. Projekterne har medvirket til at forbedre og styrke indsatsen over for socialt udsatte grønlandere.	10 ud af 21 projekter vurderer, at der er 100 % sandsynlighed for, at de forventede resultater realiseres. 6 øvrige projekter vurderer denne sandsynlighed til at være 90 % eller højere.	17 ud af 20 projekter vurderer af deres resultater har været tilfredsstillende, mens 3 finder at de hverken har været tilfredsstillende eller utilfredsstillende. 10 ud af 20 projekter vurderer herudover, at projektet i høj grad har været med til at styrke kvaliteten over for udsatte grønlandere i Danmark.	Socialcheferne i Århus og Esbjerg kommuner vurderer, at projekternes resultater har været tilfredsstillende, mens socialcheferne i Aalborg og København vurderer, at resultaterne hverken har været tilfredsstillende eller utilfredsstillende. ***
Metodeudvikling	Metodeudviklingen har kun fyldt noget i halvdelen af projekterne.		10 ud af 20 projekter vurderer, at de i høj grad har bidraget til metodeudvikling.	Socialchefen i Københavns Kommune vurderer, at projekterne i høj grad har ført til metodeudvikling, mens socialcheferne i Århus, Aalborg og Esbjerg kommuner finder, at dette er tilfældet i nogen grad.***
Formidling	Formidling har ikke været stærkt prioriteret i hovedparten af projekterne, men har stået stærkt i formidlingsprojektet.		Kun 4 projekter angiver, at de i høj grad har formidlet deres erfaringer – både generelt og i forhold til deres metodeudvikling.	Socialchefen i Københavns Kommune vurderer, at der kun i ringe grad er sket en formidling af projekternes erfaringer, mens socialcheferne i Århus, Aalborg og Esbjerg kommuner finder, at dette er tilfældet i nogen grad. ***

* Det ene projekt i Københavns, som ikke er blevet iværksat, er ikke blevet adspurgt i forbindelse med surveyen blandt projektledere.

** Socialcheferne fra København, Århus, Aalborg, Odense og Esbjerg har deltaget.
 *** De ikke nævnte socialchefer har svaret ved ikke til spørgsmålet.
 På grund af manglende kendskab til de enkelte projekter har socialchefen i Odense svaret ved ikke til de nævnte forhold.

I de efterfølgende afsnit gennemgås de enkelte delområder nærmere.

5.1.1 *Antallet af deltagende udsatte grønlandere*

Hovedparten af de deltagende projekter har i forbindelse med deres løbende indberetninger af projektets fremdrift til Rambøll Management haft til opgave at indberette en række oplysninger vedrørende projekternes overordnede udvikling i forhold til antallet af udsatte grønlandere, som deltager i projekterne samt projekternes vurdering af sandsynligheden for, at de forventede resultater realiseres.

På baggrund af disse indberetninger er det muligt at afdække, hvor mange grønlandere der gennemsnitligt set har deltaget i projekterne i løbet af projektperioden. Af nedenstående tabel fremgår det, hvor stor en gruppe af deltagere, som løbende har deltaget i projekterne igennem projektperioden.

Tablet 5-2: Opgørelse over antallet af deltagere i projekterne pr. indberetning

Indberetningstidspunkt	Maj 2005	Nov. 2005	Sep. 2006	Marts 2007	Sep. 2007	Marts 2008
Samlet antal deltagere pr. indberetningsperiode	193	295	380	334	311	218
Antal indberettende projekter	14	14	15	14	13	12
Gennemsnitligt antal deltagere pr. projekt	13,8	21,1	25,3	23,9	23,9	18,2

Som det fremgår af tabellen, har der samlet set over hele projektperioden deltaget mellem 193-380 deltagere i de op til 15 projekter, som har indberettet oplysninger om antal deltagende udsatte grønlandere. Da der ikke er foregået registrering af deltagerne på CPR-nummer eller lignende, er det dog ikke muligt at opgøre, hvor mange faktiske "unikke" deltagere der har deltaget i projekterne samlet set. Dette skyldes for det første, at det ikke er muligt at fastslå af projekternes indberetning, om en deltager er talt med i flere indberetningsrunder eller kun i den indberetningsrunde, hvor deltageren kom med første gang. Det opgivne deltagerantal kan reelt kan være lavere, da en udsat grønlander kan tælle som deltager i flere projekter ad gangen. Ikke overraskende viser tabellen, at der har været færrest deltagere ved projektperiodens opstart og afslutning, hvilket sandsynligvis skal forklares med hhv. projekternes opstartsperiode og den afsluttende afviklings- og forankringsfase. Som nævnt i afsnit 3.1 skønnes der at være mellem 700-1500 udsatte grønlandere i Danmark. Det er ikke muligt direkte at sammenligne antallet af deltagere i projekterne med dette tal, da deltagerne i projekterne kan være talt med flere gange. Samlet set synes det dog at være en relativ tilfredsstillende andel af det skønnede antal udsatte grønlandere, der har deltaget i projekt-aktiviteterne igennem perioden.

Analysen har også afdækket, hvor mange deltagere de enkelte projekter gennemsnitligt har haft gennem deres projektperiode. Dette fremgår af nedenstående tabel. Af tabellen fremgår det, at der er stor variation i det antal udsatte grønlandere, som gennemsnitligt har deltaget i projekterne pr. halvårslige indberetningsperiode. Således fremgår det af tabellen, at 6 ud af de 15 projekter gennemsnitligt har haft mellem 1-10 deltagere pr. halvårslige indberetning, mens 6 projekter gennemsnitligt har haft minimum 21 deltagere pr.

halvårlige indberetning. En nærmere analyse viser i den forbindelse ikke overraskende, at det er blandt de projekter, som beskæftiger sig med direkte indsatser over for brugere, at der generelt set gennemsnitligt er flest personer, som har deltaget. Der kan herudover ikke ses nogen nærmere sammenhæng mellem projekternes geografi, deres bevillingsmæssige størrelse på den ene side og det gennemsnitlige antal deltagere i projekterne pr. indberetning.

Tabel 5-3: Opgørelse over projekternes gennemsnitlige antal deltagere pr. indberetning.

Gennemsnitligt antal deltagere pr. indberetning resultater	Projekter	Antal projekter
0		-
1-10	- Tolkebistand DGH København - Hjemmeside DGH Odense - Bofællesskab i Colbjørnsensgade København - Avancementsmentor København - Legetilbud DGH Aalborg - Tolkebistand DGH Aalborg	6 ud af 15 projekter
11-20	- Tolkebistand DGH Århus - Helhedsorienteret afklaringsforløb Esbjerg - Helhedsorienteret indsats på Vesterbro København	3 ud af 15 projekter
21-30	- Støtte- og kontaktpersonordning DGH Odense - Opsøgende indsats på Christianshavn København - Danskundervisningsprojektet	3 ud af 15 projekter
31-50	- Støttekontaktperson Kofoeds Skole Aalborg	1 ud af 15 projekter
Over 50 deltagere	- Projektkoordinator og etnografisk tilgang Århus - Kaosboliger Christiania	2 ud af 15 projekter
Projekter		15

Ovenstående tabel tager imidlertid ikke højde for at eventuelle forskelle i det gennemsnitlige deltagerantal ganske naturligt kan skyldes forskelle i størrelsen på de enkelte projekters målgruppe. Nedenstående tabel tager højde for dette ved at undersøge, hvilken andel den gennemsnitlige deltagergruppe pr. indberetning udgør ud af de enkelte projekters målgruppe¹⁰.

¹⁰ 13 af projekterne har ved hver indberetning indberettet størrelsen på projektets målgruppe. For de projekter, hvor størrelsen på målgruppen har ændret sig i løbet af projektperioden, er der taget udgangspunkt i målgruppens gennemsnitlige størrelse set over de seks indberetningsperioder.

Tabel 5-4: Projekternes gennemsnitlige målgrupperealiserings pr. indberetning

Den gennemsnitlige deltagergruppes andel af det enkelte projekts samlede målgrupper	Projekter	Antal projekter
Under 10 %	- Hjemmeside DGH Odense - Tolkebistand DGH Århus	2 ud af 13 projekter
10-25 %	- Støtte- og kontaktpersonordning DGH Odense - Helhedsorienteret indsats på Vesterbro København - Legetilbud DGH Aalborg - Tolkebistand DGH Aalborg - Danskundervisningsprojektet	5 ud af 13 projekter
26-50 %	- Projektkoordinator og etnografisk tilgang Århus - Helhedsorienteret afklaringsforløb Esbjerg - Opsøgende indsats på Christianshavn København	3 ud af 13 projekter
Over 50 %	- Støttekontaktperson Kofoeds Skole - Bofællesskab i Colbjørnsensgade København - Kaosboliger Christiania	3 ud af 13 projekter
Projekter		13

Ovenstående tabel viser projekternes gennemsnitlige målgrupperealiserings pr. indberetning. Det vil med andre ord sige det enkelte projektets gennemsnitlige antal deltagere pr. indberetning set i forhold til den målgrupppestørrelse, som projektet har angivet. Af Tabellen fremgår det, at der er stor forskel på, hvor stor en andel af målgruppen de enkelte projekter gennemsnitligt har haft som deltagere i projektet pr. indberetning. Som tabellen viser, har det i særlig grad været projektet på Christiania, projektet vedr. bofællesskabet i Colbjørnsensgade og projektet ved Kofoeds Skole i Aalborg, som har haft fat i en stor andel af deres målgruppe igennem projektførelsen. Herudover er det for øvrigt værd at bemærke, at der ikke er et eneste tolkeprojekt at finde blandt de projekter, som gennemsnitligt pr. indberetning har haft deltagelse af over 25 % af deres målgruppe. En oplagt forklaring her er, at målgruppen for tolkebistand ofte er større, da disse projekter dækker store kommuner og ikke udelukkende beskæftiger sig med dele af kommunen eller en udvalgt gruppe af udsatte grønlændere.

I forbindelse med surveyen blandt projektledere er det blevet undersøgt i, hvilken grad det er lykkedes at synliggøre projekternes tilbud for målgruppen. Heraf fremgår det, at 13 ud af 20 projekter oplever, at dette er sket i høj grad, mens kun ét projekt oplever, at dette er sket i ringe grad. Der er ingen forskel med hensyn til synliggørelse, når det kommer til de projekter, som hhv. har fagfolk og hhv. har udsatte grønlændere som den primære målgruppe. Af surveyen blandt socialcheferne i de fem deltagende kommuner fremgår det, at socialcheferne i hhv. Århus og Esbjerg kommuner oplever, at projekterne i høj grad har været synlige over for målgruppen, mens socialchefen i Københavns Kommune vurderer, at dette har været tilfældet i nogen grad¹¹. I de projekter, som har eksisteret i de tre kommuner, har det opsøgende arbejde spillet en central rolle, og socialcheferne i hhv. Århus og Esbjerg kommuner nævner også det opsøgende arbejde som en årsag til den høje grad af synlighed. Et forstærkende element er i den forbindelse ifølge

¹¹ Socialcheferne i hhv. Odense og Aalborg kommuner har svaret ved ikke til spørgsmålet om, i hvilken grad projekterne har været synlige for målgruppen.

socialchefen i Esbjerg Kommune, at det opsøgende arbejde bidrager til at skabe positiv opmærksomhed om projektet i et miljø, hvor tingene rygtes hurtigt, hvorfor viden om projektet hurtigt spredtes blandt målgruppen.

Opmærksomhed på betydning af gruppetilhørsforhold i forbindelse med socialt arbejde

Socialchefen i Københavns Kommune fremhæver i forbindelse med surveyen, at en af de vigtige indsigter, som projekterne i Københavns Kommune har givet, er nødvendigheden af at fokusere det socialfaglige arbejde både på individ- og gruppeplan i forbindelse med indsatser over for udsatte grønlændere. Projekterne har således gjort kommunen bevidst om gruppens betydning i det sociale arbejde, og kommunen har fået indsigt i at koble et gruppefokus med det individuelle fokus. Vigtigheden af dette dobbelte fokus begrundes i, at udsatte grønlændere har en meget stærk loyalitetsfølelse og identificering med deres omgangskreds af andre udsatte grønlændere. En indsats som udelukkende fokuserer på individet, vil i den forbindelse opleve en barriere, da der opstår en negativ socialiseringsrelation, hvor loyalitetsfølelsen over for gruppen medfører, at den enkelte bliver "siddende på bænken" og fastholdt i sin sociale udsathed.

Socialchefen vurderer, at denne indsigt tillige vil være relevant for socialt arbejde i forhold til andre etniske grupper.

Det er på denne baggrund Rambøll Managements vurdering, at projekterne har gennemført indsatser over for et tilfredsstillende antal udsatte grønlændere. Dette er baseret på, at der løbende i projekterne har deltaget mellem 193-380 deltagere. Da det dog ikke er muligt præcist at opgøre, hvor mange udsatte grønlændere projekterne har haft som deltagere, hviler vurderingen af deltagelsen dog på en vis usikkerhed.

5.1.2 Projekternes realisering af de forventede resultater

Projekternes indberetning bidrager også til en afklaring af, i hvilket omfang de forventede resultater er blevet realiseret i de enkelte projekter. Således har projekterne indberettet oplysninger om deres vurdering af sandsynligheden for at projektet realiserer sine forventede resultater. Nedenstående tabel viser således projekternes svar ved sidste indberetning.

Tabel 5-5: Opgørelse over projekternes vurdering af sandsynligheden for, at de forventede resultater nås.

Sandsynlighed for realisering af forventede resultater	Projekter	Antal projekter
Under 50 %	- Videnudveksling i København	1 ud af 21 projekter
50-59 %		-
60-69 %	- Tolkebistand DGH København	1 ud af 21 projekter
70-79 %	- Legetilbud DGH Aalborg - Tolkebistand DGH Aalborg	2 ud af 21 projekter
80-89 %	- Helhedsorienteret afklaringsforløb Esbjerg	1 ud af 21 projekter

Sandsynlighed for realisering af forventede resultater	Projekter	Antal projekter
90-99 %	<ul style="list-style-type: none"> - Støtte- og kontaktpersonordning DGH Odense - Opsøgende indsats på Christianshavn København - Avancementsmentor København - Supervision i netværk København - Kaosboliger Christiania - Danskundervisningsprojektet 	6 ud af 21 projekter
100 %	<ul style="list-style-type: none"> - Supervision for medarbejdere DGH København - Projektkoordinator og etnografisk tilgang Århus - Hjemmeside DGH Odense - Tolkebistand DGH Århus - Fællesseminarer Koføeds Skole - Støttekontaktperson Koføeds Skole Aalborg - Bofællesskab i Colbjørnsensgade København - Helhedsorienteret indsats på Vesterbro København - Videnudveksling i Aalborg DGH Aalborg - Formidlingsprojektet 	10 ud af 21 projekter
Projekter		21

Af tabellen fremgår det, at 10 ud af de 21 projekter angiver sandsynligheden for at de forventede resultater til værende 100 %, mens 6 projekter angiver sandsynligheden til at være over 90 %. Med andre ord vurderer 3/4 af projekterne, at der er stor sandsynlighed for, at de forventede resultater realiseres. Det ene projekt, som angiver sandsynligheden til at være under 50 %, er et projekt i Københavns Kommune, som aldrig er blevet iværksat. Af de fem projekter, som vurderer sandsynligheden til at være lavere end 80 %, er endvidere to af de tre projekter vedrørende tolkebistand. Herudover er det værd at nævne, at fire af de fem projekter er bevillingsmæssigt "små projekter", idet de har modtaget en bevilling på under 400.000 kr. En nærmere analyse af projekternes indberetninger viser endelig, at der er en tæt sammenhæng mellem de indberettede sandsynligheder og den færdiggørelsesgrad af planlagte aktiviteter, som projekterne har indberettet (se kap. 4). Således har projekterne med en høj færdiggørelsesgrad indberettet en relativt højere sandsynlighed for, at de forventede resultater opnås i forhold til de projekter med en lavere færdiggørelsesgrad af de planlagte aktiviteter.

Med henblik på yderligere at belyse projekternes resultater er der som tidligere nævnt gennemført en survey blandt projektledere og socialchefer i de deltagende kommuner.

I forbindelse med surveyen er projektlederne og socialcheferne først blevet spurgt, i hvilken grad projekternes forløb har været tilfredsstillende, jf. nedenstående tabel. Af tabellen fremgår det, at 14 ud af 20 projekter finder, at forløbet i høj grad har været tilfredsstillende, mens 6 ud af de 20 finder, at dette har været tilfældet i nogen grad. Blandt socialcheferne er det socialcheferne i hhv. Århus og Esbjerg kommuner, som finder, at forløbet i høj grad har været tilfredsstillende, mens socialcheferne i København og Aalborg vurderer, at dette i nogen grad har været tilfældet. Der er her en stor grad af

overensstemmelse mellem projektledernes og socialchefernes vurdering, da fem ud af de seks projekter, som vurderer, at forløbet "kun" har været tilfredsstillende i nogen grad, netop er projekter, som har været fokuseret på hhv. København og Aalborg.

Tabel 5-6: Aktørernes vurdering af hvorvidt projektets forløb har været tilfredsstillende

Har projektets forløb været tilfredsstillende	Projektledernes vurdering	Socialchefernes vurdering
I høj grad	14 ud af 20 projekter	Århus og Esbjerg kommuner
I nogen grad	6 ud af 20 projekter	København og Aalborg kommuner
I ringe grad	-	-
Ved ikke	-	Odense Kommune
Respondenter	20	5

Surveyen har også indeholdt en vurdering af projekternes resultater, jf. nedenstående tabel. Af tabellen fremgår det, at hele 17 ud af 20 projekter vurderer, at projektets resultater har været tilfredsstillende, mens ingen af projektmedarbejderne vurderer, at projektets resultater har været utilfredsstillende. Tilsvarende vurderer to ud af de fem adspurgte kommunale socialchefer, at projektets resultater har været tilfredsstillende, mens ingen af de adspurgte socialchefer vurderer, at projektets resultater har været utilfredsstillende. Der er ingen klar sammenhæng mellem projektledernes vurdering her og den vurdering, som de gav i forbindelse med deres sidste indberetning vedrørende sandsynligheden for, at de forventede resultater realiseres. Den generelt positive vurdering af projekternes resultater peger således på, at resultaterne måske nok ikke i alle tilfælde har været i overensstemmelse med det forventede, men dog generelt set har været tilfredsstillende.

Tabel 5-7: Aktørernes vurdering af projektets resultater

	Projektledernes vurdering	Socialchefernes vurdering
Projektet har været tilfredsstillende	17 ud af 20 projekter	Århus og Esbjerg kommuner
Projektet har hverken været tilfredsstillende eller utilfredsstillende	3 ud af 20 projekter	København og Aalborg kommuner
Projektet har været utilfredsstillende	-	-
Ved ikke	-	Odense Kommune
Respondenter	20	5

I forlængelse heraf er aktørerne blevet bedt om at vurdere, hvorvidt projekterne alt i alt har medvirket til at styrke kvaliteten af arbejdet for udsatte grønlændere i Danmark, jf. nedenstående tabel. Af tabellen fremgår det, at 10 ud af 20 projekter samt socialcheferne i hhv. Københavns og Århus kommuner finder, at dette er tilfældet i høj grad. Et projekt – advancementsmentor København – vurderer dog, at dette kun er sket i ringe grad. Projektet angiver i den forbindelse, at der er en sandsynlighed for, at dette vil blive forbedret, når projektet afholder et oplæg på en workshop for andre fagpersoner. Endelig har et projekt ikke haft den fornødne viden til at svare på spørgsmålet. Det drejer sig om projektet vedrørende netværksunderstøttede supervisionsaktiviteter i Københavns Kommune, hvor man ikke så sig i stand til at svare på spørgsmålet, da projektet ikke har direkte kontakt med målgruppen.

Tabel 5-8: Aktørernes vurdering af om projektet alt i alt har medvirket til at styrke kvaliteten af arbejdet for udsatte grønlændere i Danmark

Har projektet alt i alt medvirket til at styrke kvaliteten af arbejdet for udsatte grønlændere i Danmark?	Projektledernes vurdering	Socialchefernes vurdering
I høj grad	10 ud af 20 projekter	København og Århus kommuner
I nogen grad	8 ud af 20 projekter	Aalborg Kommune
I ringe grad	1 ud af 20 projekter	-
Ved ikke	1 ud af 20 projekter	Odense og Esbjerg kommuner
Respondenter	20	5

Det er på baggrund af ovenstående Rambøll Managements vurdering, at projekternes resultater samlet set har været nogenlunde tilfredsstillende i og med, at hovedparten af projektlederne og halvdelen af socialcheferne finder de leverede resultater tilfredsstillende. Ligeledes vurderer 16 ud af 21 projekter, at der er en sandsynlighed på 90 % eller højere for, at de forventede resultater realiseres. Analysen har dog ikke forholdt sig til projekternes konkrete resultater, der behandles i afsnit 5.2.

5.1.3 Projekternes metodeudvikling

Projektledere og socialchefer er i forbindelse med surveyen blevet spurgt om projekternes bidrag til metodeudvikling i de enkelte projekter, jf. nedenstående tabel.

Tabel 5-9: Vurdering af hvorvidt puljemidlerne har bidraget til metodeudvikling i projekterne

Har projektet bidraget til metodeudvikling?	Projektledernes vurdering	Socialchefernes vurdering
I høj grad	10 ud af 20 projekter	Københavns Kommune
I nogen grad	8 ud af 20 projekter	Århus, Aalborg og Esbjerg kommuner
I ringe grad	2 ud af 20 projekter	-
Ved ikke	-	Odense Kommune
Respondenter	20	5

Som det fremgår af tabellen, så har puljemidlerne medvirket til, at der er sket en metodeudvikling i arbejdet for de socialt udsatte grønlændere. Således melder 10 ud af 20 projekter tilbage, at deres projekt i høj grad har bidraget til metodeudvikling, mens 8 projekter angiver, at dette er tilfældet i nogen grad. Der er dermed tale om, at stort set alle projekter har oplevet en udvikling i metoden, hvilket må forventes at smitte af på tilgangen til arbejdet. Der er dog en tendens til, at socialcheferne ikke oplever metodeudviklingen i ligeså høj grad som projekterne, da det kun er socialchefen i Københavns Kommune, som oplever, at projekterne har bidraget til metodeudvikling i høj grad, mens socialcheferne i Århus, Aalborg og Esbjerg oplever, at det er sket i nogen grad.

De to projekter, der vurderer, at deres projekter kun i ringe grad har bidraget til metodeudvikling, har lidt forskellige begrundelser. Det ene projekt vedrører tolkebistand fra Det Grønlandske Hus i Aalborg peger på, at der er blevet arbejdet med udbredelsen af en allerede eksisterende metode, hvorfor der ikke kan tales om metodeudvikling. Det andet projekt vedrørende netværksstøttende supervision i Københavns Kommune peger på, at projektet

ikke har omhandlet en decideret metode, men nærmere om udbredelsen af redskaber, som den enkelte medarbejder kan bruge i sit videre arbejde.

Det er på den baggrund Rambøll Managements vurdering, at projekterne samlet set har bidraget til metodeudvikling.

5.1.4 Projekternes formidling

Projekternes formidling af erfaringer og metoder er også et resultat af indsatserne og puljen, som belyses i dette afsnit.

Projekternes formidling af erfaringer og metoder er blevet undersøgt i forbindelse med surveyen. Svarene fremgår af tabellen nedenfor.

Tabel 5-10: Vurdering af hvorvidt der er sket en formidling af projekternes erfaringer

Er der sket en formidling af erfaringerne fra projektet?	Projektledernes vurdering	Socialchefernes vurdering
I høj grad	4 ud af 19 projekter	
I nogen grad	10 ud af 19 projekter	Århus, Aalborg og Esbjerg kommuner
I ringe grad	5 ud af 19 projekter	Københavns Kommune
Ved ikke	-	Odense Kommune
Respondenter	19*	5

* Projektlederen for det sidste projekt, der ikke indgår i tabellen, peger på, at der i høj grad er formidlet erfaringer videre ud til de grønlandske huse, men kun i nogen grad til andre aktører.

Af tabellen fremgår aktørernes vurdering af, hvorvidt der er sket en formidling af erfaringer fra projektet. 4 ud af de 19 projekter finder, at dette er sket i høj grad, 10 ud af 19 projekter finder, at det er sket i nogen grad, mens 5 ud af 19 projekter finder, at det er sket i ringe grad. Der er ikke nogen systematisk sammenhæng mellem projekternes formidlingsindsats og det indsatsområde, som de beskæftiger sig med. Til gengæld fremgår det af en nærmere analyse, at der ikke er nogen af de projekter, der er placeret i Københavns Kommune, når der ses bort fra formidlingsprojektet ved Socialt Udviklingscenter SUS, som angiver, at der er sket en formidling af erfaringer i høj grad. Samtidig angiver tre københavnske projekter, at der er sket en formidling af erfaringer i ringe grad. Denne vurdering støttes af socialchefen i Københavns Kommune, som ligeledes vurderer, at der kun er sket en formidling af projekternes erfaringer i ringe grad. I svarene tænkes her på mere udadrettede formidlingsaktiviteter, da tre af projekterne i København har udarbejdet selvstændige afsluttende rapporter. Disse rapporter vil efterfølgende indgå i forbindelse med gadeplansindsatsens videre arbejde med udsatte grønlændere.

Projekternes formidling og udbredelse af deres metodeudvikling er ligeledes blevet afdækket, jf. nedenstående tabel.

Tabel 5-11 Vurdering af hvorvidt projekternes metodeudvikling er blevet formidlet og udbredt

Er metodeudviklingen blevet formidlet og udbredt?	Projektledernes vurdering
I høj grad	5 ud af 17 projekter
I nogen grad	8 ud af 17 projekter
I ringe grad	4 ud af 17 projekter
Ved ikke	-
Respondenter	17

Af tabellen fremgår det, at 5 ud af 17 projekter angiver, at de i høj grad har formidlet og udbredt deres metodeudvikling, 8 ud af 17 projekter angiver, at dette er tilfældet i nogen grad, mens 4 ud af 17 projekter angiver, at dette er sket i ringe grad.

I forhold til de fire projekter, som angiver, at der i ringe grad er sket en formidling og udbredelse, så har de enkelte projektledere forskellige forklaringer på årsagen hertil. Et projekt har således manglet tid, da de havde andre sideløbende projekter, et projekt slutter først til sommer, hvorfor der endnu ikke er skrevet en endelig rapport om projektet. De to sidste projekter peger henholdsvis på, at der ikke var tale om en decideret metodeudvikling, og at formidling og udbredelse altid kan gøres mere systematisk.

Blandt de projekter, der angav, at der var sket en høj grad af formidling og udbredelse, skal det dog bemærkes, at et projekt samtidig bemærkede, at dette var sket internt, men ikke til andre aktører, mens et projekt henviser til et oplæg ved et af SUS' netværksmøder. Dermed lægges der forskellige betydninger i vurderingen af, i hvilken grad metodeudviklingen er blevet formidlet, hvorfor tallene skal ansues med et vist forbehold.

Tre projekter indgår ikke i tabellen, da de har adskilt formidling og udbredelse og derfor har forskellige vurderinger af disse. To af projekterne hhv. Danskundervisningsprojektet og projektet i Århus Kommune vurderer således, at der i høj grad har fundet formidlingsaktiviteter sted, men at der kun i ringe grad har været tale om udbredelse af metodeudviklingen. Det sidste projekt vedrørende supervision og metodeudvikling på Kofoeds Skole peger på, at der har været et begrænset formidlingsgrundlag, da metodeudviklingen var meget kontekstnær.

Samlet set er det på den baggrund Rambøll Managements vurdering, at der har været et relativt lille fokus på formidling af projekternes erfaringer og metodeudvikling. Projekterne synes at være noget lukkede omkring sig selv med fokus på eget arbejde, egne erfaringer og egne resultater. Samtidig er der dog også tegn på, at puljemidlerne har været med til at samle de forskellige aktører gennem øget brug af netværk, hvilket i høj grad er sket gennem SUS' formidlingsprojekt. Hvor formidlingen af erfaringer fra de enkelte projekter således har været begrænset og måske ikke er blevet prioriteret i det daglige arbejde, har formidlingsprojektet bidraget til at samle projekterne og sikre en række tilbagevendende og tværgående formidlingsaktiviteter. Fra været af projektspecifik formidling synes på denne måde i et vist omfang at være blevet suppleret af mere tværgående formidling, som fra alle sider evalueres positivt (vi vender tilbage til erfaringerne fra formidlingsprojektet nedenfor, hvor projekternes resultater gennemgås mere grundigt i afsnittet 'opkvalificering af fagfolk'). Umiddelbart kan man forvente, at dannelsen af netværk har bidraget til en proces, som fremmer videndeling på tværs af projekterne. De egentlige resultater heraf vil måske først med tiden slå rigtigt igennem i form af øget samarbejde, koordination og videnuudveksling.

5.2 Projekternes resultater på projektniveau

I det følgende afdækkes de konkrete resultater, som projekterne har tilvejebragt, og herunder hvorvidt resultaterne lever op til projekternes opstillede målsætninger.

Puljen til opfølgningen på Hvidbogen om udsatte grønlændere omfatter som tidligere nævnt de tre indsatsområder: *tolkebistand*, *opkvalificering af fagfolk* samt *direkte indsatser over for udsatte grønlændere*. Nedenstående tabel opridser overordnet set projekternes aktiviteter inden for de tre indsatsområder.

Tabel 5-12: Oversigt over resultaterne på de tre indsatsområder

Område	Vurdering
Tolkebistand	Samlet set gode resultater svarende til målsætningerne. Dog variation mellem projekterne.
Opkvalificering af fagfolk	Samlet set gode resultater svarende til målsætningerne. Dog variation mellem projekterne.
Klientrettede resultater	
Fastholdelse og helhedsorientering	Svingende resultater.
Sikring af forsørgelse	55 personer har fået sikret forsørgelse eller er i gang med en afklaring.
Forbedring af samvær	Det er ikke lykkedes at etablere selvberende netværk, som det var planlagt i projektet i Århus Kommune.
Sundhedsmæssige behov	46 personer er kommet i misbrugsbehandling og 18 i psykiatrisk behandling. Dette svarer til projekternes opstillede målsætninger.
Bolig	60 personer er sluset ind i en midlertidig boform (forsorgshjem og lign.) 72 personer er kommet i en mere permanent boform som en skæv bolig eller lign.
Danskundervisning	Erfaringerne fra projektet i Esbjerg tyder på, at 60 % har fået forbedret deres danskundskaber og en bedre viden om det danske samfund. I København blev projektet aldrig en succes, og deltagelsen var begrænset.

Som ovenstående tabel illustrerer, er det Rambøll Managements vurdering, at resultaterne er forholdsvis positive. Dog har en række af de klientrettede indsatser ikke levet op til målsætningerne. De enkelte indsatsområder gennemgås i de følgende afsnit.

5.2.1 Projekternes resultater i forhold til tolkebistand

De tre projekter ved De Grønlandske Huse i København, Aalborg og Århus, som har modtaget bevillinger til at gennemføre en indsats i relation til tolkebistand, er i forbindelse med den løbende indberetning blevet målt på to konkrete resultatmål, nemlig hhv. rekvirenternes tilfredshed med tolkebistanden og antallet af nye rekvirenter, som før projektbegyndelse aldrig havde anvendt stedets tolkebistand.

I forhold til sidstnævnte forhold så fremgår det af projekternes indberetninger, at de tre projekter alle har oplevet en tilstrømning af rekvirenter, som

ikke benyttede stedets tolkebistand før projektperioden. Da antallet af rekvirenter er opgjort pr. indberetningsperiode, er det ikke muligt at angive et samlet antal af nye rekvirenter, da det ikke er muligt at afgøre, hvorvidt der er tale om den samme rekvirent i flere forskellige indberetningsperioder eller om der er tale om forskellige. Konkret fremgår det af indberetningerne, at projektet i København i de enkelte indberetningsperioder havde op til 11 nye rekvirenter, hvilket opfylder projektets målsætning om ti nye rekvirenter samlet set.

I projektet i Aalborg er det muligt at opgøre, at der samlet set er etableret kontakt til 13 nye rekvirenter, hvilket er væsentligt over projektets målsætning på 5-6 organisationer i løbet af projektet. I forhold til projektet i Århus så fremgår det af indberetningerne, at der har været op til 16 nye rekvirenter inden for en indrapporteringsperiode, hvormed projektets målsætning om 20 nye rekvirenter dermed tilnærmelsesvist er opfyldt inden for blot en af projektets seks indberetningsperioder.

I forhold til det andet resultatmål vedrørende rekvirenternes tilfredshed fremgår det af projekternes indberetning, at projektet i København ikke har foretaget nogen systematisk opsamling på tilfredsheden, mens projekterne i hhv. Århus og Aalborg udelukkende indberetter om positive tilbagemeldinger og tilfredse rekvirenter. Fx angiver projektet i Aalborg, at rekvirenter har givet udtryk for, at rekvirenternes indsats ikke ville have været mulig uden tolkebistanden.

Det er på den baggrund Rambøll Managements vurdering, at projekterne vedrørende tolkebistand i tilfredsstillende grad har levet op til sine konkrete resultatmålsætninger. Det skal dog i den forbindelse fremhæves, at projekterne ved Det Grønlandske Hus i København og Aalborg overordnet set har vurderet sandsynligheden for, at de realiserer alle deres forventede resultater til at være hhv. 60 og 75 %, jf. afsnit 5.1.2. Projektet ved Det Grønlandske Hus i København har endvidere i forbindelse med surveyen blandt projektledere vurderet, at projektets resultater hverken er tilfredsstillende eller utilfredsstillende. Disse forhold kunne tyde på, at projekternes resultater ikke i tilstrækkeligt omfang afspejler sig i de opstillende resultatmålsætninger, og at især det arbejde, som Det Grønlandske Hus i København har foretaget i forhold til at skabe kendskab og synlighed omkring tilbuddet om tolkebistand, ikke er lykkedes i det ønskede omfang i forhold til at nå ud til institutionerne. Endelig er det klart, at den manglende systematik i forhold til undersøgelser af brugertilfredsheden medfører, at den indsamlede viden om dette forhold ikke bliver optimal.

5.2.2 *Projekternes resultater i forhold til opkvalificering af fagfolk*

Otte projekter har beskæftiget sig med indsatser vedrørende opkvalificering af fagfolk. Indsatserne har omfattet konsulentbistand, supervisionsaktiviteter samt den generelle videnudvikling og udvikling af indsatsen omkring socialt udsatte grønlændere på et nationalt niveau (formidlingsprojektet), som er foregået i regi af Socialt Udviklingscenter SUS.

I forhold til de syv projekter, som har omhandlet konsulentbistand, opkvalificering og supervision, så er det karakteristisk, at projekternes resultatmål er specifikke for hvert enkelt projekt. Et resultatmål er dog fælles for tre af projekterne. Disse projekter er således blevet målt på, hvorvidt de har styrket det faglige beredskab for de medarbejdere, som har deltaget i projektet.

Af projekternes indberetninger fremgår det i den forbindelse, at hhv. projektet i regi af Det Grønlandske Hus i vedrørende supervision, krisehjælp og uddannelse og projektet i Københavns Kommune vedrørende netværksskaben-

de supervisionstilbud angiver, at projektets brugerevaluering viser, at medarbejdernes faglige beredskab styrkes i forbindelse med opkvalificeringen. For projektet hjemmeside DGH Odense er der ikke gennemført en lignende undersøgelse af projektets resultater, hvorfor det ikke er muligt at angive, hvorvidt medarbejdernes faglige beredskab er blevet styrket.

Herudover fremgår det, at der generelt set er sammenhæng mellem projekternes individuelle resultatmålsætninger og deres resultater, men et enkelt projekt skiller sig dog negativt ud. Det drejer sig om projektet i Københavns Kommune vedrørende videnudveksling. I dette projekt er der ikke skabt nogen resultater, da projektet aldrig er kommet i gang.

I forhold til resultaterne af formidlingsprojektets indsats, så fremgår det for det første af projektets indberetning, at tilfredsheden med projektets hjemmeside har været stigende igennem projektet, hvilket også illustreres af det stigende antal unikke brugere på hjemmesiden. Som årsager til den stigende tilfredshed peges der fra projektets side på en række forhold, såsom en stigende brug af eksterne indlæg på siden, et nyt design, forankring af hjemmesiden i regi af Socialt Udviklingscenter SUS frem til 2010 samt nedsættelsen af en redaktionsgruppe for hjemmesiden.

For det andet viser projektets indberetning, at der efter projektets vurdering er tale om, at der bliver skabt ny og øget viden på baggrund af projektets indsats, og at der i den forbindelse er gode erfaringer med at gennemføre lokale temadage, og sætte fokus på særlige indsatsbehov, såsom brugerinddragelse, opsøgende arbejde, gadeplansarbejde samt psykisk sårbarhed. Endelig viser indberetningen for det tredje, at projektet har oplevet stor interesse og engagement i forhold til netværksaktiviteterne, og at disse således er blevet fortsat efter projektperiodens afslutning.

Socialt Udviklingscenter SUS stod i puljemidlerne for opgaven med at sikre informations- og videndeling i arbejdet med de socialt udsatte grønlandere. Dette skete ved at bringe aktørerne sammen og således samle og udveksle erfaringer på tværs af organisationer, byer og projekter. Projektet indeholdt konkret fire delelementer:

1. **Informationskampagnen** havde til formål at skabe opmærksomhed omkring målgruppen og samtidig give generel information om puljemidlernes mål. Kampagnen blev udformet som en "rullende konference", der foregik over fire dage i byerne Aalborg, Århus, Esbjerg, Odense og København. Konferencen oplyste både om lokale initiativer i forhold til målgruppen samt rejste generelle spørgsmål om gruppens livsvilkår i Danmark. Derudover blev der etableret en vandreudstilling om indsatsen over for målgruppen, der besøgte 17 kommuner i løbet af 2005.
2. **Hjemmesiden** www.udsattegroenlaendere.dk havde til formål at samle information på feltet, fx om erfaringerne fra praksis og information om tilbud og projekter. Hjemmesiden fungerede sideløbende som portal for projekterne i puljemidlerne, hvor der var links til diverse aktører, fx de grønlandske huse og Koføeds Skole. Hjemmesiden har igennem projektperioden haft et relativt højt besøgstal – mellem 65 og 110 hver dag i 2007. Med støtte fra satspuljemidler fortsættes hjemmesiden i SUS-regi frem til udgangen af 2010.
3. **Temadagene** blev afholdt hvert halve år i projektperioden med det formål at give deltagerne ny og konkret viden omkring problemstillinger i deres arbejde med gruppen. Samtidig bragte temadagene de forskellige aktører sammen på tværs af organisationer, hvor især det kommunale niveau fik tilført større viden om målgruppen. Der blev afholdt temadage med fokus på misbrug og misbrugsbehandling, aktivering og beskæftigelse, hjemløshed, brugerinddragelse og opsøgende arbejde. Temadagene har i snit samlet 50 deltagere pr. gang.
4. **Netværksgrupperne** blev skabt med sigte på at give rum for erfaringsudveksling og udvikling. Netværket bestod af tre netværksgrupper, der arbejdede med temaerne: misbrug, hjemløshed og integration. Der har i projektperioden været stor interesse for at deltage i netværket. I alt 60 personer har deltaget. Netværket fortsætter frem til og med 2010 med en bevilling fra satspuljen.

Projektmedarbejderen fra SUS beskriver, at de skabte lokale og landsdækkende netværk har medvirket til, at viden er blevet spredt ud til aktørerne, hvorved fx et tema som trauma tænkes ind i det daglige arbejde. Aktørerne beskrives som havende en stor viden om gruppen, hvilket sættes i modsætning til andre etniske minoriteter. Der er dog det minus, at denne viden oftest stammer fra medarbejderne og ikke fra brugerne selv. Projektmedarbejderen giver dog udtryk for, at der mangler koordinering og tværsektorielt samarbejde for at sikre en mere helhedsorienteret indsats.

Det er kendetegnende, at alle de aktører, som Rambøll Management har været i kontakt med igennem evalueringen, alle har en meget positiv vurdering af videnformidlingsprojektet. Samstemmende fremhæves det fra alle aktører på feltet, at projektet har medvirket til at give øget forståelse aktørerne imellem. Igennem faglige input og diskussioner har projektet endvidere medvirket til at styrke en fælles faglig forståelse af problemstillinger og indsatser over for socialt udsatte grønlandere.

Det er på den baggrund Rambøll Managements vurdering, at projekterne vedrørende opkvalificering samlet set har realiseret resultater som i tilfreds-

stillende grad er i overensstemmelse med deres målsætninger, når der ses bort fra det projekt i Københavns Kommune, som aldrig er blevet iværksat. Denne vurdering understøttes af projektledernes besvarelse på surveyen, hvoraf det fremgår at 5 ud af de 7 projekter, som reelt har været aktive, vurderer at de i høj grad har bidraget til metodeudvikling i kommunen, mens 1 kommune vurderer at det har været tilfældet i nogen grad¹².

5.2.3 *Projekternes resultater i forhold til direkte indsatser over for brugere*

De 11 projekter, som har gennemført direkte indsatser over for brugere, har haft fokus på at imødekomme en række behov hos gruppen af udsatte grønlandere. Resultatmålsætningerne for disse indsatser spænder ligeledes vidt, og omhandler dels fastholdelse og helhedsorientering i forhold til indsatsen over for målgruppen samt dels målsætninger i forhold til individrettede behov vedrørende bolig, forsørgelse samt samvær, sundhedsmæssige behov samt behov i forhold til danskundervisning.

Resultater i forhold til fastholdelse og helhedsorientering i indsatsen

Et forhold, der er særligt for projekterne, der har fået midler i forbindelse med opfølgningen på Hvidbogen, er, at flere af projekterne arbejder meget intensivt med opfølgning og indsatser over for de allersvageste grønlandere. Der er her tale om indsatser over for en målgruppe, som lever så kaotisk og med så komplekse problemstillinger, at den mest dækkende betegnelse for indsatsen vil være omsorgsarbejde, hvor det ofte handler om at støtte målgruppen med helt basale ting, som de ikke selv formår at klare.

En række af projekterne har haft fokus på resultatmål vedrørende fastholdelse af deltagerne i tilbud, koordinering med relevante instanser samt visitation til andre relevante tilbud. Således har projektet i Københavns Kommune vedrørende advancementsmentor søgt at arbejde med at inddrage relevante organisationer i arbejdet med sager, skabe stabil kontakt for deltagerne til det etablerede sociale system samt at visitere deltagerne videre til relevante tilbud og fastholde deltagerne heri.

Af projektets indberetning fremgår det, at disse resultatmål er realiseret i varierende grad, fx er det lykkedes at inddrage relevante organisationer i arbejdet med 11 sager, mens det kun for 4 ud af målgruppens 10 medlemmer er lykkedes at skabe en stabil kontakt til det etablerede sociale system. Andre projekter har tillige arbejdet med fastholdelse, og således er det næsten lykkedes hhv. projektet i Århus Kommune, projektet i Københavns Kommune vedrørende bofællesskabet i Colbjørnsensgade og projektet ved Kofoeds Skole i Aalborg vedr. støttekontaktperson at holde antallet af brugere, der forlader projektet uplanlagt, nede på ingen eller kun enkelte personer.

Herudover har en række projekter fokuseret på målsætninger vedrørende en helhedsorienteret indsats. Fx har projektet ved Kofoeds Skole i Aalborg igangsat en koordineret indsats for 23 personer igennem projektperioden, hvilket er væsentligt over målsætningen på 10 personer. Endvidere har projektet ved Københavns Kommune vedrørende en opsøgende indsats på Christianshavn gennemsnitlig sikret løbende kontakt til det sociale system for 21 deltagere pr. indberetning.

¹² Det sjette og sidste projekt (netværksunderstøttende supervision i Københavns Kommune) har ikke som sådan omhandlet metodeudvikling og er derfor ikke relevant at inddrage her.

Med tilstrækkeligt med ressourcer kan der ske en forbedring

Gennemgående er det ofte blevet fremhævet, at projekterne ved at afsætte betydelige midler til at koordinere og styrke indsatsen for den enkelte kan øge livskvaliteten og afhjælpe betydelige problemer for den enkelte. Ved at sætte fokus på målgruppen med opsøgende arbejde og helhedsorienterede indsatser kan det lykkes at få også de allersvageste udsatte over i det almindelige sociale system. Dette fremhæves af en sagsbehandler i København:

Er der nogen af de erfaringer, der er gjort med de to projekter, som er mere generelt?

Ja, helt klart. Det handler om ressourcer, havde man gjort det sammen for andre grupper, ville man også kunne se en forbedring af deres livskvalitet.

Nu har der været fokus på gadeplansindsatsen i København gennem en del år, så der er en del, der er kommet inden døre (interview med sagsbehandler i København).

Resultater i forhold til forsørgelse

De tre projekter vedrørende hhv. en opsøgende indsats på Christianshavn, en helhedsorienteret indsats på Vesterbro samt det helhedsorienterede afklaringsforløb ved Esbjerg Kommune har hver især haft fokus på at skaffe et forsørgelsesgrundlag for målgruppen, og i alt 55 udsatte grønlændere er i den forbindelse kommet i aktivering, førtidspension eller har fået lignende aktiviteter igangsat.

Resultater i forhold til samvær

Projektet i Århus Kommune vedrørende bostøttemedarbejder, opsøgende konsulent og deltidsprojektkoordinator har haft fokus på at etablere netværksaktiviteter mellem ressourcestærke grønlændere og udsatte grønlændere. Konkret er 2 netværk blevet etableret, hvilket ligger lige under målsætningen på 3-4 netværk.

En udfordring at etablere selvberende netværk

Projektet i Århus Kommune har oplevet udfordringer i forhold til at skabe den ønskede netværksskabelse mellem ressourcestærke grønlændere på den ene side og ressourcetsvage grønlændere på den anden side. Projektet søgte at gennemføre en indsats i forhold til netværksskabelse, hvor det var målsætningen, at medarbejdere på sigt skulle overflødiggøre sig selv, og netværkene skulle blive selvkørende. Erfaringen fra projektet har imidlertid været, at det ikke er muligt at starte et sådant netværk med henblik på at det skal være selvkørende. Netværksskabelsen har derimod vist sig at have karakter af en vanskelig indsats, hvor en stærk tovholder har været afgørende.

Resultater i forhold til sundhedsmæssige behov

En række udsatte grønlændere er kommet i misbrugsbehandling i forbindelse med projekternes indsats. I alt 5 projekter har indberettet på dette resultatmål, og heraf fremgår det, at i alt 46 udsatte grønlændere er kommet i misbrugsbehandling¹³. Projektet i regi af Christianias Beboerrådgivning angiver, at hele 17 brugere herfra er kommet i misbrugsbehandling.

¹³ Tallet er dog en smule usikkert, da de udsatte grønlændere kan have deltaget i flere projekter under puljen sideløbende, hvormed en påbegyndelse af misbrugsbehandling i så fald vil "tælle" flere steder.

Tre projekter har ligeledes haft fokus på at arbejde for at få relevante personer i målgruppen i behandling for psykiske problemer. Og dette er i alt sket for 18 udsatte grønlændere, hvilket er i rimelig overensstemmelse med de pågældende projekters målsætninger.

Resultater i forhold til bolig

En række af projekterne har haft fokus på at forbedre boligsituationen for udsatte grønlændere. Dette har konkret resulteret i, at 60 personer fra målgruppen af udsatte grønlændere er blevet sluset ind i en midlertidig boform, som fx forsorgshjem eller herberg. De 60 personer stammer hhv. fra projektet i Århus Kommune, projekt ved Kofoeds Skole i Aalborg samt de to lignende projekter på hhv. Christianshavn og Vesterbro vedrørende en opsøgende og helhedsorienteret indsats. Især projektet på Vesterbro har været succesfuldt i forhold til dette, da 30 personer er blevet sluset ind i en midlertidig boform. De samme fire projekter har også sluset en række personer fra målgruppen ind i varige boformer, såsom skæve huse, egen bolig o.lign. Konkret er dette sket for 72 personer, hvoraf 32 kommer fra projektet ved Kofoeds Skole i Aalborg, hvilket er markant over projektets målsætning.

I forhold til projektet i Københavns Kommune vedrørende bofællesskabet på Colbjørnsensgade, så har projektets resultatmål i høj grad omhandlet husorden og fastholdelse. I forhold til fastholdelse, så fremgår det af projektets indberetning, at 2 beboere har forladt tilbuddet uplanlagt i løbet af projektperioden, hvilket er 2 mere end målsætningen på 0. Der har i bofællesskabet været færre husspektakler end forventet, mens der omvendt har været en række voldsepisoder, sidstnævnte i klar uoverensstemmelse med projektets målsætninger. Endelig viser indberetningen i forhold til projektet i regi af Christianias Beboerrådgivning, at projektet her har opfyldt sine målsætninger i forhold til afholdelsen af hhv. husmøder, brugermøder samt i forhold til deltagertal til disse.

Bofællesskab for udsatte grønlændere på Vesterbro

Projektopratøren fra et bofællesskab, der er opdelt for grønlandske mænd og kvinder på Vesterbro, fortæller her om, hvorledes der er sket en forbedring af kvindernes situation:

Mange har været på Vesterbro i værtshusmiljøet, som har haft numre til mange mænd, som de har kunnet sove hos. Så de har været anset for at være nogle, som man gøre som man vil med. Der er stort set ikke nogen piger, der har kæresten nu. Men der er mindre seksuel aktivitet. De har lært at sætte flere grænser. Så de får overskud til andre ting i deres liv. Der bliver ikke sat særligt mange krav fra systemets side. De er gode til at sige hvad der gør ondt, så de er gode til at tale med personalet. Mange af dem har børn, som er forladt i Grønland eller her i København, som de ikke ser. Forsøget har været at de skulle se deres børn. Det er kun lykkedes med en enkelt. Men det fylder meget hos dem.

Socialchefen i Københavns Kommune peger dog også på, at den boligorienterede indsats ikke har været uproblematisk. På grund af boligsituationen generelt i København har det været en særlig udvikling at bygge boliger med en husleje, som er tilstrækkelig lav til, at de udsatte grønlændere vil betale for leje af bolig. Generelt er det socialchefens vurdering, at denne problemstilling er særlig udtalt i forhold til de udsatte grønlændere, da disse prioriterer bolig relativt lavt i forhold til andre socialt udsatte, og derfor er sikring af boliger til denne gruppe en særlig stor udfordring.

Resultater i forhold til danskundervisningsprojektet

I regi af danskundervisningsprojektet er der blevet gennemført danskundervisningsaktiviteter for udsatte grønlændere i hhv. Esbjerg og København. Gennemsnitligt har der været 14 deltagere pr. halvårige indberetningsperiode i Esbjerg og ca. 11 deltagere pr. halvårige indberetningsperiode i København. Fremmødet for deltagerne i Esbjerg har gennemsnitligt ligger omkring 77 %, mens det tilsvarende tal for deltagerne i København var lige omkring 23 %. På baggrund af projektets indberetninger kan det herudover observeres, at 60 % af deltagere i Esbjerg-projektet har fået bedre danskundskaber og bedre viden om danske samfundsforhold, mens de tilsvarende resultater for København ikke er oplyst.

Om danskundervisningsprojektet

Af den evalueringsrapport, som VFC har udarbejdet, fremgår følgende om principperne for undervisningen samt erfaringen med denne. Overordnet blev der opstillet tre overordnede principper for undervisningen.

1. **Forankring i hverdagslivet** skal forstås som et princip om, at undervisningen skal finde sted i nærmiljøet. Samtidig skal undervisningen via de fysiske lokaliteter have mulighed for at indgå i en større helhed sammen med andre aktiviteter. Derudover skal der være tale om en placering i et miljø, hvor der er mulighed for at udvikle fællesskab og samvær. Projektlederen vurderer, at projektet i Esbjerg havde succes, og det blev erfaret, at grønlænderne i Esbjerg kommer det samme sted, hvor undervisningen blev afholdt. Dette var ikke tilfældet i København, og det blev betragtet som værende med til at vanskeliggøre en formidling af tilbud til gruppen og årsag til den begrænsede succes.
2. **Indflydelse på eget liv** skal forstås som et princip om inddragelse af brugerne i tilbuddets indhold og form. Dette indebærer en frivillighed i deltagelse, hvor der er en individuel afklaring af formålet med deltagelse og en formulering af brugernes ønsker for den fremtidige retning for kompetenceudvikling. Brugerinddragelse skete gennem løbende brugerevaluering, der havde til formål at skabe en følelse af ejerskab til tilbuddet. Det påpeges i rapporten fra VFC, at det er meget vigtigt med stabilitet i tilbuddet til brugerne, da de har brug for et fast element i en ellers ustruktureret hverdag (s. 40). I forlængelse af dette tilskrives en del af den manglende succes i København, at der var en del aflysninger af undervisningen, hvilket brugerne kan betragte som et svigt til trods for gode forklaringer.
3. **Et fremadrettet perspektiv i forløbet** skal forstås som et princip om at tage afsæt i grønlandsk kultur, men på samme tid målrette aktiviteterne mod en nuværende og fremtidig tilværelse i Danmark. Dette indebærer fx krav til dansksproglige kompetencer og viden om det danske samfund. Operatøren fra VFC beskriver en række forventninger hos grønlænderne, der bindes sammen med deres særlige relation til Danmark som tidligere kolonimagt, hvilket betyder, at de ikke altid er forberedte på, hvordan systemet egentlig fungerer.

VFC peger i deres rapport på, at det er vanskeligt at undervise brugere med misbrug, da dette har en stærk indvirkning på deres indlæringssevne. Samtidig påpeges det, at grønlændere ofte har en del med i bagagen og til tider har samme symptomer som traumatiserede flygtninge. Rapporten fremhæver, at til trods for en beruset tilstand kan brugeren have gavn af projektet, da dette kan være medvirkende til at bringe struktur til en ellers kaotisk hverdag.

Samlet set er det på baggrund af ovenstående Rambøll Managements vurdering, at de 11 projekter, som har beskæftiget sig med direkte indsatser over for de udsatte grønlandere, har tilvejebragt resultater, som er nogenlunde tilfredsstillende i forhold til projekternes målsætninger. Enkelte elementer har dog været svære at arbejde med, såsom netværksskabelse med ressourcestærke elementer samt etablering af boliger til en pris og af en kvalitet, som de udsatte grønlandere ønsker at benytte.

6. Udvikling i samarbejde, informationsudveksling og supervision

6.1 Behovet for samarbejde, information og supervision

Dette kapitel fokuserer på udviklingen i samarbejde samt øget information og supervision på feltet som følge af puljemidlerne. Analysen handler som de foregående kapitler om projekternes og puljens effektivitet. I de foregående kapitler har fokus mere direkte været rettet mod de helt konkrete aktiviteter og resultater, som er skabt som følge af puljen. I dette kapitel sættes fokus på en anden form for resultater, nemlig de resultater som ses i form af en udvikling i samarbejde mellem aktørerne og koordinering af indsatser på feltet. Kapitlet besvarer med andre ord spørgsmål 2 og 3 i evalueringens kommissorium.

Analysen baserer sig på interview med aktørerne på området og baseres i høj grad på aktørernes vurderinger af samarbejde og koordinering af indsatserne. For at have et grundlag at vurdere udviklingen i samarbejde på vil det indledningsvis blive skitseret, hvad der blev betegnet som udgangspunktet, da initiativet blev taget til at igangsætte puljen.

Hvidbogen om socialt udsatte grønlændere i Danmark pegede på, at der sjældent var formaliserede og systematiske tilrettelagte samarbejder, fx om udslusningsforløb efter deltagelse i projekter. Samtidig foregik der, ifølge Hvidbogen, ikke nogen systematisk erfaringsudveksling og evaluering i forhold til de mere specifikke socialfaglige metoder og resultater, og spredningen af erfaringer og resultater skete kun i begrænset omfang. Hvidbogen understregede med andre ord et behov for øget videnopsamling og erfaringsudveksling, ligesom der blev peget på et behov for øget information og supervision rettet mod personale, som arbejder med målgruppen. Endelig blev det anbefalet, at der blev etableret helhedsløsninger på tværs af forskellige systemer, som kunne sikre en koordination mellem lokalcentre, behandlingssystemer, social indsats, boligmarkedet og arbejdsmarkedet.

I interviewene med aktørerne på feltet er det generelt blevet understøttet, at indsatserne tidligere har været præget af manglende dialog og forståelse mellem forskellige tilgange til arbejdet med udsatte grønlændere. Vi kommer i kapitel 7 lidt nærmere ind på forskellige holdninger eller tilgange til arbejdet, men det er her værd at bemærke, at en del af den manglende dialog i et vist omfang kan skyldes forskellige syn på, hvorledes indsatserne over for socialt udsatte grønlændere i Danmark med fordel kunne gribes an.

Kapitlet redegør først for nogle af problemerne med manglende helhedsorienterede indsatser med henblik på at vurdere, om det helhedsorienterede fokus er relevant, og hvad det er for problemstillinger, som indsatserne må søge at overkomme. Dernæst går kapitlet tættere på nogle af de projekter, der netop har helhedsorienteringen i fokus. Endelig afdækkes det, hvorledes samarbejdet og vurderingerne af samarbejdet ser ud, her ved puljemidlernes udløb.

6.2 Helhedsorienteret indsats for den enkelte

Dette afsnit sætter fokus på behovet for helhedsorienterede indsatser. Det trækker i høj grad på casestudier, hvor helhedsorienterede indsatser har været i fokus. Dette kobles endvidere til interview med projekterne. Først beskrives, hvorfor der tilsyneladende er et behov for at prioritere helhedsorienterede indsatser. Dernæst gives konkrete eksempler på, hvorledes man har

grebet helhedsorienterede indsatser an, og der ses på projekternes vurderinger af koordineringen af arbejdet i projektførelserne.

I indsatsen over for mennesker med meget alvorlige og komplekse sociale problemer er koordination og samarbejde mellem forskellige instanser og aktører meget afgørende for nytten af de konkrete tilbud.

Borgere med mange forskellige og sammensatte problemer oplever ofte, at mange forskellige aktører og instanser er løbende involveret. For den udsatte grønlænder kan det være et problem at overskue, hvad aktørerne hver især kan hjælpe med. Samtidig kan det være et problem, hvis forskellige forvaltninger følger forskellige målsætninger og arbejder med varierende strategier, eller hvis forskellige aktører forsøger at påvirke den enkelte i hver sin retning. Borgere, som i forvejen kan have vanskeligt ved at overskue deres situation, risikerer at blive mere usikre og forvirrede, aktørerne risikerer i praksis at modarbejde hinanden, og indsatserne kan i sidste ende være nyttesløse. En projektmedarbejder fra Vesterbro fortæller:

Der er meget ukoordineret arbejde fra alle instanser. En af mine deltagere havde 6-7 parter rundt omkring, som mente, de skulle noget forskelligt.

Udfordringen er, hvorledes der skabes en sammenhæng mellem indsatserne og en koordinering og opfølgning, som tager udgangspunkt i den enkelte. Denne problemstilling er ikke afgrænset til kun at gælde for udsatte grønlændere. Den er relevant for mange udsatte grupper, men hvis man skal tolke på baggrund af interviewene, er det tilsyneladende en kendsgerning, at der særligt i forhold til indsatserne over for udsatte grønlændere ofte er mange aktører på banen.

Problemstillingen med manglende koordination er relevant både i forhold til koordinering mellem private aktører, koordinering mellem private og offentlige aktører og koordinering mellem forskellige offentlige aktører. I et af projekterne peges der på, at indsatserne til tider kan være for fastlagte ud fra de enkelte aktørers kompetenceområder uden i tilstrækkeligt omfang at tage hensyn til de særlige behov eller problemer, som borgeren har. Dette konstateres i en statusrapport fra projekt helhedsorienteret indsats på Vesterbro:

“Det virker nogle gange som om, systemerne hver for sig har en lineær tankegang, hvor der fremskrives en rute, brugeren skal følge for at opkvalificere brugeren eller kompensere for manglerne. En bruger kan et sted tilbydes kurser, uddannelse ol., men det kan være svært at forholde sig til, når en stor del af den øvrige tilværelse er væltet. Koncentrations- og indlæringssevne er lav. Omvendt er det nødvendigt for brugeren at fylde sin dagligdag ud med noget andet end rusmidler og tanker. Det er et dilemma at skulle bryde cirklen uden at stille for store krav.” (Ellermann 2008, s. 42-43.)

Nogle af projekterne har meget konkrete eksempler på, hvordan borgere falder imellem flere stole i systemet, fx mellem forskellige forvaltninger eller socialcentre på grund af komplicerede problemstillinger.

Det følgende eksempel er taget fra et af projekterne, der har fået midler fra puljen. Det illustrerer, hvorledes forskellige aktører eller systemer kan have tendens til primært at fokusere på egne regler og procedurer, hvilket kan

vanskeliggøre den helhedsorienterede indsats for den svært udsatte grøn-
lænder:¹⁴

Den syge mand

Manden bor i en værelsesudlejning i et ældre etagebyggeri. Værelset er på tredje sal og der er ikke elevator. Der er adgang til et uhygiejnisk køkken uden køleskab og et lille toilet med bad. Der er begrænset adgang til varmt bad grundet en lille vandvarmer. Værelset har en størrelse, som er stort nok til, at der kan være en seng og et bord. Manden har fra første kontakt ikke kunnet tage vare på sig selv. I det første år, efter jeg etablerede kontakt, boede der en grønlandsk kvinde, som i perioder hjalp manden med vask, indkøb m.m. Ud over kvinden har han en ven, som hjælper, når det går rigtig dårligt. Mandens sag hører til i et handicapcenter, som ved projektstart har en begrænset kontakt med manden. Manden har et stort alkoholforbrug, men er ikke støjende, og han har ej heller gæster på værelset.

Fra starten af kontakten forsøgte jeg at få etableret en hjemmehjælp, da det var for usikkert at satse på, at den grønlandske kvinde kunne hjælpe. Kvinden var ustabil, da hun havde et stort alkoholforbrug. Der blev givet afslag på hjemmehjælp, da stedet ikke opfyldte arbejdsmiljøreglerne mht. stikkontakter, plads, badeforhold o.l. Det lykkedes på et tidspunkt at få bevilget tøjvask, men denne ordning kom ikke til at fungere tilstrækkeligt, da der ikke var dørtелефон i opgangen, og da manden ikke altid var på værelset. Han kunne ikke overholde tidspunkterne for aftalen. Manden gik ofte ned på torvet for at drikke sammen med andre. Dette til trods for at han var dårligt gående. På samme måde fik han trukket/kravlet sig op ad trapperne.

Denne hjælp kom ikke til at fungere tilfredsstillende, idet det krævede, at manden var hjemme, når hjemmehjælpen kom. Hjemmehjælpen havde samtidig svært ved at komme på et fast tidspunkt hver gang. Yderligere forudsatte det, at manden havde penge til at betale for tøjvasken. Manden havde ikke struktur nok i sit liv til at kunne profitere af et sådant tilbud, og efter en periode blev hjemmehjælpen sat i bero.

Det blev forsøgt at tilbyde manden en plads på et herberg med tilknyttet plejepersonale. Manden ville ikke være i dette tilbud og forsvandt. Han boede en periode på gaden, indtil han kunne få et værelse, hvor han tidligere boede. Manden kommunikerede, at han havde brug for at være sammen med andre grønlandere og helst sådan, at han kunne bo i nærheden af de lokale mødesteder, såsom værtshusene i området. Denne afgrænsning begrænsede mulighederne for at tilbyde et relevant boligtilbud.

For omkring et år siden fraflyttede den beboer, der hjalp ham. Siden er hans tilstand forværret – han bliver indlagt på hospital 1-2 gange om måneden.

Det blev tydeligt, at han havde brug for væsentlig støtte – bleskift, bad, mad, tøjvask, rengøring o.l. Hjemmehjælpen begyndte at komme hjem til ham. Man lukker sig nu ind til ham, hvis han ikke åbner, og man sørger for at have penge til at købe ind for. I starten træffes manden ikke hjemme, men i takt med at han bliver dårligere, opholder han sig hjemme. I den sidste periode forlader han ikke værelset, men ligger i sin seng. Hjemmehjælpen har svært ved at hjælpe manden, da boligforholdene begrænser mulighederne og vurderer, at de ikke kan give tilstrækkelig hjælp.

Samtidig arbejdes der på at give manden et boligtilbud, der kan dække hans behov. Jeg har kontakt med et plejehjem for demente alkoholikere, som mener, at manden er deres målgruppe. Indstillingspapirer udarbejdes og

¹⁴ Eksemplet er gennemskrevet af Rambøll Management for at sikre anonymisering.

indsendes til den relevante forvaltning. Der gives afslag, da det vurderes, at manden ikke er målgruppen. Det begrundes blandt andet med, at det ikke er blevet forsøgt at have manden boende i en handicapvenlig bolig, hvilket er korrekt, idet samme forvaltning har givet afslag på en sådan bolig på grund af hans misbrug. Det begrundes ligeledes, at han ikke er blevet udredt for demens, hvilket er korrekt. For at blive udredt for demens kræver det, at man er ædru i en længere periode, og i mandens tilfælde vurderes det, at det ikke er muligt at afgøre, hvad der skyldes afasi, og hvad der skyldes en eventuel demens. En hjerneskanning viser, at der er en forkalkning i hjernen. Der er klaget over sagen, og afgørelse afventes. Manden bor fortsat på sit værelse. Der er blevet undersøgt andre muligheder, som dog ikke er i det ønskede område, men alle har ventetider på et år eller mere.

Det har i projektperioden ikke været muligt at tilbyde en egnet bolig til manden, der tilgodeser hans behov. Der arbejdes fortsat på en løsning.

Der er ingen grund til at antage, at ovenstående eksempel skulle være særligt gældende netop for udsatte grønlændere. Der er snarere tale om et mere generelt problem, som handler om, at delsystemer kan have en tendens til at lukke sig om sig selv, og at indsatserne over for de allersvageste ikke altid hænger tilstrækkeligt sammen. Hver især træffer aktører og instanser valg og beslutninger, som meget vel kan være fint i overensstemmelse med lovgivning, procedurer og korrekt sagsbehandling, uden de dog er i stand til at tilbyde en indsats, der ser borgeren i en helhedsorienteret vinkel. Særligt i sager, hvor borgerne kan have vanskeligt ved selv at formulere behov og ønsker, kan der være et problem. Her er det vigtigt at anerkende, at grønlændere, således som det er dokumenteret i flere rapporter og i interview som led i denne evaluering, ofte har en relativt dårlig forståelse af, hvordan systemet egentligt fungerer. Uden denne systemforståelse kan det være vanskeligt at begå sig i systemet, og det kan endvidere betyde, at mange instanser forsøger at tilbyde hjælp, uden de indbyrdes er opmærksomme på de tiltag, som er sat i gang fra anden side.

Man kan med ovenstående eksempel i tankerne formode, at særligt udsatte grupper kan have brug for, at bestemte medarbejdere får til opgave at sikre, at indsatserne for de allersvageste udsatte borgere koordineres og udvikles for at tage hensyn til borgernes særlige behov og problemstillinger. Dette er også vigtigt i de tilfælde, hvor borgerne bevæger sig rundt i byen på tværs af de distrikter og områder, som indsatserne normalt er organiseret efter.

Projektet om en advancementsmentor i København er et eksempel på dette. Arbejdet går her ud på blot at sikre helt nødvendige ting, der kan lette borgernes tilværelse i dagligdagen og måske hjælpe med at stabilisere situationen for den enkelte:

Avancementsmentor

Der er tale om et forsøgsprojekt, som skal afdække de muligheder, der er for at skabe resultater blandt de allerdårligst stillede socialt udsatte grønlændere igennem en intensiv indsats.

Mere konkret drejer projektet sig om, at en advancementsmentor følger 10 socialt udsatte grønlændere i en funktion som en støttekontaktperson og som bisidder. Avancementsmentoren er ikke tilknyttet et socialcenter, og har ingen geografiske afgrænsninger inden for Københavns kommune, så mentoren kan følge borgerne uanset bopæl eller opholdssted. Mentoren skal følge borgeren, uanset hvorvidt vedkommende avancerer eller falder tilbage, hvilket netop ligger i advancementskonceptet. Borgeren har ingen mulighed

for ikke at deltage i projektet, der kan ikke takkes nej til projektet. Gennem bisidder og støttefunktionen fungerer mentoren som borgerens bindeled til systemet.

Støtte til de allermest udsatte

Hvordan arbejder du?

Vi gør det, at vi altid har en aftale om, hvornår vi ses næste gang, og vi laver et aftalested, hvor de som oftest er eller er lige i nærheden. Og de har mit nummer, og de kan ringe/sms'e. Og dem med lejlighed i Nordvest, dem ringer jeg til, inden jeg cykler ud til dem. Så taler vi om, hvad der rører sig, hvordan det går og ser på planen og forsøger at følge den.

Hvad kan sådan en plan bestå i?

Alt, det kan være fra at komme indendørs, til at de skal til læge. Og en der skal til sagsbehandler. Og det kan tage lang tid. Det kan også være dem, som er ved at få en herbergsplads, at de skal til forsamtale. Eller hvis en skal have hjælp til at købe ting ind.

Og en der gerne ville på afrusning, hvordan kan det foregå... og så havde vi tæt kontakt under afrusningsforløbet. Vedkommende ringede hver dag. De kan ikke vælge mig fra, men det gør de heller ikke. Der er kun en enkelt, som vælger mig fra i perioder.

Kan du fortælle om handleplaner

Vi laver mundtlige handleplaner, har kun en skriftlig med en, der er i lejlighed. Så gør vi det ud fra, hvilke mål de har.

Er det kortsigtede eller langsigtede handleplaner?

Det er forskelligt. Det kan være begge dele. Der var en, som startede i projektet, som havde en lejlighed, som han aldrig var i. Så havde vi en langsigtet handlingsplan om at sige lejligheden op og få et værelse på Sundholm. Det kan virke som store skridt for ham. Gælden til Lejerbo skulle betales, og deltageren skulle have en særlig fremgangsmåde. Og nu bruger han meget energi på at være på værelset og kan så ikke overskue at møde sagsbehandlere.

Kalder du det for handleplan?

Ja. Det gør jeg. Men jeg tror, det er svært for dem. Med dem i Stjerneskipet taler jeg ikke om handleplaner, men mere om hvad de ønsker, og hvordan de når det. Det kan være alt fra at få øjencreme eller til at være på vej til en bolig eller hente post.

Brugen af sociale handleplaner fremhæves også i andre projekter som et koordinationsredskab, der kan være med til at tydeliggøre udviklingen hos den enkelte bruger for både brugeren og medarbejderen. Men de sociale handleplaner er ikke kun en metode til at tydeliggøre et forløb og en udvikling i arbejdet. Handleplaner kan også fungere som omdrejningspunktet for samarbejdet mellem forskellige aktører og instanser i en helhedsorienteret indsats for den enkelte, om end dette som oftest vil nødvendiggøre, at den er skriftlig.

Som led i evalueringen er projekterne i en telefonsurvey blevet spurgt, om de mener, at brugerne har fået en mere helhedsorienteret indsats som følge af puljemidlerne. I 10 ud af de 11 projekter, der lavede en direkte indsats over for brugerne, vurderede projektmedarbejderne, at brugerne i høj grad modtager en mere helhedsorienteret indsats som følge af puljemidlerne. Det

sidste projekt med en direkte indsats vurderede, at dette kun var sket i nogen grad (Kaosboliger på Christiania). Spørgsmålet om helhedsorienterede indsatser er ikke relevant for de øvrige typer af projekter.

Spørgsmålet er imidlertid, om projekternes egne vurderinger også afspejler, at der reelt foregår en bred koordinering af indsatser med mange andre aktører. En forudsætning for at yde en helhedsorienteret indsats er i sagens natur, at man har kontakt til andre aktører på feltet, da et enkelt tilbud sjældent kan rumme eller håndtere alle problematikkerne, der er knyttet til de allersvageste grønlandere. Derfor blev projekterne også spurgt, hvilke andre aktører/instanser man har samarbejdet med eller haft kontakt til i forbindelse med projektførelsen. Svarene fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 6-1 Projekternes kontakt/samarbejde med andre aktører/instanser

Projekter der har haft kontakt/samarbejde med andre aktører/instanser	
Aktører/instanser	Antal
Lokalcentre, fx sagsbehandler	14 ud af 20 projekter
Misbrugsbehandling	14 ud af 20 projekter
Sundhedsvæsenet/læge (somatisk)	13 ud af 20 projekter
Psykiatriske tilbud	10 ud af 20 projekter
Jobcentre/virksomheder eller lignende	15 ud af 20 projekter
Boligtilbud/-anvisning (offentligt/privat regi)	11 ud af 20 projekter
Tilbud om sprogundervisning	5 ud af 20 projekter
Tolkebistand	9 ud af 20 projekter
Boformer for hjemløse	14 ud af 20 projekter
Frivillige organisationer/private aktører	16 ud af 20 projekter

Overordnet viser projektmedarbejdernes besvarelser, at der er kontakt og samarbejde med andre aktører og instanser i de enkelte projekter. Færrest af projekterne har haft kontakt til tilbud om sprogundervisning og tolkebistand. En af grundene er, at nogle projekter selv har kompetence til at tilbyde dette.

Generelt må det siges, at en overordentlig stor del af projekterne faktisk har haft kontakter til rigtig mange aktører på feltet. Dette siger ikke i sig selv noget om karakteren af kontakten, men at kontakten er der, er i hvert fald en forudsætning for bedre koordinering og helhedsindsats. Det er ikke muligt på baggrund af evalueringen at vurdere, hvilke aktører/instanser projekterne har haft det tætteste samarbejde med.

Afslutningsvis er det værd at trække følgende vurdering frem fra statusrapporten om den helhedsorienterede indsats på Vesterbro:

”De får en god hjælp og støtte fra medarbejderne i de grønlandske væresteder. Der tilbydes hjælp til at klare de mest basale ting i dagligdagen, og samværet med andre grønlandere giver en tryghed. Der er gode muligheder for at hjælpe den enkelte bruger med at få stabiliseret sin situation og i en vis grad fastholde tilstanden. Disse muligheder understøttes af det øgede samarbejde og koordineringen af brugernes sociale handleplaner. Der kan i et vist omfang skabes orden på de basale behov – såsom fx økonomi, mad, et sted at være, et socialt samvær.” (Ellermann 2008, s. 42.)

Erfaringerne fra casestudier med projekterne, som har arbejdet på at udvikle mere helhedsorienterede indsatser for udsatte grønlandere, peger på, at det med løbende og målrettet arbejde med opfølgning for den enkelte er muligt at styrke den helhedsorienterede indsats. Hermed er ikke sagt, at projekterne har løst målgruppens problemer, men de har vist, at det med en vedholdende og tæt opfølgning over for den enkelte er muligt at bidrage til en løsning af konkrete problemstillinger for borgeren og dermed også en umiddelbar bedring af borgerens livskvalitet. Samtidig vurderer 10 ud af 11 projekter, som har haft direkte indsatser over for brugere, at projekterne har medvirket til at styrke helhedsorienterede indsatser for den enkelte. På denne baggrund vurderer Rambøll Management, at puljen på et overordnet plan har medvirket til en styrkelse af helhedsorienterede indsatser i de projekter, hvor indsatserne har været rettet direkte mod socialt udsatte grønlandere.

6.3 Koordination af og overblik over indsatserne for udsatte grønlandere

En ting er imidlertid koordinering af de indsatser, som foregår over for den enkelte udsatte grønlander. Noget andet er, om der foregår en koordinering af indsatserne over for udsatte grønlandere på et mere overordnet plan. I afsnittet ser vi nærmere på dette spørgsmål.

Umiddelbart hænger spørgsmål om koordinering meget tæt sammen med spørgsmålet om samarbejde mellem aktørerne. Vi skiller imidlertid de to dimensioner ad, og fokuserer først på koordinering af indsatser på et mere overordnet plan, og derefter på det mere konkrete samarbejde i praksis.

Projekterne blev spurgt, hvordan de vurderede, at indsatserne blev koordineret med kommunens/regionens forvaltning igennem projektforløbet.

Tabel 6-2 Antal projekter, der angiver, at der har været koordinering mellem projekt og kommunens forvaltning

	Projektledernes vurdering	Socialchefernes vurdering
Løbende koordinering	6 ud af 20 projekter	Esbjerg, Odense og Aalborg kommuner
En vis koordinering	7 ud af 20 projekter	København og Århus kommuner
Begrænset koordinering	7 ud af 20 projekter	-
Respondenter	20	5

Tabellen viser, at koordineringen mellem projekter og kommunal forvaltning har varieret, men for nogle projekter er spørgsmålet om koordinering heller ikke relevant, da der har været tale om interne aktiviteter, der ikke har nødvendiggjort koordinering med kommunen. Alle 6 projekter, som angiver, at der har været en løbende koordinering, vurderer, at dette har påvirket projektets resultater positivt.

Sammenholdt med disse vurderingerne angiver cheferne for det sociale område i kommunerne Esbjerg, Odense og Aalborg alle, at der er tale om en høj grad af koordinering af indsatserne for udsatte grønlandere i deres respektive kommuner, mens man i Århus og København svarer, at der kun er koordinering i nogen grad.

Det er dog ikke helt entydigt, at koordinationen er en direkte følge af puljemidlerne. I Esbjerg peger man reelt på storbypuljen som afgørende for at sikre, at der er skabt kontakt til alle de socialt udsatte grønlandere, og at der overordnet er sket en kvalitetsudvikling af indsatsen over for de socialt

udsatte grønlændere. I Aalborg blev det fremhævet, at der foregår en høj grad af koordination og et godt samarbejde i kraft af frontmødet, men det er også vurderingen, at det ikke har noget med puljemidlerne at gøre.

To af de syv projekter, som angiver, at der har været begrænset koordinering, vurderer, at det har påvirket projektets resultater negativt. Begge projekter – 'Tolkebistand DGH København' og 'Supervision for medarbejdere DGH København' – er forankret i Det Grønlandske Hus i København. Bestyrelsesformanden for Det Grønlandske Hus i København angiver generelt, at samarbejdet ikke altid lykkedes, hvilket kædes sammen med kommunens størrelse og en kompliceret forvaltningsstruktur. Kofoeds Skole i København angiver ligeledes, at det til tider kan være vanskeligt at indgå bindende aftaler på ledelsesniveau i kommunen, hvorimod det lokale samarbejde forløber fint. Det fremhæves også, at der i København er en lang række forskellige aktører på banen på området, hvilket i nogle tilfælde giver problemer med koordineringen.

Det påpeges endvidere i andre projekter, at de til tider oplever, at det kan hæmme muligheden for at skabe afgørende forandring for udsatte grønlændere, hvis der er lang ventetid på tilbuddene, når brugeren først er blevet motiveret til at komme i gang. Interview med øvrige aktører på feltet peger på, at der stadig mangler koordinering og tværsektorielt samarbejde for at sikre en mere helhedsorienteret indsats på området.

Det er Rambøll Managements vurdering, at man ikke på baggrund af projekterne, som er sat i værk som opfølgning på Hvidbogen om udsatte grønlændere, kan forvente, at problemerne med manglende helhedsorienterede indsatser løses med ét slag. Der har for nogle projekter været problemer med manglende koordinering, og problemet synes mest udtalt i København, hvor to af projekterne vurderer, at manglende koordinering har haft en negativ indflydelse på projektets resultater.

6.4 Samarbejde, dialog og erfaringsudveksling mellem aktørerne

Hvor foregående afsnit omhandlede koordinering af indsatserne på et mere overordnet plan, fokuserer dette afsnit på det samarbejde, som foregår mere konkret i praksis.

Et godt samarbejde forudsætter, at aktørerne har viden om hinanden og de indsatser, som de øvrige aktører tilbyder. I rapporten fra Center for Kulturanalyse gives et eksempel på et godt samarbejde mellem aktørerne, der kan føre til en koordinering af indsatserne i henhold til brugerne. Baggrunden for samarbejdet bygger på, at visse botilbud/væresteder stiller krav om misbrugsbehandling som en forudsætning for, at brugeren kan opholde sig der, mens andre ikke stiller denne slags krav. Koordineringen af indsatsen består i, at projektmedarbejderne i de to tilbud sender brugere til det sted, der bedst matcher brugerens behov (Center for kulturanalyse 2006:54).

Fx kan en bruger dukke op på et værested med krav om misbrugsbehandling, men brugeren kan ikke overskue dette krav. I dette tilfælde kan brugeren så henvises til et værested, hvor det er tilladt at have et misbrug. Omvendt kan værestederne med misbrugere sende deres brugere videre til værestederne med krav om behandling, hvis brugerne er blevet motiveret for denne forandring (Center for Kulturanalyse 2006:54). Rapporten fra Center for Kulturanalyse belyser således, hvordan der er en tæt sammenhæng mellem gode samarbejdsrelationer mellem aktørerne på den ene side og en helhedsorienteret indsats i forhold til brugeren på den anden.

Et samarbejde eller en kontakt til en anden aktør eller instans kan dække over alt fra en enkel telefonsamtale til en fast ugentlig kontakt. Alle projekt-

medarbejderne på nær en enkelt karakteriserede samarbejdet med andre aktører, der arbejdede med udsatte grønlændere i kommunen, som løbende. Den sidste projektmedarbejder har siddet i Det Grønlandske Hus i Odense på projektet 'Hjemmeside DGH Odense'. Denne projektmedarbejder vurderer, at dette samarbejde har været forholdsvis konstruktivt.

Tabel 6-3 Andelen af projekter, der angiver, hvorledes de vil karakterisere samarbejdet med øvrige aktører i kommunen opdelt på, om de vurderer, at samarbejdet er konstruktivt. Procent*

	Løbende samarbejde	Sporadisk samarbejde	Begrænset samarbejde	Ikke noget samarbejde	I alt	Antal I alt
Meget konstruktivt	32	0	0	0	30	6
Forholdsvis konstruktivt	68	100	0	0	70	14
Ikke særligt konstruktivt	0	0	0	0	0	0
I alt	100	100	0	0	100	-
Antal i alt	19	1	0	0	-	20

19 ud af 20 projekter angiver, at der er et løbende samarbejde. 6 projekter ud af disse (svarende til 32 %) vurderer, at samarbejdet er meget konstruktivt¹⁵, mens 14 projekter (svarende til 68 %) angiver, at det er forholdsvis konstruktivt.

Overordnet peger besvarelsene i retning af, at udbyttet af det eksisterende samarbejde kan højnes, og umiddelbart må konklusionen være, at samarbejdsrelationerne nok er forbedret (jf. hvad der er fremkommet i de kvalitative interview), men stadig lader noget tilbage at ønske.

Alle cheferne for det sociale område i kommunerne vurderer, at der er tale om en høj grad af samarbejde med andre aktører, der arbejder med indsatser på området. Cheferne nævner særligt Det Grønlandske Hus og Koføeds Skole som vigtige aktører i samarbejdet om indsatser over for udsatte grønlændere. Andre vigtige aktører nævnes dog også som centrale, men man har i besvarelsene primært tænkt på aktørerne med specifik indsigt i forholdene for udsatte grønlændere. En socialchef vurderer endvidere, at de forløb, der har kørt i forbindelse med projekterne, har været med til skærpe sagsbehandlernes opmærksomhed over for målgruppen, hvilket omtales som en opkvalificering af medarbejderne.

I Aalborg fremhæves det gode samarbejde, som fungerer i form af frontledermøder og medarbejdermøder, hvor der er mulighed for at drøfte konkrete sager. De selvejende institutioner anses som meget vigtige aktører og eksperter på området. I det hele taget giver alle relevante aktører udtryk for en særlig og givtig samarbejdskultur i Aalborg Kommune vedrørende arbejdet med socialt udsatte grønlændere (se boksen nedenfor).

Samtidig kritiserer socialchefen i Aalborg, at kommunen i realiteten slet ikke er orienteret om et af de projekter, som de selvejende institutioner kører i kommunen. Det pointeres, at det er ganske vanskeligt for kommunerne at koordinere indsatserne, hvis de ikke orienteres om, hvilke projektmidler der gives til lokalt forankrede projekter. Denne problemstilling er ikke specielt

¹⁵ Tolkebistand DGH København, Projektkoordinator og etnografisk tilgang Århus, Støtte- og kontaktpersonordning, Støttekontaktperson, Formidlingsprojektet, Danskundersøvningsprojektet.

afgrænset til indsatsen over for udsatte grønlændere, men omhandler også samspillet mellem centrale puljemidler og lokale indsatser mere generelt.

Gode samarbejdsrelationer i Aalborg

Overordnet set er der i Aalborg Kommune et institutionelt samarbejde i form af frontmødet. Her mødes forskellige aktører der arbejder med socialt udsatte mennesker. Det være sig herberger, misbrugscentre, Kofoeds Skole, Det Grønlandske Hus, brobyggerne, kommunens SKP'ere, forvaltningen etc. Frontmødekonceptet skaber ifølge medarbejderne et unikt og godt fundament for samarbejde, som ikke findes tilsvarende i andre byer. På frontmøderne kommer særlige udfordringer og problemstillinger frem, og der skabes en kultur af samarbejde, videndeling og fælles metodeudvikling. På baggrund af frontmøderne skabes der præcedens for at tale sammen, der konstitueres små uformelle og tværgående ad hoc-arbejdsudvalg mellem de forskellige relevante aktører inden for feltet.

En medarbejder tilskriver frontmødernes betydning for indsatsen rettet mod socialt udsatte grønlændere på følgende vis: *Hvis frontmødet ikke eksisterede, ville der være et kæmpe problem i forsøget på at imødekomme udfordringerne. På frontmøderne kommer udfordringerne og helhedsproblemstillingerne frem i lystet. Vi kan se overordnede problemer og tendenser, og på baggrund heraf handler vi samlet og koordinerer indsatsen mellem værestederne, herberger, Kofoeds Skole, Det Grønlandske Hus etc.*

Alt i alt foregår der en bred erfaringsudveksling mellem parterne i forbindelse med projektet. Denne erfaringsudveksling er mere eller mindre systematiseret i kraft af frontmøderne. Dertil påpeger flere medarbejdere og personale i forvaltningerne, at projekter omkring socialt udsatte udspringer af erfarings- og videndelingen på frontmøderne.

En del af midlerne til styrkelse af samarbejde, dialog og erfaringsudveksling er gået til afholdelse af lokale aktiviteter, hvor aktører, der arbejder på feltet, har fået midler til at arrangere temadage, supervision, dialogarrangementer, gå-hjem-møder mv. for at opkvalificere de medarbejdere, der arbejder på feltet. Effekten af disse midler er ikke evalueret direkte, men gennemgående er det vurderingen, at midlerne har bidraget til at sætte mere fokus på området og dermed har været medvirkende til at give området et løft.

Eksempelvis vurderer en repræsentant for Kofoeds Skole, at midlerne i høj grad har bidraget til at rykke holdninger. De har medvirket til at ændre og nuancere synet på grønlænderne i medarbejdergruppen. Ændringen består fx i, at man ikke længere automatisk fokuserer meget på grønlændere som mennesker med bestemte karaktertræk, der kan behandles ens, blot fordi de er grønlændere, men at man i højere grad må se på den enkeltes forhold, problemer og baggrund. På denne måde har midlerne medvirket til at opkvalificere medarbejderne og give en større faglig styrke i arbejdet (interview med repræsentant for Kofoeds Skole).

Generelt peger ovenstående på, at helhedsorienterede indsatser og samarbejdsrelationer er blevet styrket som følge af de aktiviteter, der er sat i gang i forbindelse med opfølgning på Hvidbogen. Det er Rambøll Managements vurdering, at mange af de igangsatte aktiviteter ikke ville være ført ud i livet uden den særlige tilførsel af midler, som puljen muliggjorde. Puljen synes på denne baggrund at have styrket forståelsen af vigtigheden af helhedsorienterede indsatser, samtidig med at samarbejdsrelationerne er blevet styrket mellem aktørerne på feltet. Lokalt er der imidlertid forskelle på, hvordan relationerne har været i praksis. I nogle kommuner peger aktørerne på et godt

og konstruktivt samarbejde, mens flere aktører peger på manglende ledelsesmæssigt fokus på feltet fra kommunalt plan.

7. Holdninger til særlige indsatser over for udsatte grønlandere

I dette kapitel gennemgås projekternes holdninger til arbejdet med udsatte grønlandere. Der fokuseres særligt på, hvilke tilgange projekterne har til arbejdet, og i hvilket omfang holdningerne har ændret sig over tid. Kapitlet er således med til at besvare evalueringsspørgsmål 4 om, hvorvidt der er sket holdningsændringer til at yde en særlig indsats for socialt udsatte grønlandere.

I første afsnit gennemgås de forskellige tilgange til arbejdet, der kan genfindes i litteraturen om udsatte grønlandere. I andet afsnit analyseres det, i hvilket omfang disse holdninger genfindes i projekterne. I tredje afsnit ses der på, i hvilket omfang der er sket en udvikling i holdningerne i projektperioden.

7.1 Forskellige tilgange til arbejdet med udsatte grønlandere

Indledningsvis gennemgås kort, hvilke forskellige opfattelser der er til arbejdet med udsatte grønlandere. Der ses, dels på hvordan gruppen opfattes, dels på hvordan arbejdet organiseres. Der er primært tale om en teoretisk udlægning. Dette betyder, at vi i det følgende afsnit skitserer nogle idealtyper af positioner. Disse idealtyper er ikke direkte afspejlet i lige så klare positioner eller arbejdsformer i projekterne, men idealtyperne kan bruges til at klargøre nogle af forskellene i projekternes arbejde og tilgang.

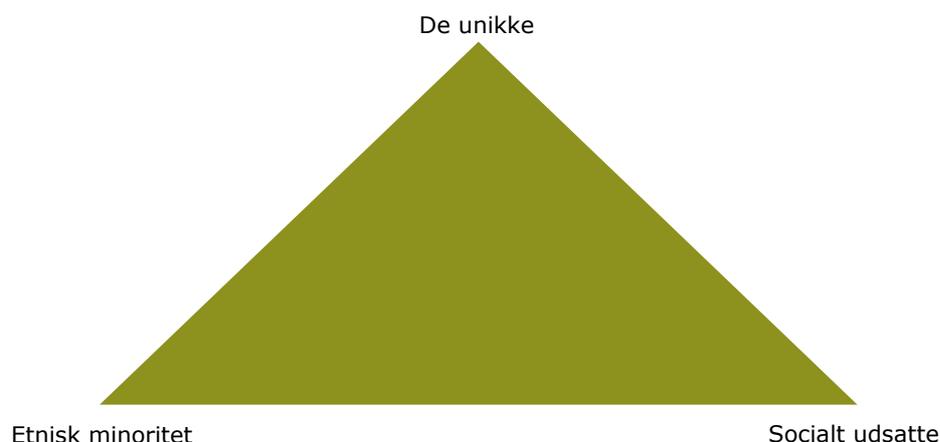
7.1.1 *Tilgange til gruppen af udsatte grønlandere*

Center for Kulturanalyse kommer i deres rapport 'Små skridt, store forandringer' ind på en karakteristik af problematikken med de socialt udsatte grønlandere. I denne forbindelse skitseres to vinkler, hvor den ene tager udgangspunkt i det sociale, der kan sammenlignes med andre udsatte grupper. Den anden vinkel tager i stedet for udgangspunkt i det kulturelle og ser grønlanderne som en særlig gruppe (Center for Kulturanalyse 2006:17). Der er altså uklarhed inden for feltet med hensyn til, hvilket syn gruppen skal ansues med. Center for Kulturanalyse tilslutter sig i denne sammenhæng et udgangspunkt, hvor de forskellige vinkler får lov at optræde ved siden af hinanden, ud fra et argument om at de vanskeligt kan adskilles fuldstændigt (Center for Kulturanalyse 2006:19).

Der omtales endvidere en deling mellem et system- eller personorienteret perspektiv i henhold til, hvor der opstår problemer i mødet mellem gruppen og systemet. I det systemorienterede perspektiv kan de socialt udsatte grønlandere til dels sammenlignes med andre etniske minoriteter med hensyn til barrierer, såsom manglende sprogkunderskaber og systemforståelse. I det personorienterede perspektiv er opmærksomheden i stedet rettet mod grønlandernes krav om tilbud, der kan rumme fx misbrug og gæstfrihed, som er kombineret med et særligt karaktertræk, hvor grønlanderne beskrives som tilbageholdende med at opsøge systemet.

For at give et overblik over disse sammenligninger har Rambøll Management opstillet en model, hvor de tre former for sammenligninger fremstår som poler inden for en kategorisering af grønlandere. I henhold til Center for Kulturanalyse skal de enkelte vinkler ikke ses som adskilte, men netop som poler, der kan være mere eller mindre dominerende i de enkelte projekters syn på gruppen.

Figur 7.1 Kategoriseringen af de socialt udsatte grønlændere

1. Når grønlændere ses som *unikke*, sættes der fokus på deres kulturelle ophav. Et tilbud vil her gå på at dyrke og styrke det kulturelle, fx omhandle undervisning på grønlandsk eller kajakbygning.
2. Når grønlændere ses som en *etnisk minoritet*, sættes der fokus på, at grønlænderne kommer fra en anden kultur og har et andet sprog end andre danske statsborgere. Et tilbud vil her gå ind og søge at rumme dette kulturmøde, fx tolkeservice.
3. Når grønlændere ses som *socialt udsatte*, sættes der fokus på deres sociale situation frem for deres kulturelle. Et tilbud ud fra denne kategori henvender sig til personer med bestemte sociale problemer på tværs af kulturel baggrund, fx misbrugsbehandling.

Center for Kulturanalyse har i deres rapport opridset, at der er en antagelse om, at socialt udsatte og hjemløse grønlændere udgør en særlig gruppe, hvilket ses ved, at denne overhovedet skilles ud og problematiseres. Center for Kulturanalyse forklarer denne udskillelse ved, at der for det første er tale om et emne, der er kommet på mode som følge af Tøgebys '*Grønlændere i Danmark. En overset minoritet*' samt efterfølgende Socialministeriets Hvidbog (Center for Kulturanalyse 2006:14).

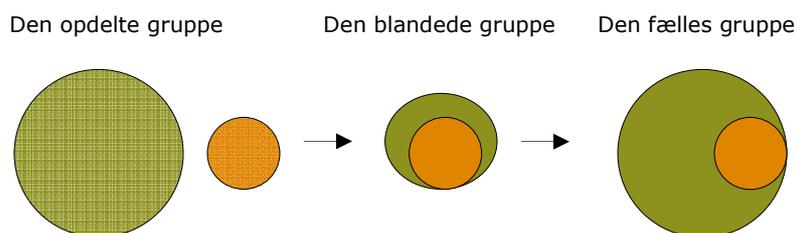
Lektor Catharina Juul Kristensen ved Institut for Samfundsvidenskab og Erhvervsøkonomi ved Roskilde Universitetscenter har skrevet paperet "*Differentieret social integration som teoretisk og praktisk redskab i aktiveringsarbejdet*". Heri fremsætter hun begreber til brug ved analyse af det praktiske arbejde med socialt udsatte grønlændere. Kristensen peger i denne forbindelse på, at de socialt udsatte grønlændere har behov for et dobbeltblik, der på den ene side medtager deres status som socialt udsatte og på den anden side deres status som værende personer af anden etnisk herkomst. Samtidig fremhæves det, at grønlænderne har et særligt forhold til Danmark, og dermed udgør de en lidt unik gruppe. Kristensen pointerer yderligere, at der sideløbende med dette dobbeltblik er behov for at holde øje med individuelle forskelle og ligheder i gruppen (Kristensen 2005:1).

Kristensen opridser således de tre poler fra overstående figur, men har hovedfokus på polerne *etnisk minoritet* og *socialt udsatte*, mens polen om *de unikke* nærmere bliver nævnt i forbifarten. Til gengæld har Center for Kulturanalyse særligt fokus på den sidstnævnte pol. Dermed virker det som, at modellen rammer en relevant diskussion i feltet, men at der stadig hersker uklarhed om, hvilke elementer der skal være styrende i arbejdet.

7.1.2 Tilgangen til arbejdet med udsatte grønlandere

Der opstår en anden, men beslægtet diskussion i henhold til selve arbejdet med de socialt udsatte grønlandere, der går på, hvilken gruppeform grønlanderne skal indgå i ved tilbuddene. Dette kommer tydeligst frem i et af projekterne i puljen, der arbejder med proces gennem forskellige gruppeformer. Processen er søgt illustreret i Figur 7.2. Således starter projektet med at arbejde med den opdeltede gruppe mod at få grønlanderne videre i blandede grupper, og det endelige mål er, at grønlanderne kan indgå i de brede almene tilbud i en fælles gruppe (projekt 12).

Figur 7.2 Processen igennem de forskellige gruppeformer i arbejdet med socialt udsatte grønlandere

1. *Den opdeltede gruppe* går på, at der arbejdes med de socialt udsatte grønlandere i en gruppe for sig, der således hverken blandes med socialt udsatte danskere eller andre etniske minoriteter. Argumentet herfor er, at grønlanderne er lettere at motivere og fastholde, når de udgør en gruppe, frem for når de er alene. Argumentet imod denne form er, at grønlanderne her isoleres, hvilket kan hæmme integration (Center for Kulturanalyse 2006:7).
2. *Den blandede gruppe* går ud på, at der arbejdes med en gruppe, der består af en lille gruppe grønlandere, der blandes med andre i en lignende situation. Det vigtige her er, at grønlanderne ikke er alene eller i kraftigt mindretal i forhold til resten af gruppen. I den blandede gruppe kan deltagerne finde styrke og sammenhold internt i gruppen af grønlandere, samtidig med at deltagerne kommer ud blandt andre grupper. Argumentet imod denne gruppeform er, at der stadig tages særligt hensyn til grønlanderne, hvilket kan være med til at marginalisere dem.
3. *Den fælles gruppe* går på, at grønlanderne skal indgå i grupper, hvor der er tale om andre udsatte i lignende situationer, og dermed fastholdes der ikke nødvendigvis en undergruppe af grønlandere i denne gruppe. Argumentet for denne form er, at grønlandernes særstatus her er skåret væk, hvilket kan være med til at øge fokus på at udvikle deres kompetencer. Argumentet imod denne form er, at grønlanderne vælger tilbud med denne form fra, da de søger mod de grønlandske fællesskaber (Center for Kulturanalyse 2006:6).

7.2 Projekternes holdninger til arbejdet

I dette afsnit gennemgås de konkrete projekters holdninger til arbejdet. Der ses, dels på hvordan de opfatter gruppen af udsatte grønlandere, dels på hvordan de tilrettelægger deres arbejde. Afsnittet tager udgangspunkt i de kategorier, der er præsenteret i ovenstående afsnit.

Ud fra de teoretiske idealtyper tegner der sig to større diskussioner inden for arbejdet med socialt udsatte grønlandere, der alle har den grønlandske kul-

tur som omdrejningspunkt. Det drejer sig for det første om, hvem de socialt udsatte grønlandere sammenlignes med. Ses de som en unik gruppe, som en af flere etniske minoriteter i Danmark eller simpelthen som en del af gruppen af socialt udsatte i Danmark. For det andet drejer det sig om, hvordan der skal arbejdes med gruppen. Skal de socialt udsatte grønlandere holdes samlet og adskilt fra andre grupper? Skal grønlandere sættes sammen nogle stykker i tilbud, hvor de blandes med andre grupperinger, eller skal grønlanderne indgå i de nuværende tilbud på lige fod med andre grupper og med en chance for at være eneste deltagende grønlander? Dette spørgsmål har betydning for, hvilken strategier der arbejdes efter. Disse to diskussioner gennemgås i de efterfølgende afsnit.

7.2.1 *Holdninger til gruppen af udsatte grønlandere*

En helt overordnet diskussion, når det drejer sig om særlige indsatser, er om det er ønskværdigt at tilrettelægge særlige indsatser for denne målgruppe. Således har projekterne vurderet, hvorvidt der i det hele taget er et behov for projekter, der særligt henvender sig til grønlandere.

Tabel 7-1 Vurdering af hvorvidt der er behov for projekter særligt henvendt til grønlandere

Er det din vurdering, at der er behov for projekter, som henvender sig særligt til grønlandere?	Antal
Ja i høj grad	11 ud af 20 projekter
Ja i nogen grad	5 ud af 20 projekter
Nej i mindre grad	3 ud af 20 projekter
Nej i meget ringe grad	1 ud af 20 projekter
I alt	20

Projekterne blev spurgt, hvorvidt de vurderede, at der var behov for projekter, som henvendte sig særligt til grønlandere. 11 ud af 20 projekter svarede, at dette var tilfældet i høj grad, mens 5 svarede, at det var tilfældet i nogen grad. De resterende 3 projekter mente ikke, at der var behov for projekter, der henvender sig særligt til grønlandere. Langt de fleste projekter ser altså et klart behov for særlige indsatser over for målgruppen.

Bevillingsstørrelse, geografisk placering og projektypen har ikke umiddelbart nogen sammenhæng med vurderingen af, hvorvidt der er behov for projekter, der henvender sig direkte til grønlandere. Derimod er en tendens til, at projekter, der er forankret og drevet af kommunerne, i mindre grad vurderer, at der er behov for projekter, som henvender sig særligt til grønlandere. En større andel af projekter, der er drevet af de grønlandske huse og Koføeds Skole, vurderer omvendt, at der i høj grad er et sådan behov. VFC, som stod for danskundervisningsprojektet, placerer sig i gruppen, der peger på et behov i høj grad, mens SUS siger i nogen grad.

De forskellige vinkler fra Center for Kulturanalyses rapport afspejles i projekternes begrundelser for deres vurderinger, samtidig med at det er tydeligt, at der ikke er nogen klar definition af, hvordan man begrebsmæssigt kan betragte socialt udsatte grønlandere som gruppe. På et overordnet niveau kan der tales om tre former for sammenligninger, som nævnes i begrundelsen for svarene. Fire projekter nævner således sammenligningen med andre etniske minoriteter, fem nævner sammenligningen med socialt udsatte, mens syv omtaler kategoriseringen af grønlanderne som en slags unikt folkefærd, der ikke kan sammenlignes med andre. Alle tre positioner fra Figur 7.2 er såle-

des repræsenteret blandt projekterne, men de tre kategorier har glidende overgange, og flere af projekterne bruger elementer fra flere kategorier.

Alt i alt er det altså tydeligt, at der ikke er en samlet forståelse af gruppen af socialt udsatte grønlandere. Hovedparten af projekterne ser et behov for projekter, der er særligt henvendt sig til udsatte grønlandere for at sikre, at der kan tages hånd om de særlige problemer som målgruppen har. Vi vender i næste kapitel tilbage til, hvorvidt de særlige indsatser også bør organiseres som selvstændige indsatser, eller om de kunne gøres til en del af andre indsatser over for udsatte grupper.

7.2.2 *Holdninger til arbejdet med udsatte grønlandere*

I dette afsnit gennemgås det, hvilke holdninger til arbejdet der karakteriserer projekterne. Arbejdes der primært ud fra den opdelte gruppe, den blandede gruppe eller den fælles gruppe?

I rapporten 'Små skridt, store forandringer' fremhæves det, at der er grønlandere, der fravælger tilbud, der kun er rettet mod grønlandere, da de ikke ønsker stigmatisering. Der peges i denne forbindelse på en vis sammenhæng mellem brugerens situation og søgen efter fællesskab, hvor en forbedret håndtering af egen hverdag betyder et mindre behov for konstant at indgå i et grønlandsk fællesskab (Center for Kulturanalyse 2003:60).

Der er en del af projekterne, der peger på, at de tre gruppeformer kan køre parallelt. Således peger et projekt på, at de har et tilbud til grønlandere, der foregår i den opdelte gruppe en gang om ugen. De øvrige af ugens dage kan grønlanderne så indgå i andre tilbud med andre gruppeformer og således få styrket relationerne til både det grønlandske og det danske fællesskab (Støtte- og kontaktpersonordning, Det Grønlandske Hus i Odense). Dermed kan gruppeformerne bruges med en vis fleksibilitet og i samspil med andre former i andre tilbud og projekter.

Netop samspillet mellem forskellige gruppeformer kan delvist genfindes i Kristensens begreb om differentieret social integration. Begrebet differentieret social integration dækker over en gensidighed i arbejdet mellem majoritet og minoritet, der søger at tilpasse sig hinanden (Kristensen 2005:2). Dette vil i det konkrete arbejde med de socialt udsatte grønlandere betyde, at både medarbejderen som repræsentant for majoriteten og minoriteten bestående af socialt udsatte grønlandere skal søge at nærme sig hinanden. Endvidere nævner Kristensen, at der skal balanceres mellem at indgå i en mere lukket gruppe, hvor en mere personlig livsmåde kan komme til udtryk, og at indgå i det større fællesskab, der eksisterer i det danske samfund (Kristensen 2005:2).

Umiddelbart er det Rambøll Managements vurdering, at projekterne ikke entydigt arbejder efter en af de tre modeller, men forsøger at kombinere tilgangene i forhold til deres brugeres behov.

7.3 **Ændringer i tilgange og holdninger til arbejdet med udsatte grønlandere?**

I dette afsnit ses der på, hvorvidt der er sket holdningsændringer til arbejdet med udsatte grønlandere i løbet af projektperioden.

SUS har stået for at danne netværk på tværs af de forskellige aktører og projekter, og de mener at se en overordnet udvikling i synet på gruppen i forbindelse med puljemidlerne. Udviklingen vurderes at være sket gennem de forskellige netværk, der blev startet som følge af puljemidlerne, hvor erfaringer på kryds og tværs af feltet har mødtes. Dette har resulteret i, at der er

skabt et mere homogent syn på en række områder, hvor de forskellige aktører kan siges at have nærmet sig hinanden.

I henhold til Figur 7.1 kan der tales om en bevægelse i synet på gruppen væk fra polen, der ser grønlænderne som unikke. Derimod er fokus rykket mod de to nederste poler, uden nødvendigvis at afskrive den tredje pol fuldstændigt. På den ene side sammenlignes konsekvenserne af de grønlandske forhold med andre etniske minoriteter, hvor kulturen indgår som et delelement, fx ved tolkeservice og introduktion til det danske system. På den anden side fastholdes et fokus på de sociale omstændigheder på linje med danske socialt udsatte grupper, som fx hjemløse og alkoholikere. Dette fokus på poler i henhold til synet på gruppen af socialt udsatte grønlændere svarer til den, som Kristensen (2005) peger på.

Projekterne er blevet spurgt om, hvorvidt de vurderer, at deres projekt har medvirket til holdningsændringer hos andre aktører eller på andre niveauer. Resultatet af besvarelserne fremgår af Tabel 7-2.

Tabel 7-2. Vurdering af hvorvidt puljemidlerne har bidraget til at skabe holdningsændringer uden for de enkelte projekter

	Antal
I høj grad	2 ud af 20 projekter
I nogen grad	14 ud af 20 projekter
I ringe grad	2 ud af 20 projekter
Ved ikke	2 ud af 20 projekter
I alt	20

Langt størstedelen (14 ud af 20 projekter) vurderer, at deres projekt i nogen grad har medvirket til holdningsændringer uden for eget regi. Der meldes overordnet om, at det er svært at skabe holdningsændringer videre ud i systemet, end til de aktører der arbejder specifikt med gruppen. Nogle projekter knytter dette sammen med, at for mange medarbejdere i kommunerne udgør socialt udsatte grønlændere en så lille gruppe, som de møder sjældent, at informationen ikke findes relevant på informationstidspunktet.

Der er ikke fundet nogen sammenhæng mellem vurderingen og bevillingsstørrelse, den geografiske placering eller organisationerne bag projektet. To projekter har meddelt, at deres projekt i høj grad har medvirket til holdningsændringer. Det drejer sig om Støttekontaktperson i Aalborg og Tolkebi-stand DGH Århus. Fælles for de to projekter er, at samarbejde med andre aktører er et grundlæggende element, da projekterne skal fungere som bindeled mellem de udsatte grønlændere og andre aktører.

Der er ligeledes to projekter, der har meddelt, at deres projekter i ringe grad har skabt holdningsændringer uden for eget regi. Projektet Supervision for medarbejdere DGH København begrundede det med, at projektet ikke havde kontakt til andre aktører, da det omhandlede supervision af egne medarbejdere, hvorfor resultaterne også var af begrænset interesse for andre aktører. Projektmedarbejderen fra det andet projekt – projektkoordinator og etnografisk tilgang i Århus – fortalte, at det havde arbejdet meget for at udbrede erfaringerne, men at folk ikke lyttede og tog det til sig. Det er fælles for de to projekter, at et samarbejde med andre aktører ikke indgår direkte i projektet.

Samlet set indikerer evalueringen, at der blandt aktørerne på feltet, som arbejder med socialt udsatte grønlændere, er sket en holdningsændring med øget erfaringsudveksling og gradvis stigende anerkendelse af de øvrige aktørers arbejde. Holdningsændringerne synes dog ikke at være så vidtrækkende, at de også i vidt omfang har ændret holdninger uden for de enkelte projekter. Puljemidlerne har nok medvirket til et øget fokus på målgruppen, men dette er kun i nogen grad slået igennem uden for projekternes egne regier.

8. Forankring af indsatserne?

I dette kapitel ser vi på projekternes bæredygtighed og nytte, idet vi analyserer forankringen af projekterne. Kapitlet er dermed med til at besvare evalueringsspørgsmål 5 om den forventede fastholdelse af indsatserne efter puljens ophør. Foruden forankringen i organisationerne ser vi også på den ledelsesmæssige bevågenhed og den politiske opmærksomhed, hvilket også har betydning for forankringen af indsatserne. Kapitlet bygger primært på indsigter fra casestudierne samt på survey med projekterne.

8.1 Forankring af indsatserne

Indledningsvis er det værd at bemærke, at projekter, som kører over en 4-årig periode, helt naturligt vil befinde sig i en organisatorisk sammenhæng, som præges af forandringer. Projekter, som er indtænkt i én organisatorisk struktur, kan nemt ende med at måtte forholde sig til en helt anden virkelighed, hvilket måske udfordrer de antagelser, den forståelse og de sammenhænge, som projektet er opstået i.

Dette har eksempelvis været tilfældet for projekt helhedsorienteret indsats på Vesterbro. Projektet blev således undervejs påvirket af omstruktureringer i Københavns Kommune, hvor Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen blev delt i henholdsvis en Beskæftigelses- og Integrationsforvaltning og en Socialforvaltning. Omstruktureringen medførte således en del turbulens, ved at der blandt andet var en del udskiftning i ledelsen. I henhold til projektet betød dette, at det kørte meget selvstændigt i starten, og efterfølgende, at der var noget arbejde i at opstarte samarbejde med de nye ledere og med at arbejde på tværs af de to sektorer (statusrapport for projekt Helhedsorienteret indsats på Vesterbro).

Projektmedarbejdere er som led i evalueringen blevet bedt om at vurdere forankringen af projekterne og den ledelsesmæssige opbakning til projekternes arbejde. Næsten alle vurderer, at der har været stor ledelsesmæssig opbakning på nær 3 projektmedarbejdere, der vurderer, at der har været nogen opbakning (Avancementsmentor, Supervision i netværk, Legetilbud).

Når socialcheferne spørges om den ledelsesmæssige opbakning til projekterne i kommunernes forvaltninger, tegner der sig et varieret billede af bevågenheden. I Odense peges der på, at der har været begrænset ledelsesmæssig bevågenhed, mens man i Aalborg og København vurderer, at der har været nogen bevågenhed. I de to øvrige byer har bevågenheden været stor.

I flere projekter fortælles det, at man som medarbejder på området kan komme til at føle sig isoleret, når man som den eneste i et socialcenter eller i et projekt arbejder specifikt med grønlændere. Nedenstående citater fra interview med projektmedarbejdere er to eksempler på denne problemstilling:

Da jeg startede, var voksteamet stort set i opløsning. Det var svært at blive en del af. Det var svært at få beslutning om, hvilken rolle jeg skulle have. Der er diskuteret, hvor mange personer en borger skal have kontakt med. Vi har grønlændersupervisionen, det har været en supervision på tværs. Det har været rigtig godt.

Føler du dig stadig isoleret?

Ja, på en måde. Jeg er ham med grønlænderne. Mit netværk ligger mest uden for socialcentret (interview med medarbejder i projekt helhedsorienteret indsats på Vesterbro).

En anden medarbejder fortæller:

Hvordan er din organisatoriske tilknytning?

Projektet hører til under Aktivitetscentret. Jeg kører fuldstændig for mig selv. Jeg har ingen møder med nogen. Medmindre det er med borgerne eller ved samarbejdet med de grønlandske organisationer.

Er det smart?

Nej. Det var heller ikke meningen, at det skulle være sådan. Jeg skulle sidde sammen med gadeplansindsatsen. Men det skete så ikke.

....

Argumentet var, at det var nyt at de sad sammen i den gruppe (før har de siddet spredt ud på socialcentre) (interview med medarbejder i projekt advancementsmentor).

I begge tilfælde synes projekternes problemer at hænges i, at der måske ikke har været en tilstrækkelig ledelsesmæssig klarhed over projekternes organisatoriske placering i en tid med store organisatoriske forandringer internt i kommunen. Dette kan meget nemt komme til at gå ud over de indsats og resultater, som projekterne kan nå. I København er det imidlertid lykkedes at skabe et lokalt netværk af medarbejdere på feltet, som er med til at skabe erfaringsudveksling og sikre en forankring af viden og metoder.

Umiddelbart er det Rambøll Managements vurdering, at et klarere fokus på fælles indsatsområder på ledelsesplan ville kunne styrke forankringen af projekterne og på mange måder også samarbejdet mellem de forskellige aktører.

En ting er imidlertid den ledelsesmæssige opbakning til projekterne, noget andet er det politiske fokus på projekterne. Projekternes vurdering af den politiske opmærksomhed omkring indsats for målgruppen fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 8-1 Karakteristik af den politiske opmærksomhed omkring indsats for udsatte grønlandere i regionen/kommunen

Hvordan vil du karakterisere den politiske opmærksomhed omkring indsats for udsatte grønlandere i regionen/kommunen?	Kommune	Antal
Der har været stor politisk opmærksomhed	Aalborg Århus	2 ud af 20 projekter
Der har været nogen politisk opmærksomhed	Esbjerg København Odense Aalborg Århus	13 ud af 20 projekter
Der har været begrænset politisk opmærksomhed	København Odense	5 ud af 20 projekter
I alt		20

De fleste projektmedarbejdere peger på, at der har været nogen politisk opmærksomhed på arbejdet med de socialt udsatte grønlandere. Aalborg og Århus opleves af projekterne som de kommuner, hvor der har været størst politisk opmærksomhed. Tre af de fem projekter, der angav en begrænset

politisk opmærksomhed, foregik i København. De to resterende projekter, der karakteriserede den politiske opmærksomhed som begrænset, foregik begge i Odense, og den ene projektleder sagde uddybende, at der slet ikke var nogen politisk opmærksomhed. Dette understreges ved, at Odense var den eneste af de fem byer, hvor kommunen ikke var direkte involveret i projekterne.

Selvom der blandt aktørerne i København er varierende opfattelse af den politiske opmærksomhed, er det en kendsgerning, at socialborgmesteren i flere tilfælde har deltaget i arrangementer, åbninger mv., som er foregået i forlængelse af projekterne. Socialborgmesteren deltog eksempelvis i åbningen af bofællesskab for udsatte grønlændere på Vesterbro, som blev finansieret af puljen.

Projektmedarbejderne peger på, at der er mindst politisk opmærksomhed mod feltet i Odense. I København svinger det noget, hvor meget der menes at være, men ingen angiver denne som særlig stor. Der er tegn på, at den politiske opmærksomhed er relativt stor i Aalborg, som også officielt har to venskabsbyer i Grønland.

8.2 Fortsættes indsætterne og på hvilken måde?

Et af de problemer, som ofte nævnes i forbindelse med puljefinansierede projekter, er problemerne med at få forankret projekterne, når finansieringen stopper (Anker m.fl. 2001). I dette afsnit rettes fokus mod, om projekterne forankres, når puljemidlerne ophører.

Det, som af projekterne opleves som problematisk, er, at der i forbindelse med ophør af puljefinansieringen opstår en periode med usikkerhed både for medarbejdere og projektets målgruppe. I nogle tilfælde kan det medføre et krav til kommunerne om at fortsætte projekterne, og fra politiske aktører i kommunerne fremføres det, at puljemidler på denne måde indskrænker deres egne muligheder for at prioritere og gennemføre indsætser på de områder, hvor man lokalt kender de største behov.

Projekterne blev spurgt, hvad der sker, når puljemidlerne ophører. Af tabellen nedenfor fremgår det, at relativt mange af projekterne (8 ud af 19) ophører, men en pæn del (8 ud af 19) kører videre i reduceret omfang. Nogle af de projekter som ophører har ikke på forhånd været planlagt til at skulle fortsætte, idet de primært har været metode-udviklingsprojekter (fx projektkoordinator og etnografisk til gang i Århus). To projekter (tolkebistand i Aalborg og Formidlingsprojektet) kører videre i uændret eller udvidet omfang.

Tabel 8-2 Projekterne opdelt efter, hvad der sker, når puljefinansieringen ophører

	Projekter	Antal
Projektet ophører	<ul style="list-style-type: none"> - Tolkebistand DGH København* - Projektkoordinator og etnografisk tilgang Århus - Støttekontaktperson Kofoeds Skole Aalborg* - Helhedsorienteret afklaringsforløb Esbjerg - Opsøgende indsats på Christianshavn København - Avancementsmentor København - Supervision i netværk København - Legetilbud DGH Aalborg 	8 ud af 20 projekter
Projektet kører videre i reduceret omfang	<ul style="list-style-type: none"> - Supervision for medarbejdere DGH København** - Støtte- og kontaktpersonordning DGH Odense - Hjemmeside DGH Odense - Tolkebistand DGH Århus*** - Fællesseminarer Kofoeds Skole* - Bofællesskab i Colbjørnsensgade København - Helhedsorienteret indsats på Vesterbro København**** - Videnudveksling i Aalborg DGH Aalborg* - Kaosboliger Christiania 	8 ud af 20 projekter
Projektet fortsætter i samme eller udvidet omfang	<ul style="list-style-type: none"> - Tolkebistand DGH Aalborg** - Formidlingsprojektet 	2 ud af 20 projekter
Ved ikke	<ul style="list-style-type: none"> - Danskundervisningsprojektet***** 	1 ud af 20 projekter
I alt		19

* Der er søgt om flere bevillingsmidler til at køre projektet videre.

** Projektet kører videre for egne midler.

*** Rekvirenterne betaler for projektets ydelser.

**** Projektet bliver forankret i et tilbud, der ikke kun henvender sig til de socialt udsatte grønlændere.

***** Delen i Esbjerg forsøger at køre videre med alternativ finansiering, mens delen i København ikke ved, om de kan finde midlerne til at køre projektet videre.

Ophør af projekterne ved ophør af puljemidlerne er ikke nødvendigvis et problem, hvis fokus udelukkende har været på at medvirke til metodeudvikling i en afgrænset periode. Spørgsmålet bliver her, hvordan man så efterfølgende får formidlet viden og erfaringer til andre aktører på feltet. For at vurdere om medarbejderne synes, at det er et problem, hvis projektet ophører, er de også blevet spurgt, om de synes, projektet burde køre videre efter ophør af puljefinansieringen. Svarfordelingen fremgår af tabellen nedenfor.

Tabel 8-3 Projekternes forankring efter puljemidlernes ophør opdelt efter om projektmedarbejdernes synes, at projektet bør køre videre. *Procent

		Hvad sker der, når projekt-perioden ophører?				
		Projektet ophører	Projektet kører videre i reduceret omfang	Projektet kører videre i samme eller udvidet omfang	I alt	Antal i alt
Synes du, at projektet bør køre videre efter ophør af puljemidlerne?	I høj grad	38 %	88 %	100 %	67 %	12
	I nogen grad	50 %	12 %	0	28 %	5
	I ringe grad	13 %	0 %	0	6 %	1
	I alt	100 %	100 %	100 %	101 %	-
Antal i alt		8	8	2	-	18**

** Danskundervisningsprojektet er ikke inddraget i tabellen da projektet vurderede forskelligt for dets to dele. Delen i Esbjerg regnede med at finde midler til at køre projektet videre, mens København tvivlede på, at dette kunne lade sig gøre.

Hovedparten af projekterne (12 ud af 18) synes, at projekterne bør køre videre. Dette kan tages som en indikation af, at man mener, at projekterne er forløbet tilfredsstillende og har ramt et reelt behov. Flere af de projekter som ophører, vurderes altså af projektmedarbejderne som egnede til at køre videre, men der skal naturligvis tages forbehold for, at det er projekternes egne vurderinger.

Der er samtidig en tendens til, at projektmedarbejderne overvejende tilslutter sig beslutningerne om, hvorvidt projekterne skal køre videre eller ej. I de projekter som ophører, er der således en lavere andel af projektmedarbejderne som synes, at projektet burde køre videre sammenlignet med opfattelsen blandt projektmedarbejderne i de projekter der kører videre. Der er dog 3 af de projekter, som ophører, hvor projektmedarbejderne ville foretrække, at projektet faktisk fortsatte.

Danskundervisningsprojektet indgår ikke i tabellen ovenfor. Projektlederen angiver, at man heller ikke mener, at danskundervisning bør fortsætte som selvstændigt projekt, men at indsatsen i stedet burde køre videre som en del af den generelle kommunale indsats.

Helhedsorienteret afklaringsforløb i Esbjerg angav som eneste projekt, at de ikke mente, at projektet burde køre videre. Projektet forklarer, at der var tale om et afklaringsprojekt og derved et projekt, der har et afgrænset omfang. Selvom projektet ophører, bliver erfaringerne brugt og indlemmet i øvrige indsats. Projektet satte fokus på en gruppe grønlændere, der manglede afklaring, og medarbejderen brugte en alternativ metode til at nå gruppen. Metoden søgte at tage højde for de socialt udsatte grønlænderes særlige situation, og det lykkedes projektet at få afklaret og endda rykket på personer i gruppen. Efterfølgende er dette mundet ud i, at der er skabt et team af medarbejdere, der har særlig fokus på grønlændere, færing og islændinge.

Ovenstående er et eksempel på, at projekterne naturligvis ikke behøver at køre videre som selvstændige aktiviteter, der risikerer at blive afsondret fra de øvrige indsats i kommunerne. Der er også den mulighed, at projekterne indlemmes i andre regier eller indsats. Dette er eksempelvis tilfældet med projekterne om den helhedsorienterede indsats på Vesterbro og projekt Avancementsmentor, som ifølge projektmedarbejderne med fordel kan inte-

greres som en del af den øvrige gadeplansindsats og SKP-arbejdet, der nu også gælder for hjemløse og misbrugere.

I surveyen med projekter blev der spurgt, om man vurderer, at projektet kan indlemmes i andre igangværende indsatser. Svarfordelingen fremgår af tabellen nedenfor.

Tabel 8-4 Projektmedarbejdernes vurdering af, om projektet kunne indlemmes i andre igangværende indsatser eller regier

	Projekter	Antal
Ja	<ul style="list-style-type: none"> - Projektkoordinator og etnografisk tilgang Århus - Støtte- og kontaktpersonordning DGH Odense - Hjemmeside DGH Odense - Tolkebistand DGH Århus - Fællesseminarer Kofoeds Skole - Støttekontaktperson Kofoeds Skole Aalborg - Helhedsorienteret afklaringsforløb Esbjerg - Bofællesskab i Colbjørnsensgade København - Avancementsmentor København - Helhedsorienteret indsats på Vesterbro København - Videnudveksling i Aalborg DGH Aalborg - Tolkebistand DGH Aalborg - Formidlingsprojektet - Danskundervisningsprojektet 	14 ud af 20 projekter
Måske	<ul style="list-style-type: none"> - Tolkebistand DGH København - Opsøgende indsats på Christianshavn København - Supervision i netværk København - Legetilbud DGH Aalborg - Kaosboliger Christiania 	5 ud af 20 projekter
Nej	<ul style="list-style-type: none"> - Supervision for medarbejdere DGH København 	1 ud af 20 projekter
I alt		20

At det er muligt at fortsætte aktiviteterne i andre regier, anerkendes således af 14 ud af 20 projekter. Kun et enkelt projekt, Supervision for medarbejdere DGH København, peger på, at dette ikke kan indlemmes i andre igangværende indsatser, hvilket måske ikke er så mærkeligt, da det netop drejer sig om supervision internt i organisationen.

For mange af projekterne er der tale om midler, der på mange måder har karakter af bidrag til metodeudvikling på feltet, og set i dette lys er der ikke nødvendigvis fokus på, at projekterne skal køre videre. Selvom projekterne således ofte i udgangspunktet pga. finansieringsformen er tænkt som midlertidige, opfattes dette derfor ikke automatisk som problematisk. Lokale aktører fremhæver, at de giver mulighed for at prøve ting af, som måske ellers

kunne være vanskelige at afprøve i dagligdagen. En teamchef i København siger:

“Jeg har det godt med puljemidler. Det gør det lettere at prøve ting af, der kan være videre rammer. Problemet er, at puljemidler har det med at holde op, og så er det sådan, at projekterne langsomt dør hen. Og vi har vi jo en del grønlandere, som er vant til et vist serviceniveau. Det bliver en udfordring. Vi har talt om forankring i følgegruppen.”

Forankring af indsatser i Københavns Kommune

I København Kommune har der været to projekter, der i kommunen arbejdede med en styrket opsøgende gadeplansindsats i det grønlandske miljø. Målsætningen har været at opnå et bedre kendskab til miljøet, og det vurderes, at der i dag er et indgående kendskab til miljøet og et langt mere omfattende samarbejde mellem aktørerne, der arbejder med udsatte grønlandere i København.

Projekterne fortsætter ikke som selvstændige indsatser i København, idet man ikke vurderer, at det er hensigtsmæssigt, hvis man permanent afsætter opsøgende medarbejdere til udelukkende at fokusere på udsatte grønlandere. I stedet forsøger man at drage nytte af de erfaringer, der er gjort i de to projekter ved at søge at implementere den indsamlede viden om miljøet i den opsøgende gadeplansindsats. Implementeringen sker i kraft af medarbejdernes deltagelse i det nationale og et lokalt københavnsk netværk for gadeplansmedarbejdere, der arbejder med udsatte grønlandere.

Udfordringen er naturligvis, om det også i praksis viser sig muligt at overføre indsatsen fra det projekt, hvor den oprindeligt er startet til et andet regi. Umiddelbart er det Rambøll Managements vurdering, at kombinationen af midler til igangsættelse af metodeudviklingsprojekter på lokalt plan og formidlings- og erfaringsudvekslingsaktiviteter på nationalt plan er meget velegnet til at sikre en formidling og videndeling af de erfaringer, som gøres i forbindelse med de enkelte projekter.

Afslutningsvis er der værd at bemærke, at forankring også kan finde sted i form af inkorporering af metoder og tilgange i det videre arbejde på feltet. Projekterne blev spurgt, om de vurderer, at dette vil ske for deres projekter, og svarfordelingen fremgår af tabellen nedenfor.

Tabel 8-5 Vurdering af, hvorvidt metoder tilgange eller ideer fra projektet bliver brugt i det videre arbejde

Er det din vurdering, at metoder, tilgange eller ideer fra projektet bliver brugt i det videre arbejde på området?	Antal
Ja i høj grad	9 ud af 18 projekter
Ja i nogen grad	9 ud af 18 projekter
Nej i mindre grad	-
Nej i meget ringe grad	-
I alt	18

Alle projekter melder tilbage, at metoder, tilgange og ideer fra de enkelte projekter vil blive brugt i det videre arbejde. Herunder mener halvdelen af projekterne, at der i høj grad er tale om en videreførelse, mens den anden

halvdelen mener, at dette vil være tilfældet i nogen grad. Dette betyder, at den viden, som projekterne har skabt, ikke umiddelbart står til at gå tabt ved projekternes ophør, men får betydning for det videre forløb.

Den øgede indsats gennem puljemidlerne har også gjort det muligt for en række projekter at brede deres felt ud på den ene eller anden måde. Heri ligger et potentiale for at spotte behov for nye indsatser på området.

Tabel 8-6 Vurdering af, hvorvidt puljemidlerne har bidraget til at afdække behov for nye indsatser

Har projektet medvirket til at afdække behov for nye indsatser på området?	Antal
I høj grad	7 ud af 19 projekter
I nogen grad	10 ud af 19 projekter
I ringe grad	2 ud af 19 projekter
I alt	19

Syv projekter vurderer, at projektet i høj grad har medvirket til at afdække behov for nye indsatser. Lidt over halvdelen af projektmedarbejderne peger på, at deres projekt kun i nogen grad har været med til at afdække behov for nye indsatser for socialt udsatte grønlandere. De behov, som projekterne nævner, ligger imidlertid ofte tæt op af de allerede kendte problematikker, og i mange tilfælde er der tale om, at man i projekterne har set og anerkendt nye behov for indsatser for den konkrete målgruppe. Ofte er der således reelt tale om et behov for videreudvikling af indsatser, som allerede er nævnt i Hvidbogen, og altså indsatsområder, som opfølgningen på Hvidbogen netop har haft fokus på.¹⁶

Opsamlingen har vist, at omkring halvdelen af projekterne ophører, når puljefinansieringen udløber. Samlet set er det Rambøll Managements vurdering, at projekternes videreførelse er højere end denne andel, hvis man inkluderer de projekter, der videreføres i andre indsatser eller regier, eller de projekter, der har videreformidlet erfaringerne til andre. Da der ikke på forhånd er opstillet kriterier for, om projekterne skulle fortsætte efter ophør af puljemidlerne, er det ikke muligt at vurdere, om det samlet set kan anses for tilfredsstillende. Ud fra en almen betragtning om, at mange af projekterne er metodeudviklingsprojekter, er det dog umiddelbart Rambøll Managements vurdering, at andelen af projekter der videreføres, må siges at være tilfredsstillende.

¹⁶ Det drejer sig fx om sproglige problemer, mangel på specielle boformer, behov for viden, supervision, netværk mellem medarbejderne, jobskabelse og særlig misbrugsbehandling.

9. Anbefalinger til fremtidige indsatser for udsatte grønlandere

Det sjette evalueringsspørgsmål i evalueringskommissoriet omhandler en beskrivelse af særlige opmærksomhedspunkter for efterfølgende indsatser for målgruppen. Kapitlet søger på baggrund af evalueringens foregående kapitler at formulere en række anbefalinger til fremtidige indsatser for udsatte grønlandere. Anbefalingerne er således dels baseret på vurderinger af de resultater og forhold omkring indsatserne for socialt udsatte grønlandere, som evalueringen har afdækket. Derudover er anbefalingerne baseret på konkrete input, overvejelser og forslag, som er blevet formuleret af projekterne som led i evalueringen. Endelig er anbefalingerne baseret på nogle af de vurderinger, som projektlederne er kommet med som led i surveyen med projekterne. Anbefalingerne kombinerer således både meget konkrete budskaber og vurderinger fra projekterne med mere overordnede betragtninger om hensigtsmæssige indsatser for målgruppen.

Først gennemgås projekternes egne vurderinger, som de er kommet til udtryk i surveyen, og dernæst opsummeres evalueringens hovedkonklusioner og anbefalinger i forlængelse af de evalueringsspørgsmål, hvor anbefalinger er relevante.

9.1 Projekternes vurderinger af væsentligste barrierer og indsatsområder

Et af de spørgsmål, som dukker op i forbindelse med indsatserne på området, er, hvorfor det i grunden er så vanskeligt at indrette og gennemføre indsatser og tiltag, som for alvor forbedrer forholdene for udsatte grønlandere. Hvad er det for barrierer, der er i arbejdet, og hvad kan man gøre ved det?

I surveyen med projektmedarbejderne er de blevet spurgt om, hvilke af en række forhold der udgør barrierer for vellykkede indsatser for gruppen af udsatte grønlandere. Svarene fremgår at tabellen nedenfor.

Tabel 9-1 Vurdering af, hvilke forhold der udgør de væsentlige barrierer i indsatsen for gruppen af udsatte grønlandere i lokalområdet/regionen. Procent*

	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad
Der er sproglige barrierer, som vanskeliggør arbejdet	55	35	10
Der mangler viden om målgruppen	45	50	5
Der er kulturelle barrierer, som hindrer vellykkede indsatser	35	50	15
Der er for få muligheder for udslusning fra projektet	35	25	40
Der er begrænset politisk interesse for problemerne for målgruppen	25	35	40
Der er for få økonomiske ressourcer til rådighed	25	40	35
Der er for lidt koordinering mellem aktører på feltet	10	65	25
Der mangler opbakning til indsatser for målgruppen fra forvaltningens side	10	50	40
De som arbejder med målgruppen mangler uddannelse	5	60	35
Der mangler differentierede tilbud til målgruppen	0	80	20

*Procentgrundlaget er beregnet på baggrund af 20 besvarelser.

De tre forhold, som vurderes at udgøre de væsentligste barrierer er sprog, manglende viden om målgruppen og kulturelle barrierer. Over halvdelen af projektmedarbejderne vurderer, at det er sproget, der i høj grad udgør en væsentlig barriere i forhold til arbejdet med socialt udsatte grønlandere. Lidt under halvdelen peger på, at manglende viden om målgruppen udgør en væsentlig barriere. Der er også en vis enighed om, at de kulturelle barrierer ligeledes spiller en væsentlig rolle.

De sproglige barrierer omhandler, ifølge de interview vi har gennemført med aktører på feltet, at de allersvageste grønlandere til tider har et så mangelfuldt dansk, at de ofte ikke forstår deres muligheder eller de tiltag og indsatser, som sættes i gang for dem. Derudover fremhæves det, at udsatte grønlandere ofte fremtræder langt pænere end socialt udsatte, der har en etnisk dansk oprindelse. Dette kan gøre det vanskeligt for medarbejderne i kommunerne at visitere til den rette hjælp og indsats.

Der er lidt delte meninger blandt projektmedarbejderne om, hvorvidt der findes barrierer i form af manglende udslusningsmuligheder, manglende politisk interesse eller manglende økonomiske ressourcer.

En mindre del af projektmedarbejderne tilkendegiver, at manglende koordinering mellem aktørerne, manglende opbakning fra de kommunale forvaltninger, manglende uddannelse eller mangel på differentierede tilbud udgør meget væsentlige barrierer for vellykkede indsatser. Det er ikke således, at koordinering, opbakning fra forvaltningerne, manglende uddannelse eller mangel på differentierede tilbud helt afvises som væsentlige elementer, som kunne styrke indsatserne på feltet. Men set i forhold til de øvrige problemstillinger placerer disse forhold sig imidlertid umiddelbart lavere i en intern rangordning af de væsentligste barrierer.

Alt i alt giver vurderingerne ikke noget entydigt billede af, hvilke forhold der særligt skal prioriteres i fremtidige indsatser. På mange måder synes svarfordelingen at indikere, at der også i fremtiden er brug for bredspektrede indsatser, der formår at komme rundt om og tilbyde relevant hjælp, der modsvare den enkeltes behov. De kvalitative interview understreger i høj grad, at indsatserne netop bør se på den enkeltes konkrete problemstillinger frem for per definition at gå ud fra, at man på forhånd kender den enkeltes behov i kraft af borgerens bestemte etniske baggrund. Pointen er, at man i indsatsen for at opspore og målrette tilbuddene til udsatte grønlandere har brug for viden om målgruppen, der kan danne udgangspunkt for den mest hensigtsmæssige indsats. For at muliggøre dette er det nødvendigt både at fremme koordinationen mellem aktørerne, sikre forvaltningsmæssig opbakning til arbejdet, at sikre formidling af viden om målgruppen og at have tilbud, som gør det muligt at give målrettede indsatser der modsvarer situationen for den enkelte udsatte grønlander. Samtidig må tilbuddene også være i stand til at håndtere de sproglige og kulturelle barrierer og udfordringer, som man kan stå overfor, og der bør være alternative tilbud, hvortil målgruppen kan udsluses, når det er relevant.

I arbejdet med at styrke indsatsen for målgruppen er der på den ene side et arbejde med at overkomme barrierer, og på den anden side et arbejde med at udpege de områder, der er størst behov for at prioritere. Projekterne blev spurgt, på hvilke områder de vurderede, at der var størst behov for at prioritere indsatser i fremtiden.

Tabel 9-2 Projekternes vurderinger, af hvorvidt der er behov for i fremtiden at prioritere indsatsen på en række områder for udsatte grønlandere i Danmark.
Procent*.

	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad
Helhedsorienterede indsatsen (koordinering af indsatsen for den enkelte)	70	30	0
Videndeling og netværk for medarbejdere på feltet	50	45	5
Tilbyde boliger, hvor der er mulighed for fællesskaber mellem beboerne	50	30	20
Tolkebistand	40	45	15
Særlig uddannelse for medarbejdere på feltet	40	50	10

*Procentgrundlaget er beregnet på baggrund af 20 besvarelser.

Overordnet ses den helhedsorienterede indsats som den vigtigste prioritering af projektmedarbejderne. Dette stemmer fint overens med de generelt gode erfaringer, som der har været i projekterne med helhedsorienterede indsatsen. Det er samtidig med til at understrege, at en af de største udfordringer er, at der i højere grad arbejdes med en koordinering af indsatsen for den enkelte, hvis indsatsen skal lykkes.

En anden type projekt, som generelt evalueres meget positivt blandt aktørerne på feltet, er projekter, der handler om videndeling og netværk på området. Disse vurderes ligeledes som et vigtigt prioriteringsområde blandt projektmedarbejderne.

Det er ligeledes interessant, at den sproglige barriere på den ene side udpeges som den mest væsentlige barriere i arbejdet for socialt udsatte grønlandere, men at tolkebistand ikke ses som et meget vigtigt prioriteringsområde. Dette kan tyde på, at tolkebistand (eller den nuværende måde at organisere tolkebistanden på) ikke nødvendigvis ses som vejen frem i arbejdet med at håndtere sprogproblemerne. Der synes altså i projekterne i højere grad at være en forståelse af, at der er behov for at lære grønlanderne dansk for at sikre en bedre integration i samfundet.

Der er en overensstemmelse i begge tabeller om, at en særlig uddannelse for medarbejdere på feltet hverken ses som en væsentlig barriere eller som et af de mest væsentlige områder, hvor der er behov for at prioritere. 18 ud af de 20 projekter vurderer dog, at uddannelse for medarbejdere er et behov, men i forhold til de øvrige områder prioriteres det altså lidt lavere.

9.2 Anbefalinger i forhold til de enkelte indsatsområder

9.2.1 Fortsatte behov

Indledningsvis er det væsentligt at slå fast, at der fortsat er behov for indsatsen der tilgodeser gruppen af socialt udsatte grønlandere. Projekterne, som har fokuseret på direkte indsatsen for socialt udsatte grønlandere, har helt gennemgående formået at rekruttere en målgruppe af socialt udsatte grønlandere, der har meget alvorlige sociale problemer og udtalte behov for hjælp og støtte. Dette er med til dels at understrege puljens relevans, men det signalerer endvidere, at der også i fremtiden er behov for indsatsen der tilgodeser nogle af de allersvageste grupper i det danske samfund.

Det er på denne baggrund Rambøll Managements anbefaling, at der også i fremtiden er fokus på, hvorledes gruppen af socialt udsatte grønlandere støttes bedst muligt. Det er en politisk diskussion og prioritering, hvorledes dette skal udmøntes i praksis. Nedenfor sættes der med udgangspunkt i opfølgningen på Hvidbogen fokus på nogle af de mere konkrete problemstillinger, som evalueringen havde til formål at afdække.

9.2.2 *Afhjælpning af hjemløshed, udslusningsmuligheder efter misbrugsbehandling mv.*

Puljens projekter, som har sigtet mod afhjælpning af hjemløshed og en forbedring af udslusningsmuligheder, har generelt underbygget et billede af, at der er et behov for at arbejde målrettet med at identificere egnede tilbud til målgruppen og at støtte socialt udsatte grønlandere til at kunne benytte disse tilbud. Projekterne har vist resultater i form af, at anslået ca. 130 personer er sluset ind i midlertidige eller varige boformer.

Det er Rambøll Managements vurdering, at der også i fremtiden er behov for indsatser som sigter mod at afhjælpe hjemløshed og sikre udslusningsmuligheder efter fx misbrugsbehandling. Der kan for nogle i målgruppen være tale om et behov for særlige tilbud, der gør det muligt at bevare fornemmelsen af et særligt gruppetilhørsforhold til andre grønlandere, men det er Rambøll Managements anbefaling, at tilbud tilrettelægges med henblik på at sikre den bedst mulige integration af målgruppen i det danske samfund. Dette er også vigtigt for at undgå yderligere stigmatisering af socialt udsatte grønlandere.

9.2.3 *Tolkebistand*

Puljens projekter som har sigtet mod at give støtte til dækning af tolkebistand har stort set levet op til de målsætninger, som de havde sat sig ved evalueringens begyndelse. Dog er det kendetegnende, at ikke alle midler er forbrugt, og at projekterne i København og Aalborg ikke vurderer, at de helt når de forventede resultater.

Dette indikerer, at den måde som man har valgt at forankre tolkebistanden og formidle viden om tolkningsmulighederne ikke har været optimal. Dette synes at hænge sammen med, at det kan være svært at nå ud til de relevante institutioner og aktører på feltet.

Interviewene med aktørerne på feltet indikerer, at socialt udsatte grønlandere stadig har behov for tolkebistand. Det synes imidlertid vigtigt at arbejde videre med spørgsmålet om, hvorledes denne tolkebistand forankres og formidles på den mest hensigtsmæssige måde, så tilbuddene bliver tilstrækkeligt synliggjort og anvendt.

9.2.4 *Konsulentbistand til kommuner med mange socialt udsatte grønlandske borgere samt supervision af medarbejdere*

Generelt peger evalueringen på, at de projekter og aktiviteter som har været rettet mod opkvalificering af fagfolk igennem formidlingsaktiviteter og konsulentbistand, generelt er forløbet med relativt gode resultater. Det påpeges dog også, at målgruppen af socialt udsatte grønlandere reelt er så lille, at det kan være vanskeligt at få stor talmæssig tilslutning til meget fokuserede aktiviteter på området.

Opsamlende vurderer Rambøll Management på baggrund af evalueringen, at der fortsat synes at være et behov for en faglig stærk viden om, hvilke forhold der er centrale i arbejdet med socialt udsatte grønlandere. Det er vigtigt, at denne viden er til stede på de områder og i de tilbud, som arbejder med målgruppen. Der synes dog ikke at være et meget udtalt behov for ekstra uddannelsesaktiviteter med særligt fokus på socialt udsatte grønlandere.

Derimod synes der at være behov for at der er netværk af bestemte medarbejdere i kommuner og organisationer, som besidder en særlig faglig ekspertise på feltet, og som kan bidrage med viden og supervision i de enheder, der arbejder med udsatte grønlandere.

- 9.2.5 *Videnformidling og udvikling af indsatsen for socialt udsatte grønlandere*
I forlængelse af ovenstående er det Rambøll Managements vurdering, at det særlige udbud vedrørende videnformidling og udvikling af indsatsen, som SUS' Formidlingsprojekt stod for, har bidraget væsentligt til styrkelsen af faglige diskussioner på feltet.

Det er på denne baggrund vurderingen, at en udmøntning af puljemidler der kombinerer mere konkrete og specifikke midler til enkeltprojekter med midler til mere tværgående videnformidlingsaktiviteter, styrker den samlede effekt af indsatserne.

Rambøll Management anbefaler i lyset af de gode erfaringer, at der fortsat prioriteres aktiviteter med netværksdannelse og videnformidling på feltet.

- 9.2.6 *Danskundervisning for socialt udsatte grønlandere*
Sproglige barrierer udpeges af projekterne som et af de væsentligste problemer på området. Erfaringerne baseret på resultaterne fra evalueringen er imidlertid ikke helt entydige, hvad angår indsats med danskundervisning for udsatte grønlandere. Det er således bemærkelsesværdigt, at danskundervisningsprojektet, som jo netop fokuserede på at gøre en særlig indsats i forhold til sproglige barrierer, kun kom til at fungere tilfredsstillende i Esbjerg og ikke i København. Evalueringsrapporten for projektet peger på, at problemerne i København i høj grad skyldtes organisatoriske vanskeligheder omkring undervisningsplanlægning, placering af undervisningen og stabilitet i selve undervisningstilbuddet, som eksempelvis led under aflysninger og ligeledes et meget ustabil fremmøde hos deltagerne (Stork og Thomsen 2007). Ligeledes syntes undervisningsformerne aldrig helt at komme til at stemme overens med målgruppen og dennes alvorlige sociale problemer, misbrug mv. Projektet i Esbjerg havde bedre succes med at fastholde målgruppen og kørte et mere struktureret undervisningsprogram med relativt faste rammer, hvilket viste gode resultater.

Sammenholdt med ovenstående udmelding fra projekterne om, at sproget udgør en barriere for arbejdet med socialt udsatte grønlandere, synes det at indikere et behov for fortsat at arbejde med at udvikle en ramme for sprogundervisning i København, der kan fungere organisatorisk og som ligeledes formår at udvikle et tilbud, der fungerer for målgruppen.

- 9.2.7 *Samarbejde, koordinering og helhedsorienterede indsatser*
Puljen har igennem aktiviteterne med videnformidling og netværksdannelse bidraget til at samle aktørerne på tværs af landet og på tværs af organisatorisk forankring. Dette vurderes af Rambøll Management som et væsentligt udgangspunkt for at fremme samarbejde og koordinering på et overordnet plan.

Samtidig dokumenterer evalueringen det fortsat store behov, der er i kommunerne for at styrke helhedsorienterede indsatser for socialt udsatte grønlandere. Evalueringen viser, at helhedsorienterede indsatser synes at styrke og bedre situationen og livskvaliteten for de mest udsatte grønlandere. Det er Rambøll Managements vurdering, at behovet for helhedsorienterede indsatser ikke er afgrænset til kun at gælde for udsatte grønlandere, men også gælder for andre grupper af socialt udsatte. Det understreges ligeledes af

interview og casestudier, at helhedsorienterede indsatser er både tids- og ressourcekrævende.

Der er geografiske forskelle på, hvordan samarbejdet mellem kommunale forvaltninger og projekterne vurderes. Nogle aktører har påpeget, at det særligt i København kan være vanskeligt at få etableret en vedvarende og tæt kontakt til Socialforvaltningen på centralt niveau, mens det lokale samarbejde vurderes som godt. Da ansvaret for indsatserne for socialt udsatte grønlandere ligger hos kommunerne, er det op til kommunerne at tilrettelægge indsatserne i relation til de øvrige tilbud for målgruppen. For at sikre en optimal udnyttelse af den eksisterende viden og de tilgængelige ressourcer på feltet, synes det hensigtsmæssigt at prioritere det løbende samarbejde på feltet. Det forekommer her centralt at trække på den specialviden, som fx de grønlandske huse besidder på området.

Da netop koordinering og samarbejdsrelationer udgør omdrejningspunkterne for at sikre velfungerende helhedsorienterede indsatser, anbefaler Rambøll Management, at man også fremover prioriterer aktiviteter, der kan fremme en helhedsorientering i arbejdet både for den enkelte og på mere overordnet niveau.

9.2.8 *Holdninger til arbejdet – behov for særlige indsatser?*

Et af de særligt vanskelige spørgsmål i forbindelse med indsatser for socialt udsatte grønlandere er, hvorvidt der er behov for særlige indsatser for målgruppen. I evalueringen har et overvejende flertal af projekterne peget på, at der er behov for sådanne særlige indsatser. Omvendt har en del af projekterne ligeledes peget på, at deres indsatser med fordel kunne integreres i andre regier og altså ikke behøver at fungere som selvstændige og delvist isolerede projekter, der har en særlig status i forhold til det øvrige sociale arbejde. Umiddelbart synes dette at være modstridende svar, men på baggrund af de kvalitative interviews med aktørerne på feltet synes argumentet at være, at der særligt i forhold til kontaktskabelsen synes at være behov for særlige tilbud, mens det efterfølgende gælder om at få bragt målgruppen videre til de almindelige tilbud for socialt udsatte.

Problemstillingen hænger bl.a. sammen med, at nogle af de allersvageste grønlandere kun i begrænset omfang benytter de tilbud, som eksisterer for andre grupper af socialt udsatte, måske fordi de ikke føler sig hjemme i tilbuddet, eller fordi de har så begrænsede ressourcer, at de ikke selv er i stand til at opsøge tilbud, som de kan profitere af. På denne baggrund synes det relevant fortsat at prioritere en opsøgende indsats for gruppen af udsatte grønlandere, der kan sikre, at målgruppen modtager tilbud, som kan modsvare den enkeltes behov.

9.2.9 *Differentiering af eksisterende tilbud så de kan rumme målgruppen*

Der er i det store hele ikke så stor usikkerhed om, at der også i fremtiden er behov for indsatser for socialt udsatte grønlandere. Derimod er der lidt mere usikkerhed om, hvorledes tilbuddene bør organiseres og forankres, og om det eksempelvis er hensigtsmæssigt at bruge puljemidler hertil. Set i et bredere og mere overordnet perspektiv er det givet, at puljemidler i forbindelse med opfølgning på Hvidbogen har medvirket til at sætte fokus på problemet og dermed også har understreget det ansvar, som kommunerne står med. Set i ressourcemæssigt perspektiv synes det imidlertid ikke hensigtsmæssigt at igangsætte en række særindsatser for en række etniske minoriteter, som organisatorisk forankres uden for de almindelige sociale tilbud.

Rambøll Management anbefaler på denne baggrund, at der snarere sker en differentiering og en opkvalificering af de eksisterende tilbud, der kan gøre

dem i stand til at udvikle relevante tilbud, som tilgodeser målgruppens særlige behov. Såfremt dette betyder en decideret nyudvikling af tilbuddene og en egentlig udvidelse af deres kapacitet til at håndtere forskellige etniske minoriteter, kan man formode, at det også vil betyde et vist behov for en tilførsel af ekstra faglige og økonomiske ressourcer.

9.2.10 *Konkrete metodespecifikke anbefalinger*

I forbindelse med evalueringen har Rambøll Management også modtaget en række mere konkrete input, som går på specifikke metodiske overvejelser, der har relevans for arbejdet med socialt udsatte grønlændere. Disse input har ikke form af en systematisk videreformidling af samtlige gode råd fra projekterne, men de kan alligevel bidrage til at diskutere og overveje for de medarbejdere, der arbejder på feltet:

Indsats for udsatte grønlændere, som er kommet til Danmark for nylig
Nogle aktører peger på, at en indsats, der kunne løse op for nogle af problematikkerne med udsatte grønlændere i Danmark, er, hvis der kunne gennemføres en mere systematisk opsporing og opfølgende arbejde for grønlændere, som nyligt er kommet til Danmark. Problemerne for disse forværres, hvis de kommer ind i en negativ spiral, hvor de søger ophold og støtte fra meget udsatte grønlændere og måske bliver en del af et fællesskab med meget misbrug. En styrket opfølgende indsats over for de grønlændere, som nyligt er kommet til Danmark uden bolig og indkomst, forventes at kunne hindre en eksklusionsproces. Der er allerede med satspuljemidler igangsat projekter, der har til formål systematisk at arbejde med opsporing af nytillkomne grønlændere. Projektet køres af Socialt Udviklingscenter, SUS. Som en del af projektet skal der i samarbejde med andre aktører afprøves nye og utraditionelle muligheder for opsporing af nyankomne grønlændere. Opsporingen skal munde ud i, at de der har behov for støtte, får den hurtigt. Indsatsen skal iværksættes med henblik på at have en forebyggende og støttende karakter.¹⁷

Brug for medarbejdere med særlig kompetence på feltet

For at opspore og indlemme særligt udsatte grupper i relevante tilbud kan der være brug for, at bestemte medarbejdere får til opgave at sikre, at indsatserne for de allersvageste udsatte borgere koordineres og udvikles, for at tage hensyn til borgerens særlige behov og problemstillinger. Dette er relevant for udsatte grønlændere, men også andre udsatte borgere. Dette er også vigtigt i de tilfælde, hvor borgerne bevæger sig rundt i byen på tværs af de distrikter og områder, som indsatserne normalt er organiseret efter. Samtidig synes det vigtigt at bibeholde et decentralt overvågende apparat i form af medarbejdere, der bevæger sig i feltet og blandt målgruppen. Overvågningen skal sikre, at der ikke pludselig opstår meget alvorlige problemer. Grunden til at det er nødvendigt at sætte særligt fokus på og være tæt på gruppen af udsatte grønlændere, handler om, at gruppen ikke altid gør opmærksom på sig selv og kan have tendens til at forsvinde og blive usynlige for systemet. Dette kan føre til, at problemer i gruppen først opdages, når de er meget omfattende, frem for at de bliver taget i opløbet. Man kan evt. forestille sig, at sådanne medarbejdere placeres i SKP-arbejdet, men at nogle får til særlig opgave at arbejde med bestemte etniske minoriteter. Det vil så være en opgave at prioritere, at medarbejderne får de nødvendige kompetencer og viden til at håndtere opgaven.

Brug af gruppe ved indslusning i samfundssystemerne

Nogle projekter har erfaring med, at det kan styrke integrationen af den enkelte bruger, hvis der arbejdes med en gruppe af socialt udsatte grønlændere

¹⁷ Fra hjemmesiden: www.udsattegroenlaendere.dk

re. Dette kan bidrage til at øge den indbyrdes støtte. Sideløbende skal der arbejdes med at skabe rammer i tilbuddene, der kan rumme brugernes særlige situation (Helhedsorienteret indsats på Vesterbro). Dermed sluses gruppen først over i rummelige tilbud, og her arbejdes der så med at få dem videre ud i det almindelige system. Andre projekter peger dog på modstridende erfaringer med gruppeforløb, og angiver, at det i højere grad er de individuelt tilrettelagte forløb, der virker.

Forskellen i udmeldinger med hensyn til individuelle og gruppeforløb kan være udtryk for, at gruppeforløb ikke fungerer i det lange løb. Der kan tænkes at være en pointe i at bruge det i starten af processen og så sluse brugerne over i individuelle forløb.

Som argument for gruppeforløb peger følgegruppen til projekterne forankret i Socialcenter Vesterbro på, at grønlænderne i høj grad visiterer hinanden til hjælp i det sociale system. Derfor kan det også være vigtigt for den opsøgende medarbejder at befinde sig i miljøet og blive anerkendt som en del af dette for at skabe kontakt til de allersvageste.

I nedenstående boks opsummeres Rambøll Managements anbefalinger i forlængelse af evalueringen:

Anbefalinger til indsatser for socialt udsatte grønlændere

- Evalueringen viser, at der fortsat er et generelt behov for indsatser, der tilgodeser målgruppen af socialt udsatte grønlændere. Ansvaret for indsatserne ligger hos kommunerne, som er forpligtede på at yde tilbud som matcher målgruppens behov. Kommunerne kan endvidere trække på faglig ekspertise fra andre aktører.
- Der er fortsat behov for indsatser, som kan få udsatte grønlændere til at benytte tilbud for socialt udsatte med henblik på at afhjælpe hjemløshed mv. og sikre integration i det danske samfund.
- Selvom projekter med tolkebistand til udsatte grønlændere gennemgående har levet op til målsætningerne, har der været vanskeligheder med at nå ud til de rette målgrupper (institutioner og aktører). Det synes vigtigt at arbejde videre med at finde måder, hvorpå tilbuddene kan synliggøres.
- Der er fortsat behov for en stærk faglig kompetence på området for at kunne yde de mest kvalificerede indsatser for målgruppen. Netværksaktiviteter og løbende opkvalificering af medarbejderne på feltet synes at være mere hensigtsmæssigt end bredere orienterede uddannelsesaktiviteter, hvor tilslutningen kan være begrænset.
- Kombinationen af konkrete aktiviteter og tværgående formidlingsaktiviteter, der medvirker til at samle aktørerne på feltet, har vist sig som en god kombination, der også i fremtiden bør prioriteres.
- Der er ikke i projektet fundet en passende form for danskundervisning i København. Da det vurderes af projektmedarbejderne, at sproglige barrierer udgør en væsentlig hindring for vellykkede indsatser, bør der arbejdes videre med at afsøge alternative muligheder for at give sprogundervisning i en struktur og under en form, som er velegnet for målgruppen.
- Evalueringen har vist, at der er et stort behov for helhedsorienterede

indsatser for socialt udsatte grønlandere. Samtidig synes det vigtigt også i fremtiden at prioritere samarbejde og koordinering af indsatser.

- Nogle af de allersvageste grønlandere benytter kun i begrænset omfang almindelige tilbud til socialt udsatte. Dette synes at indikere et behov for særlige indsatser, der kan målrette tilbuddene til den enkeltes konkrete behov. Særligt i forbindelse med kontaktskabelsen synes det hensigtsmæssigt at have særlige tilbud, der formår at få skabt kontakt til udsatte grønlandere.
- For at kunne rumme socialt udsatte grønlandere, bør der ske en differentiering og opkvalificering af de eksisterende tilbud til socialt udsatte grupper, som vil gøre det muligt at tilgodese socialt udsatte grønlanderes (og evt. andre etniske minoriteters) særlige behov. Dette kan evt. medføre et behov for flere ressourcer i en overgangsperiode.
- Der er endvidere peget på et behov for opsøgende indsatser for udsatte grønlandere, der for nylig er kommet til Danmark.
- Der er peget på behov for medarbejdere med særlig kompetence på feltet, som har kendskab til problemstillingerne, stederne, hvor udsatte grønlandere opholder sig, og som er i stand til at identificere relevante hjælpetilbud til målgruppen. Disse kan evt. være en del af den almindelige gadeplansindsats, men det er vigtigt, at de har en særlig viden om målgruppen.
- Det kan i nogle tilfælde være hensigtsmæssigt at arbejde med udsatte grønlandere i grupper for at understøtte og basere arbejdet på, at den enkelte føler et gruppetilhørsforhold. Dette er særligt relevant i en indledende fase, hvor der er brug for at skabe kontakt til, sikre tryk og få indledt et tættere samarbejde med den enkelte.

Litteratur

Anker, J. m.fl. (2001): De sociale puljer, en tværgående analyse af Socialministeriets puljemidler. Socialforskningsinstituttet, 1:11

Center for Kulturanalyse: Boeskov S. & N. F. Olsen (2006) *Små skridt – store forandringer – En undersøgelse af hjemløshed i gruppen af grønlandere i København*

Ellermann, P. (2008): Rapport fra projektet "Helhedsorienteret indsats for socialt udsatte grønlandere." Februar.

Foreningen Taletid: Olsen, P. & M. Olsen (2007) *DEM OG OS – Fra kultursammenstød til kulturmøde om dem og os i socialt arbejde*

Det Grønlandske Hus i Odense (2004) *GRØNLÆNDERES SOCIALE VILKÅR PÅ FYN*

Grønlanderprojektet (2007) *Udsatte grønlandske borgere i Århus – anbefalinger fra Grønlanderprojektet*

Hjelm Hansen, P. ved Brobygggerselskabet i Aalborg kommune (2004) *Socialt udsatte grønlandere i Aalborg – en undersøgelse af indsatsen for socialt marginaliserede grønlandere i Aalborg*

Kristensen, C. (2005) *Differentieret social integration som teoretisk og praktisk redskab i aktiveringsarbejdet*

Den Nordatlantiske Gruppe i Folketinget (2007) *Grønlandere bosiddende i Danmark – faktahæfte med en statistisk gennemgang*

Socialforskningsinstituttet, afdelingen for socialpolitik og velfærdsydelse: Benjaminsen, L., N. Fabricius & E. Børjesson (2006) *Indsatser for socialt udsatte – evalueringen af puljen til socialt udsatte grupper i de seks største byer – delrapport III*

Socialministeriet (2003) *Hvidbog om socialt udsatte grønlandere i Danmark*

Socialt Udviklingscenter SUS: Ahrensburg M. T. & P. Draiby (2007) *Nye veje...*, afsluttende rapport for projekt: Vidensformidling og udvikling af indsatsen omkring socialt udsatte grønlandere i Danmark

Socialt Udviklingscenter SUS (2003) *Fremtidige indsatsområder over for socialt udsatte grønlandere i Danmark*

Socialt Udviklingscenter SUS, hjemmeside,
<http://www.udsattegroenlaendere.dk/>

Styrelsen for Social Service (2004) *Udbudsmateriale, J. nr. 659-8*

Styrelsen for Specialrådgivning og Social Service, Udsatteenheden: Stork, N. K. og O. Thomsen (2007) *Danskundervisning for Socialt Udsatte Grønlandere*

Togebj, L. (2002) *Grønlandere i Danmark. En oversat minoritet*, Århus, Århus Universitets Forlag

BILAG A: Oversigt og information over de enkelte projekter

Her følger kort en beskrivelse af de enkelte projekter, hvor bevillingsgrundlaget, målgruppen og primære aktiviteter og metode skitseres. Afsnittet har til hensigt at give beskrivelse af projekterne, og indeholder ikke egentlige vurderinger af projekterne og deres gennemførelse. Beskrivelserne bygger på projekternes egne beskrivelser og indberetninger. De vurderende spørgsmål i tabellerne er således besvaret af projektmedarbejderne og ikke af Rambøll Management. Projektmedarbejderne har fået mulighed for at kommentere indholdet i deres projekters beskrivelse inden afsnittets færdiggørelse.

Oplysningerne bygger på følgende kilder:

- Metodenoten fra 2005
- Caserapporter fra 2007/2008
- Telefonsurvey med projektmedarbejderne fra 2008
- Den løbende monitorering ved SurveyXact fra 2004-2008
- Projekternes egne rapporter hvor disse har været tilgængelige for Rambøll Management.

9.3 Tolkebistand DGH København Det Grønlandske Hus i København Projekt nu. 8411-4

Baggrund og formål med projektet

Projektet søger at formidle tolkebistand til de selvejende institutioner og netværk for opsøgende gadeplansmedarbejdere, som ikke umiddelbart har adgang til tolkebistand. Projektet skal desuden hjælpe til at øge kendskabet til muligheden for at få tolkebistand samt udbrede opfattelsen af, at det kan være en god idé at rekvirere tolkebistand.

Disse mål vil man søge at nå via en markedsføringskampagne for tolkebistand i fagblade som socialpædagogernes blad og socialrådgivernes blad samt på internettet på egen hjemmeside (www.summut.dk) og hjemmesiderne for SUS, Center for Frivilligt Arbejde samt en paraplyorganisation for selvejende institutioner.

Projektets målgruppe: 250 tolketimer til de selvejende institutioner og netværk for opsøgende gadeplansmedarbejdere.*

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet har udbudt tolkebistand samt arbejdet med markedsføring af dette tilbud. I henhold til markedsføringen af tilbuddet om tolkebistand blev informationen først overgivet mundtligt ved møder med eksterne organisationer og gennem gratis annoncering eller redaktionel omtale i relevante fagblade og på hjemmesider. Markedsføringen blev søgt forstærket i to dele. Dels forsøgte projektet sig også med betalt annoncering i aviser og blade, men dette førte ikke til nogen effekt. Dels ringede projektet direkte op til en række institutioner, der resulterede i et øget kendskab til projektet.

Projektmedarbejderen beskrev, at projektet således havde svært ved at nå ud til institutioner via skriftlig information, da deres annoncering i fagblade druknede i anden information. (Telefonsurvey 2008). Det viste sig mere virkningsfuldt at bruge mund til mund-metoden, hvor information om tilbud-

det gives i den direkte kontakt med brugerne fx ved telefonsamtale eller gennem de udsatte grønlændere, der fik information om tilbuddet, når de deltog i Husets andre aktiviteter. (Løbende monitorering).

Projektmedarbejderen fremhævede i denne forbindelse, at grønlændernes behov for tolkebistand især gælder, når der er tale om følelsesmæssig påvirkning fx ved psykologsamtaler. (Telefonsurvey 2008) Selve tolkebistanden foregik som hidtil i organisationen, og forskellen var således målgruppen af rekvirenter og ikke selve metoden. (Løbende monitorering 2008).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	355.000 kr.
Projektets forbrug af de planlagte ressourcer*	35 %
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I ringe grad. Projektet havde meget svært ved at nå ud til rekvirenterne, fx virkede annonceringen ikke efter hensigten.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I nogen grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I ringe grad.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	40 %
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har hverken været tilfredsstillende eller utilfredsstillende. Dette begrundes i, at det var svært at nå ud til rekvirenterne, selve projektideen beskrives som tilfredsstillende.
Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	60 %
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I nogen grad. Metoden beskrives ikke som ny for Det Grønlandske Hus, men ny for deres samarbejdspartnere.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektet ophører ved puljemidlernes ophør. Der er søgt midler til overførsel til de kommende år.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i nogen grad. Den del af målgruppen, som projektet har nået ud til, har været glade for tilbuddet og har givet udtryk for at ville benytte tilbuddet igen, hvis de får mulighed for det.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.4 Supervision for medarbejdere DGH København Det Grønlandske Hus i København Projekt nr. 8411-5

Baggrund og formål med projektet

Projektet har til formål at give mindre slid på personalet ved at hjælpe dem til at blive bedre til at skelne mellem privatliv og arbejdsliv. Personalet skal desuden blive mindre personligt involveret i deres brugeres liv.

Dette skal opnås ved etablering af supervision af personalet og krisehjælp i særlige tilfælde. Supervisionen består af 50 timer årligt for fire medarbejdere, der er ansat til opsøgende projektarbejde og misbrugsbehandling samt ét årligt kursus for medarbejdere, der arbejder med misbrugsbehandling.

Projektets målgruppe: 8-9 ansatte til deltagelse i supervision*

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet har udbudt kurser, supervision og kriseforsikring i arbejdet med at nå målene. Supervisionerne blev hurtigt fyldt ud for henholdsvis 2005 og 2006. Projektet valgte at sikre sine medarbejdere krisehjælp ved at tegne en særlig forsikring. Kriseforsikringen blev dyrere end forventet på grund af organisationens samlede skadesrate, men blev indbetalt for et år ad gangen. Kurserne blev fordelt således, at der var et længerevarende kursus samt tre kortere i projektførelsen. (Løbende monitorering 2008).

Projektmedarbejderen beskriver et behov for at videreudvikle supervision. Blandt de allerede skabte erfaringer er, hvordan medarbejderne lærer at bruge hinanden, og hvordan sagerne gribes an. (Telefonsurvey 2008).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	397.000 kr.
Projektets forbrug af de planlagte ressourcer*	80 %
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I høj grad.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I høj grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I høj grad.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	90 %
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har været tilfredsstillende.
Vurdering af realiserede resultater i for-	100 %

hold til de forventede*	
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I høj grad.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektet kører efter ophør af puljemidlerne videre i reduceret omfang og finansieres via egne midler.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i høj grad. Den måde vi griber tingene an på, hvor medarbejderne fx har lært at bruge hinanden.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.5 Projektkoordinator og etnografisk tilgang Århus Århus Kommune Projekt nr. 8411-6

Baggrund og formål med projektet

Projektet består af en videndel og en praksisdelen. Videndelen har til formål at afdække målgruppens omfang og behovet for indsatser samt at få den etablerede viden ud i andre forvaltninger og organisationer. Dette skal ske ved at indsamle viden om, hvordan målgruppen fordeler sig på køn, alder, oprindelsessted og familieforhold, samt ved to brugerundersøgelser foretaget af antropologistuderende. Formidlingen af viden til andre forvaltninger og andre organisationer skal iværksættes via en række oplæg.

Praksisdelen har til formål at etablere et tilbud om bisidder i kontakten til det offentlige samt at yde bostøtte. Der blev endvidere arbejdet på at skabe netværk mellem ressourcestærke og socialt udsatte grønlandere. Dette skulle realiseres ved ansættelse af en bostøttemedarbejder, en opsøgende konsulent og en projektkoordinator. Der var som udgangspunkt tale om et tilbud om bostøtte, men projektet erfarede, at dette tilbud var for vanskeligt at etablere skriftligt fokus til case management (Casebesøg 2008).

Det var et overordnet mål for projektet at gøre sig selv overflødig ved projektforløbets afslutning.

Projektets målgruppe: 125-150 udsatte grønlandere for praksisdelen og medarbejderne i forvaltninger og organisationer, der arbejder med grønlandere.*

Projektets metoder og aktiviteter

I henhold til videndelen har projektet udfyldt spørgeskemaer i forhold til de socialt udsatte grønlandere gennem deres opsøgende medarbejdere. Der blev ligeledes brugt kvalitative metoder til dataindsamling fx gennem medarbejdernes erfarede viden gennem det opsøgende arbejde.

Der blev oprettet en stilling som projektkoordinator, der tog sig af at samkøre de forskellige data og lave løbende statusrapporter. Den indsamlede viden formidles blandt andet ud gennem projektets følgegruppe og på inter- og intranettet. (Løbende monitorering). Videndelen har fx bidraget ved, at der er gjort erfaringer vedrørende nyankomne grønlandere. Således beskrives det ved casebesøget, at en del af denne gruppe allerede er udsat, når de kommer til Danmark. (Casebesøg 2008).

Projektet har efterfølgende udbudt oplæg og konsulentbesøg i andre organisationer og forvaltninger, og der er endvidere lavet en film om målgruppen.

Konkret har der været arrangeret gulvmøder mellem egne medarbejdere og medarbejdere fra Det Grønlandske Hus. Endvidere har projektet lavet publiceringer, der formidler viden fra projektet til andre aktører. Konkret har der blandt andet været tale om ankomstinformation til nyankomne grønlandere, der leveres ved Folkeregistret. (Løbende monitorering).

I henhold til praksisdelen har projektet to opsøgende medarbejdere, der arbejder fx som bisiddere og med indslusning i andre eksisterende tilbud. Overordnet er der gennem projektet skabt kontakt med målgruppen, og i en mindre skala er der udarbejdet handlingsplaner. Ved casebesøget fremkom en pointe om, at bisidderfunktionen ikke kun har hjulpet den enkelte grønlander i en konkret situation. Der påpeges ligeledes en effekt i form af opkvalificering af de kommunale sagsbehandlere, da de har opnået en større viden om de socialt udsatte grønlandere gennem bisidderens 'oversættelser' ved sådanne møder. (Casebesøg 2008).

Der har samtidig været arbejdet med at engagere ressourcestærke grønlandere i netværk til støtte for de socialt udsatte grønlandere. (Løbende monitorering). Ved casebesøget hos projektet blev det erfaret, at etablering af metode med netværk kræver aktiv styring og ikke kører af sig selv. (Casebesøg 2008).

Medarbejderne berettede ved casebesøget, at de i det opsøgende arbejde har anvendt en mere eller mindre etnografisk og observerende metode. Metoden udspringer af en erkendelse af, at det tager lang tid at opbygge tillidsfulde relationer samt få et generelt indblik i personens situation og problematik. De opsøgende konsulenter har været grønlandsktalende medarbejdere, der har mødt de udsatte på deres eget sprog. (Casebesøg 2008).

Medarbejderne skrev i logbøger en gang ugentlig, hvilket på den ene side fik medarbejderen til at reflektere over eget arbejde. På den anden side gjorde logbøgerne det muligt for koordinatoren at give de enkelte medarbejdere sparring. Logbøgerne bliver beskrevet som værende både metode og metodeudviklende. (Casebesøg 2008).

På baggrund af projektets resultater er der blevet ansat en dobbeltsproget SKP-medarbejder i kommunen med fokus på de socialt udsatte grønlandere.

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	3.280.000 kr.
Projektets forbrug af de planlagte ressourcer*	94 %
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I høj grad.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I høj grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I høj grad.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	100 %
Projektets resultater	

Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har været tilfredsstillende.
Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	100 %
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I høj grad.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektet ophører sammen med puljemidlerne.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i nogen grad. Udsatteteams og den udvidede SKP har nu også fokus på hjemløse misbrugere.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.6 Støtte- og kontaktpersonordning DGH Odense Det Grønlandske Hus i Odense Projekt nr. 8411-9

Baggrund og formål med projektet

Projektets målsætning er at skabe bedre sproglig og pædagogisk støtte, bedre støtte til personer der lever isoleret samt bedre støtte til børn i misbrugsfamilier via etablering af en støtte- og kontaktpersonordning samt en kontaktpersonbank.

Aktiviteterne består desuden af kontinuerlig hjælp til kontakten til myndigheder mv., netværksskabelse for børn i misbrugsfamilier samt hjælp til kommuners rekruttering af egnede personer af grønlandsk oprindelse.

Projektets målgruppe: 100 udsatte grønlandere*.

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet har udbudt udarbejdelse af beskrivelser af problemfelt og handling for brugerne, opsøgende arbejde, bisidderfunktion, kendskab til børn fra misbrugsfamilier, ressourcepersoner i databank og fællesaktiviteter. Konkret ansatte projektet en medarbejder til at varetage rådgivning, hvilket blev informeret til kommune og andre samarbejdspartnere. Der blev yderligere ansat en vejleder i Sønderjylland, men denne del af projektet blev stoppet på grund af for få henvendelser. Der blev i stedet oprettet et kontor i Vejle, der var med til at bringe synlighed for projektet i kommune. (Løbende monitorering). Det blev af projektmedarbejderen vurderet, at mange grønlandere ender på kontanthjælp uden at blive afklaret. (Telefonsurvey 2008).

Det blev sideløbende forsøgt at rekruttere frivillige, hvilket blandt andet blev forsøgt bedret gennem et frivilligkursus. (Løbende monitorering 2008). I sammenhæng med dette fremhævede projektmedarbejderen i telefonsurveyen vigtigheden af at skabe netværk – både indbyrdes mellem grønlandere og mellem forskellige projekter, der ikke udelukkende arbejder med denne gruppe. Disse netværk kan på den ene side styrke grønlanderes indbyrdes relation og på den anden side skabe relation uden for denne gruppe. (Telefonsurvey 2008).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	175.000 kr.
Projektets forbrug af de planlagte ressourcer*	100 %
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I nogen grad.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I høj grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I høj grad.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	90 %
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har været tilfredsstillende.
Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	90 %
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I høj grad.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projekter kører videre i reduceret omfang efter ophør af puljemidlerne.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i høj grad. Pointen med at tilbuddet kan supplere tilbud, der ikke inddrager det særligt grønlandske ved at udbyde et tilbud, der en gang om ugen sætter fokus på netop dette tema.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.7 Hjemmeside DGH Odense Det Grønlandske Hus i Odense Projekt nr. 8411-10

Baggrund og formål med projektet

Projektets målsætning er at hæve videnniveauet hos sagsbehandlere og socialrådgivere med hensyn til målgruppens behov samt Det Grønlandske Hus' eksistens og kapacitet. Et andet ønsket resultat af projektet er øget samarbejde mellem kommunerne i Region Syddanmark og Det Grønlandske Hus i Odense. Dette mål søges nået ved, at Det Grønlandske Hus etablerer en hjemmeside.

Projektets målgruppe: Sagsbehandlere og socialrådgivere, der arbejder med målgruppen særligt i kommunerne i Region Syddanmark. Der er samtidig udarbejdet informationsmateriale til nyttilflyttede grønlandere.

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet har udbudt informationsmøder til medarbejderne i kommunerne i Region Syddanmark. Det Grønlandske Hus' rapport om grønlændernes vilkår på Fyn er sendt ud på forhånd for at give kommunerne grundlæggende information om emnet. I samarbejde med Odense Kommune er der udformet informationsmateriale til nytilflyttede grønlændere i kommunen. Det er ideen, at denne brochure også kan bruges i andre kommuner. (Løbende monitorering). Projektmedarbejderen beskriver et behov for én indgang i kommunen, der tager sig af de nytilkomne grønlændere. Dette skal hindre, at grønlænderne ikke sendes rundt i et uoverskueligt system, de ikke forstår og bliver tabt af systemet. (Telefonsurvey 2008).

Der er endvidere etableret en hjemmeside med et debatforum, hvor kommunerne kan hente information. (Løbende monitorering). Projektmedarbejderen fremhæver, at det ville være en styrke, hvis projektets hjemmeside nåede ud til alle kommunerne – også dem i Grønland, således at fx grønlændere der påtænker at flytte til Danmark, kan hente information og dermed være forberedte på, hvad der møder dem i Danmark. Projektmedarbejderen nævner en barriere ved, at de socialt udsatte grønlændere ikke så meget bruger hjemmeside, da de ikke altid har adgang til computer og netværksforbindelse. Dette lader det meget være op til myndighederne at videreformidle. (Telefonsurvey 2008). Der er i det hele taget arbejdet med at formidle viden ud til kommunerne ved at tage direkte kontakt. (Løbende monitorering).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	182.820 kr.
Projektets forbrug af de planlagte ressourcer*	70 %
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I ringe grad. Målformuleringen blev lavet om, da projektet blev slået for stort op. Der blev lavet hjemmeside i stedet for dagsmøder.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I høj grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I nogen grad.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	80 %
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har hverken været tilfredsstillende eller utilfredsstillende, da der ikke er så mange personer, der gør brug af tilbuddet endnu.
Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	100 %

Har projektet bidraget til metodeudvikling	I nogen grad. Der er håb om, at projektets initiativ vil føre til en metodeudvikling.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projekter kører videre i reduceret omfang efter ophør af puljemidlerne, hvilket bliver betragtet som en succes i sig selv.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i høj grad. Går fx ind og laver et debatforum på hjemmeside til brug for kommunerne.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.8 Tolkebistand DGH Århus Det Grønlandske Hus i Århus Projekt nr. 8411-11

Baggrund og formål med projektet

Projektet har til formål at etablere tolkebistand og give øget information om behovet for tolkning. Dette skal føre til øget anvendelse af tolkebistand og øget viden om behovet for tolkning samt øget villighed til at betale for tolkebistand. Målgruppen er ikke kommuner, men andre aktører såsom advokater m.fl. Projektet skal desuden hjælpe til skabelsen af et erfarent og veluddannet tolkekorps i indsatsområdet.

De konkrete aktiviteter omfatter erhvervelse af tolkebistand, tilbud om gratis tolkebistand og advisering om tilbuddet via kommunens tolkeservice.

Projektets målgruppe: 50-100 udsatte grønlandere, der vurderes at have et behov for tolkning.

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet har udbudt tolkebistand til andre aktører end kommuner, og målet var at synliggøre, i hvilke situationer der var behov for tolkning. Operatøren meddelte, at der var et stigende antal tolkninger, der samtidig var med til at professionalisere de medarbejdere, der arbejdede med at tolke. I projektforløbet kom regionsammenlægningen, hvilket betød, at projektet nu skulle dække over et større geografisk område. Dette blev søgt opnået ved oprettelsen af to kontorer i henholdsvis Herning og Viborg, hvor projektet blev fysisk nærværende i hele regionen. (Løbende monitorering 2008). Projektmedarbejderen fremhæver, at den øgede bevidsthed blandt de udsatte grønlandere om muligheden for tolkebistand har betydet, at de i højere grad selv henvender sig for at få tolkebistand. Deres henvendelser har videre været med til gøre tolkene mere bevidste om, i hvilke situationer de udsatte grønlandere har behov for tolkning. (Telefonsurvey 2008).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	100.000 kr.

Projektets forbrug af de planlagte ressourcer*	100 %
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I høj grad.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I nogen grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I høj grad.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	100 %
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har været tilfredsstillende.
Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	100 %
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I ringe grad. Metoden er kun blevet udbredt, men er ikke ny.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektet fortsætter og finansieres efter puljemidlernes ophør ved, at de rekvirerende institutioner betaler for ydelsen.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i høj grad. Der er kommet bedre kendskab til, hvornår tolkning er påkrævet.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.9 Fællesseminarer Kofoeds Skole Kofoeds Skole Projekt nr. 8411-12

Baggrund og formål med projektet

Projektets formål er at etablere supervision og metodeudvikling til at sikre kontinuitet i den faglige udvikling samt at fastholde og udvikle fællesskabet omkring den faglige udvikling.

Ved hjælp af to årlige seminarer for alle medarbejdere, otte 2-dages seminarer med små medarbejderenheder samt supervision og opfølgning i forhold til de enkelte arbejdssteder sigter Kofoeds Skole mod at skabe fælles overblik over arbejdet med den faglige udvikling samt at inspirere hinanden på tværs af enhederne.

Projektets målgruppe: Alle medarbejdere hos Kofoeds Skoles grønlander-afdeling i København, Esbjerg og Aalborg.*

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet har udbudt fælles- og delseminarer og supervision for medarbejderne på Kofoeds Skole i henholdsvis København, Aalborg og Esbjerg. Et mål for disse tilbud har været at lære alle medarbejdere at udforme og arbejde med individuelle handlingsplaner for brugerne blandt andet i samarbejde

med Københavns Kommune. Projektet har arbejdet med udviklingsplaner og kompetencekortlægning for de enkelte enheder i organisationen, der er blevet revideret løbende i forløbet, for blandt andet at tage højde for personaleallokering og udvidelse. (Løbende monitorering).

Projektmedarbejderen beskriver, at projektet har gode erfaringer med at arbejde med individuelle handleplaner som en pædagogisk måde at metodeudvikle og ikke som formularer. I fremtiden vil der blive arbejdet med nedskrevne planer og kontrakter. Meningen er, at den enkelte grønlandere tildeles ansvar for sit eget liv og fokus bliver sat på dennes kompetencer og mulige udvikling. (Telefonsurvey 2008).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	325.000 kr.
Projektets forbrug af de planlagte ressourcer*	95 %
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I nogen grad.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I nogen grad. Der har manglet noget kontinuitet i projektførelsen på grund af ændringer i medarbejderstaben og bevillinger til et nyt projekt.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I høj grad. Alle medarbejdere har deltaget, selvom de har været spredt ud over Danmark.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	85 %
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har været tilfredsstillende.
Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	100 %
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I høj grad.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektet kører videre i reduceret omfang, hvortil der er søgt midler.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i høj grad. Fx det at arbejde med individuelle handlingsplaner ikke bare er en formular, men en pædagogisk måde at metodeudvikle på. Projektet vil gerne i fremtiden arbejde med nedskrevne handlingsplaner og kontrakter.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.10 Støttekontaktperson Kofoeds Skole Aalborg Kofoeds Skole med anbefaling fra Aalborg Kommune Projekt nr. 8411-14

Baggrund og formål med projektet

Projektet har til formål at skabe tillidsfuld og stabil kontakt til 15-20 isolerede socialt udsatte grønlændere og 5-10 ekstremt socialt udsatte ('eksplosive') grønlændere i Aalborg. Via projektet skal grupperne få kontakt med Kofoeds Skole og/eller andre relevante projekter, så de udsatte og eksplosive (i forståelsen at gruppen ofte er i konflikter med andre) grønlændere får skabt et institutionelt netværk og isolationen brydes. Desuden skal personerne indskrives i behandling, hvis det er relevant.

Resultatet skal endvidere være, at alle hjemløse skal kunne tilbydes en bolig, at et højere motivationsniveau opnås blandt grønlænderne, og at der skabes bedre muligheder for at komme i behandling. Det er desuden intentionen at skabe samarbejde med andre institutioner omkring brugerne og at sikre, at flere i målgruppen kan rummes inden for de eksisterende tilbud. En yderligere målsætning er at skabe viden om antallet af isolerede og 'eksplosive' grønlændere.

Målsætningerne skal indfries ved ansættelse af en støttekontaktperson på fuld tid samt en løbende registrering af målgruppen. Kontakten til målgruppen skabes gennem løbende interaktion.

Projektets målgruppe: 25-60 socialt udsatte grønlændere, heraf 15-20 isolerede og 5-10 eksplosive grønlændere.*

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet har arbejdet med at skabe kontakt med målgruppen og forsøgte at fastholde denne i et vist omfang. Kontakten er eksempelvis sket gennem møder med brugerne, hvor der udarbejdes en plan for fremtiden. (Løbende monitorering). Mere konkret har de opsøgende medarbejdere søgt at skabe en naturlig tilgang til målgruppen ved fx at engagere sig i et boligkompleks eller arrangere fællesspisning. Projektmedarbejderen beskriver metoden som effektiv, hvor medarbejderne er kommet i kontakt med personer, de ellers ikke ville under normale omstændigheder. (Casebesøg 2008).

Medarbejderne har endvidere ved visse brugere valgt at planlægge en koordineret indsats, der fx kan indebære misbrugsbehandling, behandling for psykiske problemer, indslusning i midlertidige eller varige boformer. (Løbende monitorering). Projektet beskriver, at der er valgt en noget anden tilgang til misbrugsbehandlingen. Konkret har projektet gennemført motivationsseancer med de udsatte, hvor misbrugsbehandling tænkes som en lang proces, der begynder med motivation og oplysning. Når grønlænderne vurderes at være klar, kan de få tilbud om en uformel individuel samtale med misbrugs-konsulenten. Der er altså tale om en tilgang der lægger vægt på effekterne af en direkte modningsproces af gruppen. Projektmedarbejderen vurderer, at der er opnået et højere motivationsniveau blandt grønlænderne i forhold til misbrugsbehandling. (Casebesøg 2008).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	1.185.000 kr.
Projektets forbrug af de planlagte res-	90 %

sourcer*	
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I høj grad.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I høj grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I høj grad.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	90 %
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har været tilfredsstillende.
Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	100 %
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I høj grad.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektet er blevet forlænget i forbindelse med ekstra bevillingen, men ophører sammen med puljemidlerne.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i høj grad. Der er fx udviklet et netværk omkring aktørerne, hvor der månedligt afholdes møder og lægges en fælles strategi.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.11 Helhedsorienteret afklaringsforløb Esbjerg Esbjerg Kommune Projekt nr. 8411-15

Baggrund og formål med projektet

Med projektet ønsker Esbjerg Kommune at opnå viden om, hvordan man kan sætte ind over for mennesker, der over længere tid har levet som udsatte på kontanthjælp samt at få afklaret de socialt udsatte, der er svære at afklare gennem de normale procedurer. Der skal desuden udvikles en ressourceprofil, der kan indfange det væsentlige blandt de udsatte grønlandere. Der skal endvidere sættes gang i sociale indsatser til gavn for 21 bestemte grønlandere, der er inddelt i tre grupper.

Som led i projektet skal der etableres et forløb med den enkelte grønlander samt koordinering af indsatsen med samarbejdspartnere omkring den enkelte. Projektets aktiviteter inkluderer i øvrigt brug af psykolog, der taler både grønlandsk og dansk. Man vil desuden hente grønlandere, der ikke dukker op. Hertil kommer brug af tolk og samarbejde med relevante parter, hvor det er nødvendigt.

Projektets målgruppe: 40 socialt udsatte grønlandere*

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet har tilbudt brugerne at få udarbejdet en plan for fremtiden. Herudover er der arbejdet på at udforme ressourceprofiler for brugerne, og i visse tilfælde er brugeren efter eget ønske blevet visiteret til en anden foranstaltning. En del af brugerne har som følge af projekttilbuddet fået tilkendt førtidspension eller fået sat en sag vedrørende dette i gang. Ligeledes er en del af brugerne blevet sat i gang med før-arbejdsmarkedsrelaterede aktiviteter gennem REVA-centeret i Esbjerg. Andre brugere er kommet i misbrugsbehandling eller i behandling for psykiske problemer.

Projektmedarbejderen fortalte, at det var blevet erfaret i projektet, at gruppen af socialt udsatte grønlændere til tider har brug for at være lang tid i systemet, men at de faktisk oplevede, at de fleste flyttede sig. Arbejdet i projektet afledte yderligere erfaringer med, at de individuelt tilrettelagte forløb virkede, mens gruppeforløbene mislykkedes. (Telefonsurvey 2008).

Projektmedarbejderen kunne endvidere meddele, at projektet har resulteret i et team af medarbejdere med særligt fokus på færinger, islændinge og grønlændere. (Telefonsurvey 2008).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	730.000 kr.
Projektets forbrug af de planlagte ressourcer*	100 %
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I nogen grad.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I høj grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I nogen grad.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	55 %
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har været tilfredsstillende.
Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	80 %
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I nogen grad og inden for det kommunale system.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektet ophører sammen med puljemidlerne.

Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i nogen grad. Projektmedarbejderen er blevet en del af Esbjerg Kommune og har fået nogle gode kontakter. Fx afholdes en del af rådgivningen i værestedet frem for på jobcentret eller rådhuset. Der er endvidere indsat beskæftigelsesmedarbejdere med særligt fokus på islændinge, færinger og grønlandere.
--	--

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.12 Bofællesskab i Colbjørnsensgade, København Københavns Kommune, Socialforvaltningen Projekt nr. 8411-16

Baggrund og formål med projektet

Formålet med projektet er at drage erfaringer og udvikle metoder, der understøtter udsatte grønlandere i at få og fastholde en bolig.

Målgruppen for projektet er mennesker, som forventes at have behov for etablering af alternative netværk for at kunne opretholde en selvstændig bolig. Gruppen har endvidere behov for støtte og motivation i forhold til misbrugsbehandling samt afklaring af egne interesser og ressourcer. Projektet vil i første fase være målrettet beboere i et nyt bofællesskab i Colbjørnsensgade for udsatte grønlandere.

Der skal foretages interviews og udarbejdes handleplaner med den enkelte beboer indeholdende mål og delmål. Via gensidigt forpligtende aftaler skal projektkoordinatoren søge at støtte og motivere den enkelte til at opnå bedre livskvalitet og en mere stabil tilværelse. Som led heri skal projektkoordinatoren tage initiativ til daglige, henholdsvis ugentlige fællesaktiviteter med den enkelte bruger og/eller den samlede brugergruppe med henblik på at styrke beboernes viden om det danske samfund og mulighederne for social integration.

Projektets målgruppe: 7-20 socialt udsatte grønlandere*

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet har været forankret i lokalcenteret for at sikre, at erfaringer og metoder på længere sigt blev i kommunen. Projektet har helt konkret etableret boliger til målgruppen, hvortil der var tilknyttet sociale viceværter. (Løbende monitorering). Det er de sociale viceværter der har været de kontinuerlige personer for beboerne, og dermed også de personer som beboerne er kommet til, hvis de har haft behov for at drøfte personlige problemer. Etableringen af kontakten til beboerne kræver meget tid, da målgruppen har brug for lang tid til at knytte sig til nye mennesker. (Projekt afrapportering).

Projektet beskriver i sin afrapportering, at bofællesskaber har fordelen ved at fjerne frygten hos beboerne for at være alene, men samtidig er det en barriere, at beboerne kan have sværere ved at komme ud af deres misbrug, fordi de netop bor sammen med andre misbrugere. (Projektafrapportering).

Derudover har der været et tilbud til brugerne om at få udarbejdet en plan for fremtiden, der er blevet revurderet løbende. (Løbende monitorering). I projektets afrapportering fremgår det dog, at der har været en del problemer med disse handleplaner, da brugerne ikke føler ejerskab over dem. Der beskrives mere succes med mundtlige aftaler end skriftlige planer. (Projekt afrapportering).

Medarbejderne har til tider fungeret som bisiddere for brugerne og har ligeledes stået for at arrangere fællesaktiviteter. Der har været brugere, der er kommet i misbrugsbehandling under projektførelsen. (Løbende monitorering).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	1.170.000 kr.
Projektets forbrug af de planlagte ressourcer*	100 %
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I høj grad.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I høj grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I nogen grad. Projektet stoppede faktisk med at forsøge at synliggøre deres tilbud yderligere, da der kun var et begrænset antal pladser.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	100 %
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har været tilfredsstillende.
Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	100 %
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I høj grad.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektet kører efter puljemidlernes ophør videre i reduceret omfang.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i nogen grad. Fx er projektet brugt som inspiration ved oprettelse af et andet bosted i København, og erfaringerne går med i det generelle arbejde med bosteder.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.13 Opsøgende indsats på Christianshavn, København Københavns Kommune, Socialforvaltningen Projekt nr. 8411-17

Baggrund og formål med projektet

Formålet med projektet er at styrke den opsøgende indsats over for udsatte grønlændere på Christianshavn. Der er tale om grønlændere uden fast bopæl med større eller mindre geografisk mobilitet. Gruppen er typisk præget af

kortere eller længerevarende social deroute. Flere har levet som hjemløse, og deres situation er præget af misbrug samt svære helbredsmæssige og sociale problemer. Målgruppen er endvidere karakteriseret ved ofte at være tilbageholdende med selv at henvende sig til forvaltningen med anmodning om økonomiske, sundhedsmæssige eller rådgivningsmæssige ydelser.

Projektet sigter derfor på at udvikle metoder, som kan bidrage til at fjerne barrierer mellem brugerne og det sociale system, således at den enkelte kan få den relevante støtte og dermed opnå bedre livskvalitet. Projektet skal således etablere en direkte dialog med brugerne på Christianshavn. Indsatsen har derfor til opgave at skabe kontakt, motivere og tilbyde målgruppen relevante tilbud om støtte og hjælp. De juridiske krav om brugerens medinddragelse og accept af videregivelse af information er en basal del af dette arbejde.

Projektet sigter ligeledes på metodeudvikling og opbygning af samarbejdsrelationer på tværs af kommunegrænser.

Projektets målgruppe: 50-80 socialt udsatte grønlændere der opholder sig i gademiljøet på Christianshavn*

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet har været forankret i lokalcenteret for at sikre, at erfaringer og metoder på længere sigt blev i kommunen. Projektet har arbejdet med at have kontakt med målgruppen fx gennem møder. Brugere har haft mulighed for at få udarbejdet en plan for fremtiden, der er blevet revurderet i løbet af projektforløbet. Medarbejderen i projektet har ofte fungeret som bisidder for brugerne. (Løbende monitorering).

Der har været afholdt koordinerende møder med relevante parter om konkrete brugere, i visse tilfælde er brugere efter eget ønske visiteret til en anden foranstaltning. Projektet har endvidere været med til at igangsætte aktivering, førtidspension eller lignende initiativer for en del af brugerne. Der har yderligere været brugere, der har modtaget behandling i forhold til fx misbrug eller psykiske problemer. En del af brugerne blev i projektforløbet sluset ind i midlertidige eller varige boformer. (Løbende monitorering).

Projektmedarbejderen gav udtryk for, at projektets målgruppe har behov for meget støtte og kontakt, da der ikke skal meget modgang til, før de bakker ud og giver op. Erfaringen er, at en tæt kontakt kan fastholde brugerne. (Telefonsurvey 2008).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	1.000.000 kr.
Projektets forbrug af de planlagte ressourcer*	95 %
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I nogen grad. Projektbeskrivelsen blev lavet om undervejs på grund af, at det var nødvendigt at afgrænse målgruppen for den opsøgende medarbejder, idet der hurtigt var mere end 50 brugere i projektet.

Har projektets forløb været tilfredsstillende	I høj grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I høj grad.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	95 %
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har været tilfredsstillende.
Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	95 %
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I høj grad.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektet ophører sammen med puljemidlerne.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i nogen grad. Fx arbejder medarbejderen videre som støttekontaktperson i området, hvorved kontakten til brugerne fastholdes. Der er endvidere udarbejdet et metodehæfte.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.14 **Avancementsmentor København Københavns Kommune, Socialforvaltningen Projekt nr. 8411-18**

Baggrund og formål med projektet

Projektet udspringer af en undersøgelse af behov for avancementsboliger til socialt udsatte grønlændere lavet af Center for Kulturanalyse, som offentliggjordes i januar 2006. Som en del af undersøgelsen var der en vurdering af konceptet 'avancementshus' som brugbar model i forhold til gruppen af socialt udsatte grønlændere. Konceptet avancementshus bygger på svensk erfaring med det, som i Sverige betegnes trappestigemodellen. Det går ud på, at et hus rummer forskellige former for botilbud, således borgeren kan rykke op eller ned, alt efter hvordan udviklingen sker. (Casebesøg 2008).

Projekt avancementsmentor var et forsøgsprojekt, som skulle afdække de muligheder, der er for at skabe resultater blandt de allerdårligst stillede socialt udsatte grønlændere igennem en intensiv indsats. Konkret er avancementsmentoren ikke tilknyttet et socialcenter, og har ingen geografiske afgrænsninger inden for Københavns Kommune, så kan mentoren kan følge borgerne uanset bopæl eller opholdssted. Mentoren skal følge borgeren uanset, hvorvidt vedkommende avancerer eller falder tilbage, hvilket netop ligger i avancementskonceptet. Borgeren har ingen mulighed for ikke at deltage i projektet, der kan ikke takkes nej til projektet. Gennem bisidder og støttefunktionen fungerer mentoren som borgerens bindeled til systemet. (Casebesøg 2008).

Projektets målgruppe: 20-50 hjemløse grønlændere, der ud over at være hjemløse, er karakteriseret ved at have et alkohol- og/eller narkomisbrug.

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet har tilbudt at udarbejde og revurdere brugernes handleplaner, og der blev på samme tid skrevet forløbs- og frafaldsbeskrivelser. Endvidere har projektmedarbejderen arbejdet med at få inddraget og visiteret til relevante organisationer i arbejdet med de enkelte brugeres sager. (Løbende monitoring).

Projektmedarbejderen påpegede i telefonsurveyen, at når der søges at bruge en metode som avancement, er det vigtigt, at brugerne kan komme ud i de pågældende tilbud, så snart de er motiveret for det. Det hæmmer processen, hvis de er nødt til at vente i lang tid. Derudover havde projektet god erfaring med at kunne følge brugerne på tværs af geografiske grænser og inddrage alle aspekter af deres liv. Erfaringen er i denne forbindelse, at brugeren ikke opgiver at tage imod nye tilbud. (Telefonsurvey 2008).

Mere praktisk pointerede projektmedarbejderen en erfaring med, at der var meget akut arbejde, der ikke kunne planlægges, hvorfor det er begrænset, hvor mange brugere der kan være knyttet til en enkelt mentor. (Telefonsurvey 2008). De mest væsentlige resultater fra projektet, sådan som mentoren opfatter det, er, at projektet har medvirket til at skabe en personlig udvikling hos borgerne. (Casebesøg 2008).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	1.290.000 kr.
Projektets forbrug af de planlagte ressourcer til dato*	80 %
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I nogen grad. Avancementsmentoren blev først ansat i 2007 og kom ikke til at sidde sammen med gadeplansindsatserne, sådan som det havde været planlagt. Lederen for de københavnske projekter har forklaret, at dette skete på grund af organisatoriske ændringer, der gjorde placeringen uhensigtsmæssig.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I nogen grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I høj grad. Projektet har måttet afvise personer, da projektet ikke kunne rumme flere brugere.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	80 %
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har hverken været tilfredsstillende eller utilfredsstillende. Det fremhæves, at det havde fungeret bedre, hvis tilbuddene til brugerne kunne gives med det samme, de var motiveret, frem for en lang ventetid.

Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	90 %
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I nogen grad. Projektet sætter dog spørgsmålstegn ved, om denne metodeudvikling vil blive brugt i det fremtidige arbejde.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektet ophører sammen med puljemidlerne.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ved det ikke endnu.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.15 Helhedsorienteret indsats på Vesterbro, København Københavns Kommune, Socialforvaltningen. Projekt nr. 8411-19

Baggrund og formål med projektet

Formålet med projektet er at bygge bro mellem de sociale hjælpeforanstaltninger og udsatte grønlændere, der har behov for hjælp, men som af forskellige årsager ikke af egen drift formår at udnytte de eksisterende hjælpemuligheder. Der skal etableres kontakt til de relevante borgere med henblik på at vurdere, hvilke tilbud borgeren vil kunne drage nytte af. En forudsætning herfor er at formidle viden til borgeren om relevante tilbud samt støtte borgeren i kontakten til de allerede etablerede tilbud. Endelig skal der sikres en koordination af indsatsen omkring borgeren i de tilfælde, hvor der er flere mulige aktører.

På baggrund af erfaringer fra den samlede indsats har projektkoordinatoren til opgave at sikre udvikling af metoder, dokumentation og erfaringer i relation til en helhedsindsats over for udsatte grønlændere. Projektkoordinatoren skal desuden være behjælpelig med at skabe den rette kontakt til relevante instanser samt koordinere og følge op på indsatsen i henhold til de aftalte individuelle målsætninger. Projektkoordinatoren har ligeledes til opgave at tage initiativ til afholdelse af konstruktive, netværksskabende fællesaktiviteter for hele eller dele af gruppen. Endvidere skal projektkoordinatoren fungere som udgående konsulent, sparringspartner og "kulturformidler" i forhold til kommunens sagsbehandlere og medarbejdere inden for det sociale system.

Projektets målgruppe: 50-100 socialt udsatte grønlændere, der ikke aktuelt kan klare sig på arbejdsmarkedet eller i aktivering, men som ønsker hjælp til udvikling af fx alternative netværk, misbrugsbehandling, bolig, afklaring af arbejdsmæssige potentialer og støtte til aktiviteter, som på længere sigt kan lede i retning af en selvstændig og uafhængig tilværelse.*

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet har udbudt oplæg eller konsulentbesøg i andre organisationer og forvaltningsgrene, og der er afholdt koordinerende møder med relevante parter om konkrete brugere. En del brugere er efter eget ønske blevet visiteret til en anden foranstaltning, fx visitering til behandling for misbrug eller psykiske problemer. Herudover er der brugere, hvor aktivering, førtidspension eller lignende er blevet igangsat, og en del brugere er sluset ud i midlertidige eller varige boformer.

Målgruppen har haft mulighed for at bruge medarbejderen i henhold til bostøtte og som bisidder. Der har været afholdt møder med brugere, der fx har udmundet i udarbejdelse af en plan for fremtiden, der endvidere er blevet revurderet i løbet af projektet. Projektet har derudover stået for at skabe fællesaktiviteter.

I projektets afrapportering beskrives et behov hos brugeren for anerkendelse af at være i en svær situation, hvor projektet forsøger at hjælpe brugeren med at skabe orden i det kaos, som brugeren oplever. Dette gøres for at skabe en stabilitet i brugerens liv. Den sociale handleplan ses i denne forbindelse som et brugbart redskab til at nedskrive de konkrete skridt/handlinger, hvor små skridtene/handlingerne skal være, er afhængig af graden af brugerens kaos. Det er samtidig nødvendigt at fastholde det lange fokus, sådan at tilbagefald ikke tages som tegn på fiasko, men som en del af processen. (Projekt afrapportering).

Ved casebesøget blev vægten i arbejdet med brugerne beskrevet som skiftet gennem forløbet fra hovedsageligt relationsarbejde til mest brobygningsarbejde og dermed også til mere kontakt med samarbejdspartnere. Der blev endvidere givet udtryk for, at supervision var et godt og vigtigt forhold, når medarbejderne arbejdede med så tunge sager og ofte forholdsvist meget alene. (Casebesøg 2008).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	1.660.000 kr.
Projektets forbrug af de planlagte ressourcer*	100 %
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I nogen grad. Der var i starten målsætninger med hensyn til beskæftigelse, der var urealistiske.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I nogen grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I høj grad.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	100 %
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har været tilfredsstillende.
Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	100 %
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I høj grad.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektet kører videre i reduceret omfang efter puljemidlernes ophør ved at blive forankret i et tilbud, der ikke udelukkende

	henvender sig til gruppen, men kan rumme dem.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i nogen grad. Fx måden man arbejder med progression hos den enkelte – to skridt frem og et tilbage.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.16 Supervision i netværk, København Københavns Kommune, Socialforvaltningen Projekt nr. 8411-20

Baggrund og formål med projektet

Formålet med projektet er at styrke kommunens kendskab til den grønlandske bruger. Projektet sigter på kompetenceudvikling gennem netværksdannelse, supervisionstilbud og temadage med foredrag og oplæg. Gennem undervisning, erfaringsudveksling og cases fra det daglige arbejde ønskes en udvikling af de enkelte medarbejderes personlige viden og kompetence.

Temadagene skal omhandle relevante emner for en større medarbejdergruppe. Oplægsholderne er fageksperter med viden om grønlandske samfundsforhold, integration af minoritetsgrupper, kulturmøde og -konflikter. Kurserne planlægges i samarbejde med forskellige forskningsinstitutioner og fageksperter på området. Kursusrækken sigter på en generel kvalitetsudvikling af indsatsen over for socialt udsatte borgere af anden etnisk baggrund. (Metodenote 2005).

Projektets målgruppe: sagsbehandlere, støttekontaktpersoner og andre medarbejdere, som jævnlig har kontakt med grønlandske brugere.*

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet er blevet kørt af en psykolog, og der blev blandt andet afholdt temadage, hvor der nogle gange har været anvendt eksterne oplægsholdere. Der har yderligere været udbudt supervisionsseancer, der konkret startede med et introduktionsforløb, der dernæst gik over i supervisionsseancer, som foregik i fire hold. (Løbende monitorering 2008).

Projektmedarbejderen beskrev i telefonsurveyen, at projektet afdækkede et behov hos medarbejderne for at have et netværk, hvilket har været muligt at skabe gennem projektet grundet det længere tidsforløb. Samtidig har projektet haft problemer med frafald hos deltagerne, hvilket har påvirket supervisionen, da dette foregår i gruppearbejde. Frafaldet skal ses i lyset af, at ikke alle pladser var fyldt op fra starten, og at nogle deltagere ikke havde mulighed for at deltage hver gang. Til trods for dette har medarbejderne dog givet udtryk for stort udbytte. (Telefonsurvey 2008).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	351.000 kr.
Projektets forbrug af de planlagte ressourcer*	100 %

Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I nogen grad. Pladserne blev ikke fyldt helt op, så projektet måtte invitere flere deltagere.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I nogen grad. Projektet var lidt lang tid om at komme i gang.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I høj grad.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	100 %
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne var tilfredsstillende.
Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	90 %
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I ringe grad. Projektet bidrog nærmere til redskaber og input til den enkelte medarbejder end en decideret metodeudvikling for målgruppen.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektet ophører sammen med puljemidlerne.
B bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i nogen grad. Medarbejderne bringer formentlig erfaringerne med sig videre.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.17 Videnudveksling i København Københavns Kommune, Socialforvaltningen. Projekt nr. 8411-21

Baggrund og formål med projektet

Formålet med projektet er at opbygge kontakt og gensidig viden om sociale forhold imellem Københavns Kommune og kommunerne i Grønland via et undervisningstilbud med oplægsholdere fra forskellige grønlandske kommuner. Hensigten med den gensidige videnudveksling er, at de grønlandske sagsbehandlere gennem kontakt med lokalcentre i København får en øget viden om vilkår, situation og præmisser for de hjemløse og socialt udstødte grønlændere i København. Samtidig er det hensigten, at de danske medarbejdere opnår viden om sociale forhold, karakteristiske problemstillinger og sociale marginalisering på Grønland.

Der skal endvidere indsamles information om, hvilke kommuner de marginaliserede grønlændere kommer fra, ligesom der skal ske erfaringsudveksling med Aalborg Kommune.

Projektets målgruppe: sagsbehandlere på lokalcentre, boligsociale rådgivere og medarbejdere på hjemløsebotilbud i København.

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Projektet er aldrig blevet iværksat.

Den oprindelige projektbeskrivelse blev ikke godkendt og blev i stedet ændret til kun at omfatte, at grønlandske sagsbehandlere kom til Danmark. Projektet blev samtidig koblet sammen med projekt 20 om supervision. Dernæst blev det aftalt, at Det Grønlandske Hus skulle være med til udførelsen af projektet. Da det stod klart, at projektets budget ikke matchede det planlagte faglige indhold, blev projektbeskrivelsen ændret og godkendelse afventes.

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	100.000 kr.

9.18 Videnudveksling i Aalborg DGH, Aalborg Det Grønlandske Hus, Aalborg Projekt nr. 8411-22

Baggrund og formål med projektet

Formålet med projektet var at give sagsbehandlere en bedre forståelse af forholdene i de grønlandske kommuner og Grønland mere generelt. Medarbejderne ville således blive mere bevidste om de kulturelle forskelle mellem grønlandere og danskere, som også ses blandt socialt udsatte. Det kan være svært for opsøgende medarbejdere at tackle disse forskelle i deres forsøg på at skabe kontakt og tillid med målgruppen.

Projektet svarede i sin oprindelige udformning meget til det førnævnte projekt i København.

Projektets målgruppe: sagsbehandler og andre medarbejdere, der arbejder med grønlandere i danske kommuner.*

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet har udbudt undervisning til sagsbehandlere, hvor der har været inviteret oplægsholdere fra Grønland. Konkret var der tale om temadage, hvor en temadag belyste grønlandernes liv i både Danmark og i Grønland. Der blev efterspurgt et fokus på grønlandske børn og unge, hvilket mundede ud i endnu en temadag. (Løbende monitorering).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	50.000 kr.
Projektets forbrug af de planlagte ressourcer*	80 %
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I høj grad. Projektet havde oprindeligt søgt om lov til at udveksle danske og grønlandske medarbejdere, men puljemidlerne måtte ikke bruges uden for de danske grænser, hvorfor de kun fik midler til undervisningstilbuddet.

Har projektets forløb været tilfredsstillende	I høj grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I høj grad.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	100 %.
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har været tilfredsstillende.
Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	100 %
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I nogen grad. Det bliver dog pointeret, at det ikke er nemt at vide, hvad deltagerne har taget med sig.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektet kører videre i reduceret omfang, hvortil der er søgt midler.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i nogen grad. Fx henvender nogle af deltagerne sig, da de har fundet ud af, at De Grønlandske Huse sidder inde med brugbar viden.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.19 **Legetilbud DGH Aalborg Det Grønlandske Hus, Aalborg Projekt nr. 8411-23**

Baggrund og formål med projektet

Projektet sigter mod at styrke grønlandske børns kulturelle identitet, etnicitet og sprog samt at forebygge sociale problemer ved et legetilbud i et værested for grønlændere et par timer om ugen. De sekundære målsætninger er at få inddraget forældrene i børnenes aktiviteter og at inddrage forskellige 'statusgrupper' blandt grønlændere i børnenes aktiviteter.

Legetilbuddet skal gennemføres af en fagligt kompetent person. Målet er at tilbyde to timers leg ugentligt i 40 uger årligt med fokus på kreative aktiviteter som tegning, maling, læsning og madlavning.

Projektets målgruppe: 40 børn i aldersgruppen 3-12 år.*

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet udbød et sted, hvor grønlandske børn og deres forældre kunne mødes, og børnene blev passet og aktiveret af en medarbejder. Dette gav børnene mulighed for at lege med andre grønlandske børn, og forældrene fik et pusterum. Mere konkret har børnene lavet aktiviteter, hvor den grønlandske arv inddrages, fx syning i sælskind, og der bliver talt grønlandsk. Der blev to gange månedligt lavet fællesarrangementer med tilbud inden for Det Grønlandske Hus, hvor man fx tog på ture. (Løbende monitorering).

Projektmedarbejderen beskrev, at børnene nød at være sammen med hinanden på samme præmisser, herunder at få lov til at tale grønlandsk, men at

det ikke virkede som om, børnene så hinanden uden for tilbuddet. Lidt overraskende oplevede projektmedarbejderen, at der dukkede en del unge i alderen 14-18 år op ved tilbuddet. Disse blev dog afvist, da de ikke kunne rummes i tilbuddet, da de ville have et sted for unge og ikke for børn. (Telefon-survey 2008).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	26.400 kr.
Projektets forbrug af de planlagte ressourcer*	80 %
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I høj grad.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I høj grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I høj grad. Projektet beskriver, at brugerne har hørt om tilbuddet på en god måde.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	75 %. Projektmedarbejderen påpeger, at arbejdet ikke er færdigt, da der hele tiden kommer nye personer i målgruppen. Dermed kan der i projektet tales om en løbende justering i forhold til de planlagte aktiviteter, der afstemmes efter behovet.
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har været tilfredsstillende.
Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	75 %
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I nogen grad. Det er ikke nogen bestemt metode, der anvendes, men nærmere erfaringer der bygges videre på.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektet ophører sammen med puljemidlerne.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i nogen grad. Fx det med at mødes med de andre aktører, hvor erfaringer om konkrete sager eller personer kan gives videre.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

**9.20 Tolkebistand DGH Aalborg
Det Grønlandske Hus, Aalborg
Projekt nr. 8411-25**

Baggrund og formål med projektet

Projektet sigter mod etablering af tolkebistand til private og selvejende institutioner og udbredelse af anvendelsen af tolkebistand, uden dog at aflaste kommunen for dennes forpligtelse. Målet med den øgede anvendelse af tolkebistand er, at ingen vigtige beslutninger tages, uden at klienten er blevet hørt og har forstået samtalen. De konkrete resultater af projektet sigter mod anvendelse af tolkebistand, hvor det i dag ikke er praksis, samt i tilfælde hvor der er uklarhed om, hvem der skal betale.

Målsætningerne skal indfries via tilbud om i alt 100 timers tolkebistand til private og selvejende institutioner.

Projektets målgruppe: 50 socialt udsatte grønlandere, der har begrænsede danskundskaber og kontakt til private og selvejende institutioner.*

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet har udbudt tolkebistand til både de udsatte grønlandere og private institutioner. Medarbejderen har både fungeret som oversætter og formidler af både sprog og kultur. Projektet har også arbejdet med at få formidlet tilbuddet ud til rekvirenterne. I denne forbindelse har projektet udformet en folder, der beskriver hensigten med tolkebistanden, der blev udsendt til diverse institutioner.

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	85.130 kr.
Projektets forbrug af de planlagte ressourcer*	73 %
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I høj grad.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I høj grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I nogen grad. Projektet beskriver problemer med, at rekvirenterne glemmer tilbuddet, når de ikke lige står og har brug for det på informationstidspunktet.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	40 %. Projektmedarbejderen påpeger, at arbejdet ikke er færdigt, da der hele tiden kommer nye personer i målgruppen. Dermed kan der i projektet tales om en løbende justering i forhold til de planlagte aktiviteter, der afstemmes efter behovet.
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har været tilfredsstillende.

Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	75 %
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I nogen grad.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projekter fortsætter i samme omfang efter ophør af puljemidlerne og finansieres via egne midler.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i høj grad. Der er kommet opmærksomhed på tolkningsbehovet inden for nye institutioner og situationer.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.21 **Kaosboliger Christiania** **Christiania** **Projekt nr. 8411-26**

Baggrund og formål med projektet

Projektet sigter mod at fastholde og udvikle kaosboliger på Christiania. Man vil fastholde boliger med social rummelighed og fælles ansvarlighed for at hjælpe de svageste til at imødekomme omgivelsernes krav. Projektet skal således give brugerne smag for udvikling og forandring samt motivere til undervisning og misbrugsbehandling og understøttelse af ædruelighed.

Projektets aktiviteter inkluderer etableringen af en hash- og alkoholfri café fra kl. 10-15 og et selvorganiseret alkoholfrit værested fra kl. 15-22. Hertil kommer etablering af undervisningstilbud i grønlandsk og drama, misbrugsbehandlingstilbud og opgradering af madmoderen, der er ankerperson i værestedet, til 'social vicevært'. I forbindelse med sidstnævnte vil der desuden foretages supervision.

Projektets målgruppe: 80 socialt udsatte grønlandere med tilknytning til Stjerneskipet på Christiania.*

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet har hjulpet med at fastholde kaosboliger på Christiania, hvor der blandt andet har været arrangeret husmøder. (Løbende monitorering). Projektmedarbejderen forklarede, at kommunen ikke kunne overtage projektet, da det kræver insidere både at få lov til at arbejde med denne gruppe grønlandere, men også at arbejde inden for Christianias område. (Telefonsurvey 2008).

Projektet har endvidere støttet fastholdelsen af en cafe i Stjerneskipet. (Løbende monitorering). Caféen havde en madmor, der fungerede som fast holdpunkt for brugerne. Projektet forsøgte at få denne medarbejder uddannet til social vicevært, men det lykkedes ikke. Projektmedarbejderen kunne berette, at den nye titel virkede forvirrende for medarbejderen og brugerne, da der blev pludselig blev stillet krav om gøremål, som før var blevet håndteret mere ad hoc. (Telefonsurvey 2008).

Derudover har medarbejderne støttet brugernes håndtering af værested ved fx at motivere til etablering af en brugerforening, hvor der har været afholdt brugermøder. (Løbende monitorering). Projektmedarbejderen erfarede i pro-

jektet, at der er en stor foreningstradition i Grønland, hvilket påpeges at kunne bruges i forhold til brugerinddragelse og brugeransvar. (Telefonsurvey 2008).

Der har endvidere været gennemført fællesaktiviteter og undervisningsaktiviteter i drama og grønlandsk. En række brugere er i løbet af projektet kommet i misbrugsbehandling. (Løbende monitorering). Projektmedarbejderen forklarede, at når der arbejdes med så tung en gruppe, er der behov for at tænke over, hvad der er et succeskriterium. Herunder peges der på brug af supervision, som kan støtte medarbejderne i indsatser, der kører over lang tid. (Telefonsurvey 2008).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	1.738.000 kr.
Projektets forbrug af de planlagte ressourcer*	79 %
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I nogen grad. Der var en brand i starten af forløbet, hvorfor projektet blev sat i stå i cirka 1 år.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I høj grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I høj grad.
Hvad er projektets færdiggørelsesgrad i forhold til de planlagte aktiviteter*	75 %
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har været tilfredsstillende.
Vurdering af realiserede resultater i forhold til de forventede*	95 %
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I nogen grad.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektet kører videre i reduceret omfang ved puljemidlernes ophør.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i høj grad. Fx måden at arbejde med sådan en tung gruppe. Det er vigtigt at holde fokus på, hvad et succeskriterium er i sådan en gruppe. Supervision kan være en måde at tydeliggøre forløbet i arbejdet.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.22 Danskundervisningsprojektet Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte (VFC)

Baggrund og formål med projektet

Danskundervisningsprojektet har flere formål. Dels skal det udmønte i et overblik over nuværende sprogprojekter for udsatte grønlændere, dels skal der udvikles to modelprojekter for organisering af danskundervisning af de mest socialt udsatte grønlændere og deres eventuelle børn. Det skal føre til udviklingen af en række anbefalinger om metode, fastholdelsesmuligheder, fremtidig organisering mv. i forhold til lignende sproglige og sociale indsatser.

Danskundervisningsprojektet omfatter aktiviteter i både Esbjerg og København og består af henholdsvis et pilotprojekt og et projekt i hver by. Samlet sigtes der mod, at de underviste skal få bedre danskundskaber og bedre viden om danske samfundsforhold. Undervisningen skal endvidere virke socialt vedkommende for målgruppen og skal forankres i det lokale værested.

I københavnerdelen skal der desuden udvikles en testmetode og en kortlægning af andre projekter og indsatser, der fokuserer på sproglig udvikling blandt grønlændere. Herudover skal der udarbejdes en plan for undervisningen og de metoder, der tænkes anvendt, samt en række målorienterede succeskriterier, der kan dokumenteres. Hertil kommer, at der skal udarbejdes en erfaringsopsamling, der bl.a. inkluderer en vurdering af mulighederne givet i lov 375 af 28/5-03.

Projektets målgruppe: de mest socialt udsatte grønlændere og deres eventuelle børn.

Projektets metoder og aktiviteter

Projektet startede ud med at undersøge forholdene i Esbjerg og København, hvad angik danskundervisning. Der blev samlet op på erfaringerne omkring styrker og barrierer ved forskellige tilrettelæggelser af undervisningen, herunder den geografiske placering, undervisningsform etc. (Løbende monitorering). Dette mandede ud i tre principper for undervisningen: forankring i hverdagslivet, indflydelse på eget liv og et fremadrettet perspektiv i forløbet. (Projekts afrapportering).

Projektet udbød derefter danskundervisning i henholdsvis København og Esbjerg for at forbedre socialt udsatte grønlænderes danskundskaber. I projektet ligger der et mål om at give en bedre forståelse af det danske samfund og herigennem forbedre deres vilkår i Danmark. (Løbende monitorering).

I henhold til princippet om forankring i hverdagslivet beskrev projektmedarbejderen, at projektet i Esbjerg havde succes, og det blev erfaret, at grønlænderne i Esbjerg kommer det samme sted, hvor undervisningen blev afholdt. Dette var ikke tilfældet i København, og det blev af projektet betragtet som værende med til at vanskeliggøre en formidling af tilbud til gruppen og årsag til den begrænsede succes. (Projekts afrapportering).

I projektets rapport påpeges det, at det er meget vigtigt med stabilitet i tilbuddet til brugerne, da de har brug for et fast element i en ellers ustruktureret hverdag. I forlængelse af dette tilskrives en del af den manglende succes i København, at der var en del aflysninger af undervisningen, hvilket kan blive betragtet som et svigt fra brugernes side til trods for gode forklaringer. (Projekts afrapportering).

Projektmedarbejderen beskriver endvidere, at der er en række forventninger hos grønlænderne, der bindes sammen med deres særlige relation til Danmark som tidligere kolonimagt, hvilket betyder, at de ikke altid er forberedte på, hvordan systemet egentlig fungerer. (Telefonsurvey 2008).

Det påpeges yderligere i rapporten, at det er vanskeligt at undervise brugere med misbrug, da dette har en stærk indvirkning på deres indlæringssevne. Samtidig påpeges det, at grønlandere ofte har en del med i bagagen og til tider har samme symptomer som traumatiserede flygtninge. Rapporten fremhæver, at til trods for en beruset tilstand kan brugeren have gavn af projektet, da det kan være medvirkende til at bringe struktur til en ellers kaotisk hverdag. (Projekts afrapportering).

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	1.000.000
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I høj grad.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I høj grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I nogen grad. I Esbjerg er det lykkedes, da målgruppen her var samlet om et enkelt sted. I København har det derimod sværere, da målgruppen er mere spredt, hvorfor tilbuddet nok ikke er nået ud til alle.
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har været tilfredsstillende. Dette vurderes ud fra de forudsætninger, som projektet havde.
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I høj grad.
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektets videre forløb er usikkert. I forbindelse med puljemidlernes ophør forsøger Esbjerg at køre videre med en alternativ finansiering, mens København ikke ved om, de kan finde midler.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	I høj grad blandt de andre aktører, men kun i nogen grad på det kommunale niveau. Det der fx kan tages videre er tilrettelæggelse af undervisning rettet mod personer med en flerkulturel baggrund, der samtidig har en del sociale problemer.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

9.23 Formidlingsprojektet Socialt Udviklingscenter SUS

Baggrund og formål med projektet

SUS-projektet søger at sikre et samlet overblik over indsatser, problemstillinger og behov i arbejdet med målgruppen. Desuden ønsker man at etablere

132

netværk mellem aktører fra forskellige 'grønlandske miljøer'. Projektet skal desuden understøtte erfaringsudveksling, udvikling og opkvalificering af indsatsen over for målgruppen ved en effektiviseret og forenklet adgang til viden om eksisterende tilbud og erfaret god praksis for medarbejdere og beslutningstagere.

Projektets målgruppe: særligt fokus på aktørerne i puljemiddelprojekterne, men projektet er også rettet mod andre interesserede personer, fx de grønlandske og danske kommuner og studerende.

Projektets metoder og aktiviteter

Disse mål søges indfriet ved en række aktiviteter, der omfatter planlægning og afholdelse af temadage, der blev afholdt hvert halve år i projektperioden med det formål at give deltagerne ny og konkret viden omkring problemstillinger i deres arbejde med gruppen. Samtidig bragte temadagene de forskellige aktører sammen på tværs af organisationer, hvor især det kommunale niveau fik tilført større viden om målgruppen. Der blev afholdt temadage med fokus på misbrug og misbrugsbehandling, aktivering og beskæftigelse, hjemløshed, brugerinddragelse og opsøgende arbejde. Temadagene har i snit samlet 50 deltagere pr. gang. (Projektets afrapportering).

Hertil blev der etableret netværksgrupper med sigte på at give rum for erfaringsudveksling og udvikling. Netværket bestod af tre netværksgrupper, der arbejdede med temaerne misbrug, hjemløshed og integration. Der har i projektperioden været stor interesse for at deltage i netværket. I alt 60 personer har deltaget. Netværket fortsætter frem til og med 2010 med en bevilling fra satspuljen. (Projektets afrapportering).

Operatøren fra SUS beskriver, at de skabte lokale og landsdækkende netværk har medvirket til, at viden er blevet spredt ud til aktørerne, hvorved fx et tema som trauma tænkes ind i det daglige arbejde. Aktørerne beskrives som havende en stor viden om gruppen, hvilket sættes i modsætning til andre etniske minoriteter. Der er dog det minus, at denne viden oftest stammer fra medarbejderne og ikke fra brugerne selv. Operatøren giver dog udtryk for, at der mangler koordinering og tværsektorielt samarbejde for at sikre en mere helhedsorienteret indsats. (Projektets afrapportering).

Der blev endvidere tilrettelagt og gennemført en informationskampagne i form af en vandrestilling, der havde til formål at skabe opmærksomhed omkring målgruppen og samtidig give generel information om puljemidlernes mål. Kampagnen blev udformet som en "rullende konference", der foregik over fire dage i byerne Aalborg, Århus, Esbjerg, Odense og København. Konferencen oplyste både om lokale initiativer i forhold til målgruppen samt rejste generelle spørgsmål om gruppens livsvilkår i Danmark. Derudover blev der etableret en vandrestilling om indsatsen over for målgruppen, der besøgte 17 kommuner i løbet af 2005. (Projektets afrapportering).

Projektet stod også for at etablere og drive en hjemmeside, der samlede de forskellige projekter og anden information om socialt udsatte grønlændere i Danmark. (Løbende monitorering). Hjemmesiden fungerede sideløbende som portal for projekterne i puljemidlerne, hvor der var links til diverse aktører, fx de grønlandske huse og Kofoeds Skole. Hjemmesiden har igennem projektperioden haft et relativt højt besøgstal – mellem 65 og 110 hver dag i 2007. Med støtte fra satspuljemidler fortsættes hjemmesiden i SUS-regi frem til udgangen af 2010. (Projektets afrapportering).

Det er kendetegnende, at alle de aktører, som Rambøll Management har været i kontakt med igennem evalueringen, alle har en meget positiv vurdering af videnformidlingsprojektet. Samstemmende fremhæves det fra alle aktører på feltet, at projektet har medvirket til at give øget forståelse aktørerne

imellem. Igennem faglige input og diskussioner har projektet endvidere medvirket til at styrke en fælles faglig forståelse af problemstillinger og indsatser over for socialt udsatte grønlandere.

Projektets egen vurdering af resultater og erfaringer

Forhold vedrørende projektets gennemførelse	Projektets resultat
Projektets ressourcer	
Projektets bevilling	2.400.000
Projektets aktiviteter	
Er projektet forløbet som planlagt	I høj grad.
Har projektets forløb været tilfredsstillende	I høj grad.
Er det lykkedes at synliggøre projektets tilbud til målgruppen	I høj grad.
Projektets resultater	
Hvordan vurderer projektet sine resultater	Resultaterne har været tilfredsstillende.
Har projektet bidraget til metodeudvikling	I høj grad-
Projektets forankring	
Hvad sker der med projektet nu, hvor puljemidlerne ophører	Projektet kører videre og er blevet udvidet på nogle områder og reduceret på andre.
Bliver metoder, tilgange eller ideer fra projektet brugt i det videre arbejde på området	Ja, i høj grad. Fx er der skabt lokale netværk samt landsdækkende netværk, hvor den eksisterende viden spredes blandt aktørerne.

* Oplysninger er hentet fra den løbende monitorering i modsætning til de øvrige informationer, der er hentet fra telefonsurveyen og metodenoten.

BILAG B: Evalueringstilgang og metode

I dette bilag beskrives den evalueringsmetodologiske tilgang, som er anvendt i evalueringen i forbindelse med puljen til opfølgningen på Hvidbogen om udsatte grønlandere.

Selve metodebilaget indeholder *først* en beskrivelse af den overordnede evalueringssammenhæng, og herunder de evalueringssammenhæng, som er anvendt i forhold til at sikre den ønskede evaluering. *Dernæst* beskrives de konkrete analysestrategier for de enkelte delanalyser i evalueringen. *Endelig* beskrives de datakilder, som ligger til grund for evalueringen.

Evalueringens ramme

Servicestyrelsen har i sit udbud i forbindelse med evalueringen ønsket en beskrivelse af seks overordnede evalueringsspørgsmål, jf. nedenstående tabel.

Tabel 0-1 De opstillede evalueringsspørgsmål

Evalueringen skal:	
1	Beskrive, hvordan de forskellige initiativer spiller sammen i forhold til den overordnede målsætning om at forbedre vilkårene for gruppen af de allersvageste grønlandere, der opholder sig i Danmark, herunder afdække, om alle relevante indsatsområder er dækket, og om der er en rimelig balance mellem de forskellige indsatsområder for målgruppen.
2	Omfatte en evaluering af udviklingen i samarbejdet mellem de forskellige aktører, herunder hvorledes der sker koordinering og overblik over indsats og behov, dels i forhold til den enkelte grønlander, dels på overordnet niveau.
3	Belyse den generelle styrkelse af indsatsen i form af udvidelse af antallet af projekter/aktiviteter til de socialt udsatte grønlandere, herunder hvor mange grønlandere der har fået glæde af den øgede indsats.
4	Belyse, om der gennem projektperioden sker en holdningsændring til at yde en særlig indsats over for de socialt udsatte grønlandere.
5	Belyse den forventede fastholdelse af indsatsen efter projektperiodens ophør.
6	Beskrive, hvad man skal være opmærksom på i relation til en evt. efterfølgende indsats for målgruppen, fx barrierer for en vellykket indsats og indsatsområder med et fortsat stort behov.

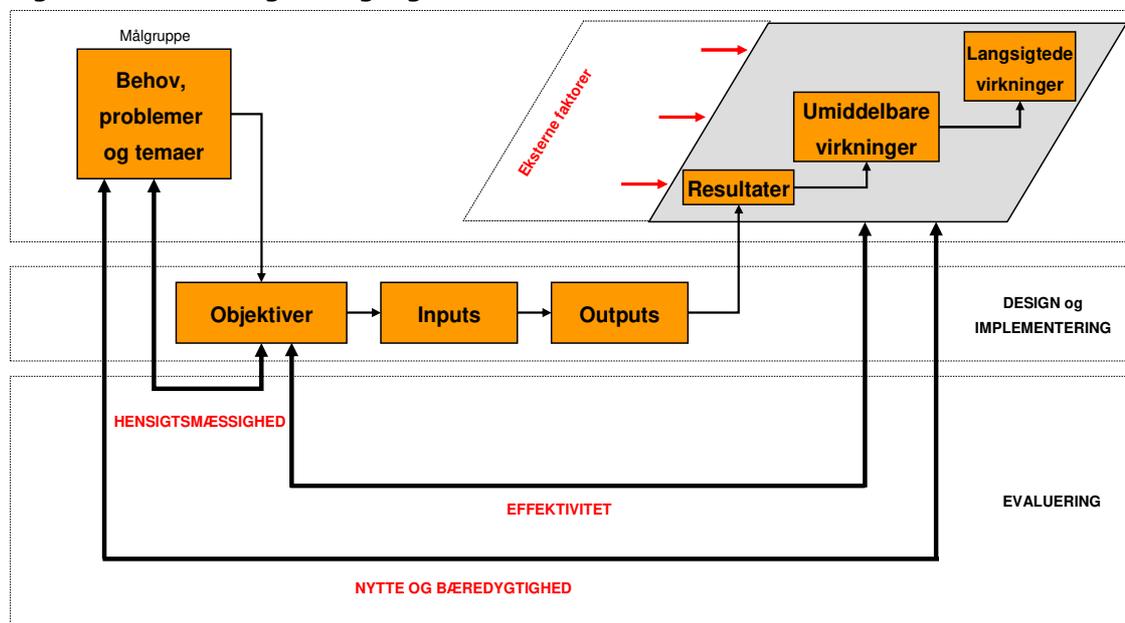
Rambøll Management har i evalueringen lagt vægt på, at der anvendes en systematisk og gennemskuelig metode, så evalueringens resultater og anbefalinger ligger i logisk forlængelse af hinanden. Konkret har Rambøll Management operationaliseret udbudsmaterialets evalueringsspørgsmål i tre gængse evalueringssammenhæng:

- Hensigtsmæssighed (spørgsmål 1)
- Effektivitet (spørgsmål 2, 3 og 4)
- Nytte og bæredygtighed (spørgsmål 5 og 6).

Med henblik på at sikre en grundig og solid belysning af disse tre kriterier, har Rambøll Management opstillet en sammenhængende evalueringstilgang, jf. nedenstående figur. Figurens nederste lag illustrerer evalueringen og de relevante evalueringssammenhæng. Figurens mellemste lag selve indsatsen over

for de socialt udsatte grønlandere. Mens figurens øverste lag illustrerer den virkelighed, som projekterne agerer i og med.

Figur 0-2: Evalueringens tilgang

Men henblik på systematisk at belyse de forskellige evalueringkriterier illustreret i figuren over evalueringstilgangen, indeholder evalueringen en række delanalyser.

Tabellen nedenfor giver et overblik over disse delanalyser, samt i hvilke kapitler de optræder i evalueringsrapporten.

Tabel 0-3: Oversigt over evalueringkriterier og delanalyser

	Relevans-analyse	Organisations-Analyse	Målfrielses-analyse	Virknings-analyse
Hensigtsmæssighed	Kapitel 3			
Effektivitet		Kapitel 6	Kapitel 4 og 5	Kapitel 7
Nytte og bæredygtighed				Kapitel 8 og 9

I det følgende afsnit uddybes den analysestrategi, som er knyttet til an til afdækningen af de tre evalueringkriterier.

Evalueringens analysestrategier

Som nævnt er der til de enkelte delanalyser i evalueringen knyttet forskellige analysestrategier.

Puljens *hensigtsmæssighed* evalueres i evalueringsrapportens kapitel 3 ved hjælp af en *relevansanalyse*, der kortlægger, hvorvidt puljen og aktiviteterne imødegår de faktiske behov og problematikker, der kan identificeres i relation til udsatte grønlandere. I relevansanalysen sammenlignes også aktiviteterne relation til den overordnede strategi for socialt udsatte grønlandere. Konkret er kapitlet baseret på en gennemgang af situationen for udsatte grønlandere i Danmark, og i relation hertil en vurdering af hvorvidt indsatserne i forbindelse med opfølgningen på Hvidbogen om udsatte grønlandere er relevante. Kapitlet afdækker i den forbindelse følgende forhold (i) afspejler de valgte indsatser de reelle behov på området, (ii) hænger de prioriterede indsatser sammen med den foreliggende viden og (iii) hænger målsætninger med opfølgningen sammen med lignende indsatser.

Analysen beror på analyse og vurdering af policy-dokumenter, eksisterende forskning samt interessentudsagn. Disse datakilder uddybes nærmere nedenfor.

Puljens *effektivitet* evalueres i evalueringsrapportens kapitel 4-7 ved hjælp af tre forskellige delanalyser. Konkret foretages der i kapitel 4 og 5 en målfrielsesanalyse, i kapitel 6 en organisationsanalyse og kapitel 7 en virkningsanalyse.

I kapitel 4 og 5 gennemføres en målfrielsesanalyse. Analysen indebærer dels en afdækning af projekternes aktiviteter og resultater, og dels en analyse af om projekterne har gennemført det forventede. Sidstnævnte er muligt i kraft af, at Rambøll Management på baggrund af projektansøgningerne har kortlagt de opstillede mål og forventede resultater. Disse er valideret med projektlederne i forbindelse med en kortlægning af de enkelte projekter, og der er opstillet konkrete målbare indikatorer for projekternes aktiviteter og resultater. Projekterne har løbende gennem projektperioden indberettet oplysninger til Rambøll Management om udviklingen på disse indikatorer, hvormed det er muligt at belyse projekternes og dermed puljens målopfølgelse.

I kapitel 6 gennemføres en organisationsanalyse, som fokuserer på den konkrete organisering og koordinering på tværs af indsatsområder i kommunerne. Denne analyse skal ses i lyset af, at en central del af projekternes langsigtede virkninger er deres forankring i de udførende organisationer og i andre dele af den kommunale struktur. I forbindelse med analysen er der særligt fokus på samarbejdet om indsatsen over for udsatte grønlandere, herunder den ledelsesmæssige og politiske opmærksomhed og de institutionaliserede samarbejdsflader omkring arbejdet.

Endelig gennemføres der i kapitel 7 en virkningsanalyse, som først på baggrund af en teoretisk gennemgang skitserer forskellige idealtypiske tilgange til indsatser over for udsatte grønlandere, og derefter beskriver de erfaringer og holdninger, som eksisterer blandt projekterne i forhold til virksomme indsatser over for målgruppen.

Den anden del af virkningsanalysen vedrører afdækningen af evalueringens tredje kriterium *nytte og bæredygtighed*. Denne del af analysen gennemføres i kapitel 8 og vedrører for det første en analyse af, i hvilket omfang de igangsatte indsatser for udsatte grønlandere kan forventes at fortsætte efter projektperiodens udløb og dermed siges at være bæredygtige. Endelig afsluttes analysen i kapitel 9 med en skitsering af centrale anbefalinger til fremtidige indsatser på baggrund af evalueringens resultater.

Evalueringens datakilder

Ovenstående analyser er blevet gennemført på baggrund af en række forskellige datakilder, som er inddraget med henblik på at sikre evalueringen et solidt og troværdigt grundlag.

Konkret er der i forbindelse med evalueringen gennemført følgende dataindsamlingsaktiviteter:

- Dokumentanalyser
- Interview med centrale interessenter
- Kortlægning af de enkelte projekters formål og målsætninger
- Løbende indberetning i et monitorerings- og evalueringssystem
- Casebesøg blandt seks udvalgte projekter
- Afsluttende survey blandt projektledere og socialchefer i deltagende kommuner
- Afsluttende interviews blandt centrale interessenter.

De enkelte dataindsamlingsaktiviteter gennemgås nedenfor.

Dokumentanalyse:

Med henblik på at afdække hensigtsmæssigheden med opfølgningen på Hvidbogen om udsatte grønlandere er der gennemført en dokumentanalyse af centrale dokumenter vedrørende den hidtidige indsats. Hertil kommer, at der i forbindelse med den afsluttende evaluering af puljens effektivitet og virkning er gennemført en dokumentanalyse af de selvstændige afrapporteringer, som enkelte projekter har udarbejdet.

Interview med centrale interessenter:

Med henblik på at kvalificere vores forståelse af udarbejdelsen af Hvidbogen og motiveringen af opfølgningen på Hvidbogen yderligere har vi interviewet følgende interessenter i forbindelse med opstarten af evalueringen i 2005:

- Peter Juul og Eigil Andersen, Socialministeriet
- Naja Marie Storck, Rådet for Socialt Udsatte
- Preben Brandt, Rådet for Socialt Udsatte.

Kortlægning af enkelte projekters formål og målsætninger:

Med henblik på en systematisk evaluering af projekternes indsats gennemførte Rambøll Management i forbindelse med projekternes opstart målseminarer med de enkelte projekter, hvor projektleder, projektmedarbejdere samt administrative ledere typisk har deltaget. I forbindelse med disse seminarer har der (i) været fokus på at identificere målsætninger med projektet, (ii) identificere de forventede resultater, (iii) identificere de forventede aktiviteter, (iv) identificere kilder til registrering og dokumentation af aktiviteter og resultater samt endelig (v) at validere den *log frame*, som indeholder de indikatorer, der er udarbejdet for projekternes input, aktiviteter og resultater.

Formålet med denne aktivitet har været at imødekomme den centrale udfordring for evalueringen, nemlig at etablere solide og valide indikatorer for de projekter, som har fået tildelt midler fra puljen med henblik på at sikre en belysning af puljens resultater. Projekterne har i den forbindelse vist sig at have en mangfoldighed af målsætninger, der i mindre grad har ladet sig indfange af et begrænset sæt af indikatorer. Da forudsætningen for at konstruere meningsfulde indikatorer er, at disse er præcise (dvs. måler den konkrete indsats) og relevante (dvs. brugbare for operatørerne selv), er der derfor dels udarbejdet et sæt af tværgående indikatorer, som refererer til input, aktiviteter og resultater i projektgennemførelsen, dels en række projektspecifikke indikatorer, som refererer til de konkrete planlagte aktiviteter og ønskede resultater i de enkelte projekter. Mangfoldigheden i projekternes ind-

sats betyder imidlertid, at det er vanskeligt at sammenligne projekterne i forhold til deres konkrete indsats, herunder aktiviteter og resultater. Der er så vidt muligt opstillet indikatorer, som muliggør sammenligning mellem to eller flere projekter, men en direkte sammenligning skal i den forbindelse tolkes med forsigtighed, da der imellem projekterne kan være forskelle i ressourcemæssige prioriteringer samt opstillede målsætninger i forhold til en given indikator.

Løbende indberetning i et monitorerings- og evalueringssystem:

Med henblik på at sikre en solid dokumentation af projekternes indsats og resultater er der i forbindelse med projekternes opstart etableret et monitorerings- og evalueringssystem, som har gjort det muligt for projekterne løbende at indberette oplysninger på de indikatorer, som er defineret i projekternes *log frames*. Systemet er bygget på SurveyExact-software, hvor hvert projekt har et unikt weblink og password.

Konkret har projekterne seks gange i løbet af evalueringen skullet indberette oplysninger på de opstillede indikatorer. Dette er sket på følgende tidspunkter

- maj 2005
- november 2005
- september 2006
- marts 2007
- september 2007
- marts 2008.

Der blev i forbindelse med den tredje indberetning foretaget en række ændringer i monitorerings- og evalueringssystemet med henblik på at kvalificere og præcisere de opstillede indikatorer, hvorfor indberetningsperioden her blev længere end de øvrige. Ændringerne betyder imidlertid også, at de målte indikatorer ikke dækker lige lange perioder for alle projekter. Dette er der taget højde for i forbindelse med analysen ved at udregne de relevante gennemsnit pr. indberetningsperiode. Dermed tages der også højde for, at indberetningsperioderne ikke er lige lange.

Et generelt problem ved denne type af aktivitets- og resultatindberetning knytter sig imidlertid til spørgsmålet om, hvor mange udsatte grønlandere der har fået gavn af indsatsen. Da indberetningen ikke indeholder oplysninger, som er individspecifikke, som fx personnummer, er det ikke muligt at undersøge, hvor mange der reelt har deltaget og fået gavn af aktiviteterne i projekterne. Denne type indberetning indebærer for det første en risiko for, at projekterne registrerer aktiviteter og resultater for det samme individ ved mere end en indberetning, hvilket i så fald medfører en dobbeltregistrering. Der er forsøgt at tage højde for dette ved løbende at vejlede projekterne i brugen af monitorerings- og evalueringssystemet. En anden type risiko ved denne type indberetning knytter sig til, at et individ meget vel kan benytte sig af tilbud i flere projekter og derved optræder som flere personer, selvom der reelt er tale om den samme. Samlet set er der derfor en risiko for, at denne type indberetning kan overvurdere antallet af socialt udsatte grønlandere, som har modtaget støtte fra puljen.

Casebesøg blandt seks udvalgte projekter:

Der er i forbindelse med evalueringen gennemført casestudier i følgende seks projekter:

- Tolkebistand til andre aktører end kommuner, Århus
- Bofællesskab i Colbjørnsensgade, Vesterbro, København
- Den helhedsorienterede indsats på Vesterbro, København

- Avancementsmentor – pilotprojekt, København
- Omsorgs-, motivations- og netværksarbejde, Aalborg
- Projektkoordinator og etnografisk tilgang Århus.

Formålet med casebesøgene har været at få en dybere viden om arbejdet med udsatte grønlandere og at identificere særlige gode erfaringer med gennemførelsen af indsatsen.

I casestudierne er der foretaget interview med repræsentanter for alle led i styringskæden, hvilket indebærer medarbejdere, samarbejdspartnere, politikere m.fl.

I og med at der er udelukkende er gennemført casebesøg blandt 6 ud af puljens 21 projekter, er det klart, at casebesøgene ikke tegner et repræsentativt billede af projekterne. Casebesøgenes formål er dog som nævnt også at give et billede af, hvad der har været særligt virksomt i forhold til en indsats over for udsatte grønlandere i de udvalgte projekter, samt hvilke særlige barrierer og udfordringer de forskellige udvalgte projekter har oplevet.

Afsluttende survey blandt projektledere og socialchefer i deltagende kommuner:

I forbindelse med den afsluttende del af evalueringen er der gennemført interviews med de enkelte projektledere, samt socialchefer i Københavns, Århus Kommune, Odense, Aalborg og Esbjerg Kommune. Interviewene er gennemført med henblik på at sikre en systematisk og tværgående vurdering og diskussion af projekternes resultater og eventuelle virkninger

Konkret er der blevet gennemført interview med følgende:

- Direktør Jens Elmelund, Socialforvaltningen, Københavns Kommune
- Driftschef Henrik Slott Nielsen, Socialforvaltningen, Århus Kommune.
- Socialcenterchef Susanne Kvolsgaard, Social- og Arbejdsmarkedsforvaltningen, Odense Kommune
- Socialchef Hanne Husted Manata, Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen Aalborg Kommune
- Kontorchef Anna Marie Nielsen, Social og arbejdsmarked, Esbjerg Kommune

Afsluttende interviews blandt centrale interessenter:

Som led i den afsluttende evaluering er der endvidere gennemført interview med repræsentanter for Rådet for Socialt Udsatte, Velfærdsministeriet, Grønlandske Repræsentation i Danmark, Frederiksbergcentret, Kofoeds Skole, socialborgmesteren i København samt medlem af bestyrelsen i Det Grønlandske Hus i Aalborg.

Disse interviews er gennemført med henblik på at kvalificere evalueringens resultater og anbefalinger.